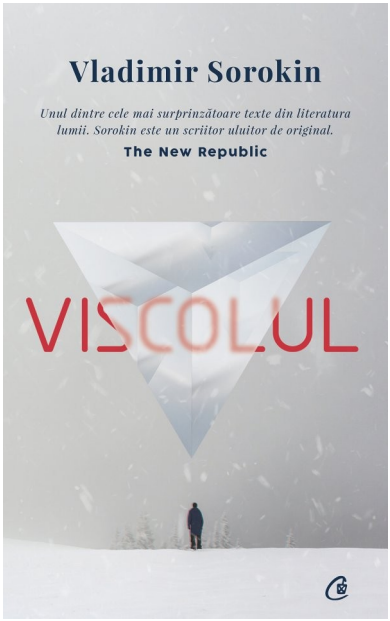
Vladimir Sorokin
Unul dintre cele mai surprinzătoare texte din literatura lumii. Sorokin este un scriitor uluitor de original.
The New Republic
VISCOLUL

Vladimir Sorokin

VISCOLUL

Ediţia a II-a

Traducere din rusă şi note de
ANTOANETA OLTEANU
Editura Curtea Veche
2021

Colecţia Byblos

CURTEA VECHE

VLADIMIR SOROKIN

Metel'

Copyright © 2010
All rights reserved.
Carte publicată pentru prima dată în limba română
de Curtea Veche Publishing în anul 2012
© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2021
pentru prezenta versiune în limba română
ISBN epub: 978-606-44-1050-4
Carte publicată şi în ediţie digitală
Corector: Elena Tătaru

Tehnoredactor: Chirachiţa Dogaru
CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, Bucureşti, 020091
redacţie: 0744 55 47 63
distribuţie: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21
fax: 021 223 16 88
redactie@curteaveche.ro
comenzi@curteaveche.ro
curteaveche.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SOROKIN, VLADIMIR
Viscolul / Vladimir Sorokin ;
trad. din lb. rusă şi note de Antoaneta Olteanu. - Ed. a 2-a.
- Bucureşti : Curtea Veche Publishing, 2021
ISBN 978-606-44-1049-8
I. Olteanu, Antoaneta (trad.)
821.161.1

VLADIMIR SOROKIN (n. 1955) este un scriitor rus de factură postmodernă, unul dintre cei mai populari autori din literatura rusă contemporană. A scris romane, piese de teatru, nuvele şi scenarii de teatru şi film, precum şi libretul pentru *Copiii lui Rosenthal*, de Leonid Desiatnikov, prima operă comandată de Teatrul Bolşoi într-un sfert de secol.

În anii 1980, a făcut parte din scena underground a literaturii moscovite, unde s-a format ca scriitor, după ce vreme de un deceniu, în anii 1970, avusese o activitate de ilustrator de carte şi artist vizual. Cărţile sale au fost traduse în peste douăzeci de limbi şi sunt prezente în portofoliile unora dintre cele mai importante edituri din întreaga lume. Sorokin este laureat al premiilor „Andrei Belîi” şi „Maxim Gorki”, iar *Viscolul* a fost distins atât cu Premiul literar NOS, cât şi cu Premiul Bolşaia Kniga. În 2013, Vladimir Sorokin a fost finalist la Man Booker Prize.

Dintre cărţile sale, la Curtea Veche Publishing au mai fost traduse *Gheaţa, Ziua opricinicului* şi *Kremlinul de zahăr*.

Răposatul să doarmă se-ntinde
Pe albul catafalc,
Afară în vals uşor se prinde
Viscolul din înalt...

ALEKSANDR BLOK

— Dar înţelegeţi odată, trebuie neapărat să plec! îşi depărtă supărat mâinile Platon Ilici. Mă aşteaptă bolnavii! Bol-na-vii! E epidemie! Asta nu înseamnă nimic pentru dumneavoastră?

Şeful de staţie îşi lipi pumnii de cojocul său din blană de bursuc, aplecându-se înainte:

— Dar cum să nu înţelegem, domnul meu? Cum să nu înţelegem, domnul meu? Trebuie neapărat să plecaţi, domnul meu, înţeleg asta foarte bine. Dar eu nu am cai şi până mâine n-o să fie niciunul!

— Păi, cum să nu aveţi cai?! exclamă răutăcios Platon Ilici. Şi atunci, ce rost mai are staţia dumneavoastră de poştă?

— Păi, uite de ce, că au plecat toţi caii şi nu a mai rămas niciunul, niciunul! repetă mai tare şeful de staţie, de parcă ar fi vorbit cu un surd. Poate spre seară să vină aici, printr-o minune, cei de la poştă. Dar cine poate şti când o să vină?!

Platon Ilici îşi scoase pince-nez-ul şi îl fixă pe şeful de staţie de parcă l-ar fi văzut pentru prima oară:

— Dar dumneavoastră înţelegeţi, nene, că acolo mor oameni?

Şeful de poştă, strângându-şi pumnii, îşi întinse mâinile spre doctor, de parcă ar fi cerşit.

— Dar cum să nu înţelegem, domnul meu? De ce să nu înţelegem şi noi? Mor oameni creştini, e nenorocire, cum să nu înţelegem? Dar uitaţi-vă şi dumneavoastră pe ferestruică, vedeţi ce se întâmplă!

Platon Ilici îşi puse pince-nez-ul şi-şi mută automat privirea din ochii săi umflaţi spre fereastra acoperită de promoroacă, prin care era imposibil să se vadă ceva. Afară, ca de obicei, era o zi posomorâtă de iarnă.

Doctorul privi pendula gălăgioasă în formă de căsuţă a Babei Iaga[1]: arăta ora două şi un sfert.

— Acum se face trei! dădu nemulţumit din capul său mare, tuns scurt, cu părul uşor încărunţit pe la tâmple. Ora trei! Şi acolo începe deja să se însereze, înţelegi tu oare?

— Dar cum să nu înţeleg, domnul meu, cum să nu înţeleg..., vru să spună din nou şeful de poştă, dar doctorul îl întrerupse ferm:

---

[1] Personaj demonic tradiţional din basmele ruseşti. Se spune că avea o căsuţă pe picioare de găină, care se învârtea, ascunzând calea de acces spre ea.

— Uite ce-i, nene! Fă-mi rost de cai din pământ, din iarbă verde! Dacă n-o să ajung azi acolo, te trimit în judecată. Pentru sabotaj.

Bine-cunoscutul cuvânt acţionă asupra şefului de poştă ca un somnifer. Parcă adormi instantaneu, încetând să mai bolborosească şi să se justifice. Trupul lui, uşor îndoit de mijloc, îmbrăcat în scurta de blană, cu pantalonii de velur şi cizmele albe de pâslă, înalte, tivite cu piele galbenă, rămase nemişcat în penumbra camerei mari, bine încălzite. Însă soţia lui, care până atunci stătuse liniştită, aplecată asupra andrelelor, într-un colţ îndepărtat, după o draperie de stambă, începu să se agite, aruncă o privire de acolo, îşi arătă faţa lătăreaţă, inexpresivă. I se făcuse lehamite de doctorul acesta în cele două ore de aşteptare în care băuse ceai, mâncase dulceaţă de zmeură şi de prune şi răsfoise revista *Niva* de anul trecut.

— Mihalîci, oare să-l rugăm pe Perhuşa?

Şeful de poştă îşi veni imediat în fire.

— Putem să-l rugăm pe Perhuşa, îşi scărpină el mâna stângă cu mâna dreaptă, întorcându-se uşor spre soţie. Dar dumnealor vor cai de stat.

— Puţin îmi pasă de care! exclamă doctorul. Am nevoie de cai! De cai! De caaai!

Şeful de poştă o porni lipăind spre birou:

— Dacă nu e la unchiul lui, la Hoprov, putem să-l rugăm...

După ce se apropie de birou, ridică receptorul telefonului, învârti manivela de vreo două ori, se îndreptă, punându-şi mâna stângă în şold şi întinzându-şi capul chel în sus, de parcă ar fi dorit să pară mai înalt:

— Mikolai Lukici, Mihalîci te deranjează. Spune-mi, te rog, cărăuşul nostru nu a trecut azi pe la dumneavoastră? Nu? Foarte bine. Păi, cum să nu?! Unde să se ducă azi, este exclus, cum să nu. Ei, multe mulţumiri.

Puse cu grijă receptorul în furcă şi, dând semne de vioiciune pe faţa bărbierită neglijent, fără barbă, a unui bărbat fără vârstă, o porni lipăind spre doctor:

— Prin urmare, azi Perhuşa al nostru nu s-a dus după pâine la Hoprov. E aici, stă pe sobă. Că, dacă se duce după pâine, imediat se înfiinţează la unchiul său. Şi acolo – pun-te pe băut ceai şi trăncănit. Abia spre seară vine la noi să ne aducă pâinea.

— Are cai?

— Are o maşină.

— O maşină? îşi scoase doctorul portţigaretul, mijind ochii.

— Dacă o să-l rugaţi, o să vă ducă la Dolgoe cu maşina.

— Şi ai mei? se încruntă Platon Ilici, amintindu-şi de sania sa, de vizitiu şi de cei doi cai ai statului.

— Păi, ai dumneavoastră o să rămână deocamdată aici. O să vă întoarceţi mai apoi cu ei.

Doctorul începu să fumeze.

— Şi unde este cărăuşul ăsta al tău?

— Aici, aproape. Şeful de poştă arătă cu mâna undeva în spate. O să vă conducă Vasiatka. Vasiatka!

Nu veni nimeni la chemarea lui.

— Probabil în casa cea nouă, răspunse de după draperie soţia şefului de poştă.

Şi se ridică imediat, îşi foşni fusta pe podea şi ieşi. Doctorul se apropie de cuier, îşi luă paltonul greu, lung, dublat cu piele de ţigaie, se îmbrăcă, îşi puse căciula mare, din blană de vulpe, cu urechi, plină de resturi de cereale, îşi puse fularul alb, lung, îşi puse mănuşile, apucă ambele genţi de voiaj şi porni hotărât spre tinda întunecoasă, a cărei uşă o ţinea deschisă pentru el şeful de poştă.

Doctorul de judeţ Platon Ilici Garin era un bărbat înalt, solid, de patruzeci şi doi de ani, cu o faţă îngustă, trasă, bărbierită cu mare grijă, pe care se afla un nas mare pe care se citea mereu expresia unei profunde nemulţumiri. „Toţi mă împiedicaţi să-mi îndeplinesc acel lucru important şi singurul posibil, pentru care am fost ales de soartă şi pe care pot să-l fac mai bine decât voi toţi şi pentru care am şi pierdut deja o mare parte a vieţii mele conştiente”, spunea parcă această faţă hotărâtă, cu un nas mare, încăpăţânat şi nişte ochi

aproape îngropaţi în grăsime. În tindă se ciocni de soţia şefului de poştă şi de Vasiatka, care îi luă imediat amândouă genţile.

— E a şaptea casă de aicea, îi spuse la plecare şeful de poştă, alergând în faţa lor şi deschizând uşa cerdacului. Vasiatka, condu-l pe domnul doctor.

Platon Ilici ieşi la aer, mijind ochii. Era puţin ger, cam înnorat; un vânt slab, dar care nu se potolise acum, la ora trei, aducea în continuare o zăpadă măruntă.

— N-o să vă ia prea mult, bolborosi şeful de poştă, zgribulindu-se în bătaia vântului. E un om căruia nu-i pasă de profit. Numai să meargă.

Vasiatka puse genţile de voiaj pe laviţa de lângă cerdac, dispăru în tindă şi reveni repede cu o scurteică mică, cu cizme de pâslă şi căciulă; luă genţile, coborî din cerdac în zăpada adusă de vânt şi zise:

— Să mergem, boierule.

Doctorul porni după el, trăgând din ţigară. O porniră pe uliţa pustie a statului, acoperită de zăpadă. Se adunase multă zăpadă, cizmele doctorului, îmblănite, se afundau aproape până la carâmbi în ea.

„Viscoleşte...” îşi spuse Platon Ilici, grăbindu-se să termine de fumat ţigara ce se stingea din cauza vântului. „Dracu’ m-a pus să trec chiar pe la staţia asta de poştă, s-o ia dracu’. O văgăună, ce să spun: iarna niciodată n-ai să găseşti cai aici. M-am jurat, dar nu, m-am dus, *dumkopf*[2]. Dacă aş fi pornit pe la şleau, aş fi schimbat la Zaprudnîi şi aş fi pornit mai departe, ei, măcar numai cu şapte verste[3] mai departe, însă aş fi ajuns până acum la Dolgoe. Şi staţia de poştă e cuviincioasă, şi drumul e mai mare. *Dumkopf!* Acum stau aici şi pierd timpul...”

Vasiatka călca cu curaj zăpada din faţa lui, tot agitând genţile identice, aşa cum face o muiere cu găleţile din

[2] „Prostul” (germ. în orig.).

[3] Veche unitate de măsură echivalentă cu 1,0668 kilometri.

cobiliţă. Aşezarea de lângă staţia de poştă, deşi era numită „comuna Dolbeşino”, era, de fapt, un cătun format din zece case răzleţe, destul de aproape una de alta. Până ajunse, pe drumul acoperit de zăpadă, la casa cărăuşului, Platon Ilici asudă uşor în paltonul lui lung. În preajma acestei case vechi, care intrase destul de mult în pământ, zăpada acoperise totul şi nu se mai vedea nicio urmă de om, de parcă nu ar fi locuit nimeni acolo. Numai vântul împrăştia vălătucii de fum alb ce ieşeau pe horn.

Drumeţii se strecurară cum putură printr-un fel de grădiniţă împrejmuită, urcară în cerdacul acoperit de zăpadă, lăsat într-o rână. Vasiatka împinse uşa cu umărul, se dovedi că nu era încuiată. Intrară în tinda întunecată; Vasiatka se împiedică de ceva şi spuse:

— Pfui...

Platon Ilici distinse cu greu în întuneric două butoaie mari, o roabă şi nişte boarfe. Nu se ştie de ce, în tinda cărăuşului mirosea a prisacă – a stupi, a polen şi a ceară. Mirosul acesta drag, de vară, nu se potrivea deloc cu viscolul din februarie. Strecurându-se cu greu pe uşa capitonată cu pânză de sac, Vasiatka o deschise, luă o geantă la subsuoară, păşi peste pragul înalt:

— Bună ziua domniilor voastre!

În casă era puţin mai cald, mai luminos şi mai aerisit decât în tindă: ardeau lemne în marea sobă rusească, pe masă se aflau o solniţă stingheră de lemn, o pâine rotundă sub un ştergar, într-un colţ se vedea, înnegrită, o icoană, iar pe un perete atârna singuratică o pendulă ce arăta cinci şi jumătate. Doctorul nu remarcă nicio mobilă, numai un cufăr şi un pat de fier.

— Nene Kozma! strigă Vasiatka, lăsând genţile jos cu grijă.

Nu răspunse nimeni.

— Să fi ieşit în curte? îşi întoarse Vasiatka spre doctor faţa mare, pistruiată, cu un năsuc amuzant, roz, parcă jupuit.

— Ce-i? se auzi dinspre sobă şi apăru un cap roşcovan, ciufulit, cu o bărbuţă numai smocuri şi nişte ochi nedormiţi, care abia se mai vedeau.

— Salutare, nene Kozma! strigă bucuros Vasiatka. Uite, doctorul se grăbeşte să ajungă la Dolgoe, dar la poştă nu-i niciun cal acum.

— Şi ce-i cu asta? se scărpină capul.

— Păi, uite, poate-l duci tu acolo cu maşina.

Platon Ilici se apropie de sobă:

— La Dolgoe e epidemie, trebuie neapărat să ajung azi acolo. Neapărat!

— Epidemie? Cărăuşul se şterse la ochi cu degetele mari pline de bătături şi cu unghii murdare. Am auzit de epidemia asta. Vorbeau ieri la poştă, la Hoprov.

— Mă aşteaptă bolnavii acolo. Le duc vaccin.

Capul de după sobă dispăru, se auziră un scrâşnit şi scârţâitul unor trepte. Kozma se dădu jos, începu să tuşească, ieşi din spatele sobei. Era un bărbat scund, slăbuţ şi îngust în umeri, de vreo treizeci de ani, cu nişte picioare strâmbe şi nişte palme nemaipomenit de mari, aşa cum au numai croitorii. Faţa lui, cu un nas ascuţit, umflată de somn, avea o expresie de bonomie şi încerca să zâmbească. Stătea desculţ în faţa doctorului, scărpinându-şi părul roşcat, zburlit.

— Vac-cin? rosti el respectuos şi precaut, de parcă s-ar fi temut să scape acest cuvânt pe podeaua murdară, tocită şi plină de crăpături.

— Vaccin, repetă doctorul şi-şi scoase căciula de vulpe, din cauza căreia i se făcuse foarte cald.

— Dar e viscol, boierule! Perhuşa privi spre fereastra aproape oarbă.

— Ştiu că e viscol! Dar acolo mă aşteaptă oameni bolnavi! ridică doctorul vocea.

După ce se scărpină, Perhuşa se apropie de ferestruica izolată pe margini cu un fuior de cânepă.

— Uite, azi nu am ieşit nici după pâine – dădu cu degetul peste suprafaţa topită din mijlocul florilor de gheaţă de la

fereastră, apărute din cauza focului din sobă, şi privi pe geam. Doar omul nu trăieşte numai cu pâine, nu?

— Cât vrei? îşi pierdu răbdarea doctorul.

Perhuşa îl privi de parcă ar fi aşteptat o lovitură; o porni în tăcere spre colţul din dreapta sobei, unde pe o laviţă şi pe rafturi se aflau căldări, căni şi oale de foc, puse mâna pe un căuş de aramă, luă cu el apă din căldare şi începu să bea repede. Mărul lui Adam i se mişca în sus şi-n jos.

— Cinci ruble! propuse doctorul cu un ton aşa de ameninţător, că Perhuşa tremură.

Şi imediat începu să râdă, ştergându-se la gură cu mâneca de la cămaşă.

— Dar ce să fac eu...

Puse la loc căuşul, privi în jur, icnind:

— Păi, asta... Tocmai am făcut focul în sobă.

— Dar acolo mor oameni! strigă doctorul.

Perhuşa, fără să se uite la doctor, se scărpină pe piept, miji ochii spre ferestruică. Doctorul îl privi pe cărăuş cu o asemenea expresie a feţei sale năsoase, încordate, de parcă ar fi fost gata să-l pocnească sau să înceapă să plângă.

Perhuşa oftă, se scărpină pe gât:

— Auzi, piciule, atunci, uite, tu...

— Ce-i? Vasiatka deschise gura, fără să înţeleagă.

— Stai aici. Şi cum începe să se stingă, tragi capacul la horn.

— S-a făcut, nene Kozma. Vasiatka îşi dădu jos scurta, o puse pe laviţă şi se aşeză lângă ea.

— Maşina ta... ce putere are? întrebă doctorul uşurat.

— Cincizeci de cai.

— Bine! Într-o oră şi jumătate o să ajungem la Dolgoe. Şi o să pleci înapoi cu cinci ruble.

— Da’ lasă, boierule..., zâmbind, Perhuşa dădu din mâna lui mare, ca un cleşte şi se lovi peste coapse. Biiine, să mergem s-o înhămăm.

Dispăru în spatele sobei şi apăru repede îmbrăcat într-o bluză cenuşie de lână, tricotată, cu ochiuri mari, cu nişte

pantaloni vătuiţi, strânşi cu o curea soldăţească sus, aproape de piept, cu o pereche de cizme cenuşii de pâslă la subsuoară. După ce se aşează pe laviţă lângă Vasiatka şi-şi aruncă cizmele pe podea, începu să-şi pună repede obielele.

Doctorul scoase o ţigară şi se duse afară. Acolo totul era la fel: cerul cenuşiu, viscol, vânt. Satul parcă amuţise – nu se auzeau niciun glas de om, niciun lătrat de câine.

Pe când stătea în cerdac şi trăgea fumul revigorant de ţigară, Platon Ilici se gândea deja la ziua următoare: „Noaptea, vaccinarea, iar dimineaţă o să mergem la cimitir să ne uităm la morminte. Numai să nu dispunem carantină pe o asemenea vreme, că o să se furişeze vreunul din încercuire, şi atunci mai prinde-l, dacă poţi. La Mitino au fost două bariere, şi tot nu au fost de folos, s-au smucit, au muşcat... E interesant de ştiut, oare Sielberstein o fi acolo? Ei, dacă ar fi acolo! La patru mâini, vaccinatul ar merge mai uşor, am reuşi să trecem noaptea prin tot satul... Nu, n-o să ajungă de la Usohi mai repede ca mine, de acolo sunt, pe numărate, patruzeci de verste, şi pe o vreme ca asta... Uite ce noroc am mai avut cu viscolul...”

Perhuşa, care, între timp, se încălţase, îşi luă un cojoc mic, negru, se strânse cu o curea lată, agăţă la brâu mănuşile, îşi trase pe ochi căciula, luă de pe masă pâinea, tăie un colţ din ea, îl băgă în sân, mai tăie o felie, muşcă din ea, mestecă, făcându-i cu ochiul lui Vasiatka, ce stătea pe laviţă:

— Ce mi-aş mai fi încălzit gura cu un ceişor, dar nu mai am când, uite ce a început să urle. E-pi-de-mie! De unde o fi aterizat oare?

— Cică de la Repişna. Vasiatka se şterse cu pumnul la ochi. Cu cai de poştă. Surugiu de-al statului, s-a dus imediat să se culce.

— Şi de ce să nu dormim şi noi, ăştia ai statului... Perhuşa aruncă o privire de rămas-bun spre sobă, îl plesni peste cap pe Vasiatka şi, mestecând, porni aşa cu bucata de pâine spre curtea din spate.

Curtea cărăuşului era la fel de nearătoasă şi de veche ca şi casa: magazia cădea într-o rână, lipită de casă, stivele de lemne erau înghesuite neglijent, mai departe se afla fânarul cu acoperişul spart şi căptuşit în pripă cu prăjini şi paie, la doi paşi se vedea, negru, şi şopronul în care, după toate aparenţele, era prea puţin probabil să fi treierat cineva în el în ultimii patru ani. Însă grajdul mic, care semăna cu o baie, era construit nu demult şi acoperit cu o draniţă mare; avea nişte pereţi bine călăfătuiţi şi două ferestruici duble. Lângă el, sub o copertină acoperită de zăpadă, se afla maşina. Scormonind în zăpadă cu cizmele, cu mersul său strâmb şi iute, Perhuşa se apropie de grajd, îşi băgă mâna în sân, pipăi sub cămaşă după cheia aflată pe un şnur, o scoase şi începu să deschidă lacătul care atârna acolo.

În spatele uşii se auzi un sunet întrerupt, ascuţit, de parcă începu să ţârâie un greiere uriaş. Şi imediat se auziră alte trei sunete asemănătoare, după aceea altele şi altele, şi deodată parcă un stol întreg de greieri ar fi început să ţârâie tare şi insistent, pe toate vocile. Şi imediat în magazie începu să grohăie un mistreţ. În grajd, ţârâitul se auzea din ce în ce mai tare.

— Vin, mama voastră... Perhuşa desfăcu lacătul, deschise larg uşa şi intră în grajd.

Nişte miresme familiare, plăcute se năpustiră asupra lui. Fără să tragă uşa după sine, pentru a vedea mai bine, traversă fierăria şi magazia de hamuri şi se duse drept spre stănoaga cailor. Un ţârâit plin de bucurie umplu grajdul. În comparaţie cu casa amărâtă şi curtea lui Perhuşa, grajdul era exemplar, nou, curat, îngrijit, fapt care demonstra imediat pasiunea principală a proprietarului. Grajdul avea două părţi: chiar de la uşă începeau fierăria şi magazia de hamuri, se afla bancul de lucru, pe el, o nicovală mică, aici era şi o sobiţă de dimensiunile unui samovar, cu nişte foale făcute dintr-o afumătoare de la o prisacă, cu un instrumentar aranjat cu grijă pe banc: cuţite, ciocănele, cleşti, burghie, pile şi un borcan cu unsoare, în care se afla o pensulă. În mijlocul

bancului de lucru se afla o cană de lut plină cu nişte potcoave minuscule, cât o copeică. Alături era o altă cană, cu o grămadă de caiele mici pentru potcoavele acelea. Pe perete, în şiruri, erau agăţate hamuri mici, care semănau cu nişte ciuperci uscate. Deasupra bancului se afla o lampă mare cu gaz.

Dincolo de fierărie şi de magazia de hamuri, într-un coş mare, era fânarul, cu trifoi mărunţit, alături se afla o îngrăditură, iar în spatele ei, boxele cailor. Perhuşa, zâmbitor, se aplecă peste îngrăditură şi de jos se auzi fornăitul pe mai multe voci, în cascadă, al celor cincizeci de cai *mici*. Fiecare stătea în stănoaga lui, unii câte doi, alţii câte cinci, alţii câte trei. În fiecare stănoagă se aflau două iesle-jgheaburi, pentru apă şi pentru furaje. În ieslele pentru furaje se vedeau resturile albe de ovăz măcinat, pe care Perhuşa îl pusese cailor la ora cinci dimineaţa.

— Ei, ce-i, mama voastră, o pornim la drum? îşi întrebă Perhuşa caii şi ei începură să fornăie şi mai tare.

Cei mai tineri se ridicară în două picioare, tropăind din picioarele din spate, cei mai mari, de stepă, fornăiau, se scuturau şi-şi mişcau capetele. Perhuşa coborî spre ei mâna lui mare, aspră, cu cealaltă ţinându-şi felia de pâine, şi începu să-i mângâie. Îi atingea cu degetele, le atingea spinările, le mângâia coamele, iar ei fornăiau, întinzând boturile mici în sus, îi muşcau în joacă mâna cu dinţii lor mici, se împingeau în degetele lui cu nările calde. Niciunul dintre cai nu era mai mare decât o potârniche. Cunoştea fiecare cal şi putea să povestească în ce fel şi de unde a apărut la el în grajd, care e povestea lui, cum era el, de fapt, care erau părinţii lui, ce fire şi deprinderi avea. Baza hergheliei lui Perhuşa o constituiau nişte mânji roibi cu cozi scurte, roşcate-închis – erau mai mult de jumătate –, după ei urmau roşcovanii, murgii, opt roşii, patru suri, doi suri-rotaţi şi doi tărcaţi – unul negru-tărcat şi altul roşu-tărcat.

Aici erau numai mânji şi jugani. În ceea ce priveşte iepele *mici*, ele valorau literalmente greutatea lor în aur, erau ţinute numai de crescătorii de cai.

— Na nişte pâinică, rosti Perhuşa şi începu să fărâmiţeze pâinea şi s-o arunce în iesle.

Caii se aplecară după ea. După ce fărâmiţă toată pâinea şi aşteptă până o mâncară, bătu din palme şi porunci cu voce tare:

— Hai la înhămat!

Şi ridică dintr-odată îngrăditura, care deschise deodată toate boxele.

Caii porniră pe ulucul de lemn, măturat frumos, formând acolo o herghelie, salutându-se unul pe altul, muşcându-se, rânjind şi dând din copite. Ulucul ducea spre un perete de care era lipită maşina. Perhuşa privi herghelia, faţa i se lumină şi îi întineri. Mereu se bucura de caii săi, chiar şi atunci când era obosit, beat sau umilit de oameni. Trăgând la o parte uşa, dădu drumul cailor în pântecele maşinii. Herghelia mergea vioaie, în pofida frigului ce răzbătea din interiorul rece al maşinii.

— Haide, haide, îşi îndemna el caii. Acuşica nu e aşa de rece, e un pui de ger de poţi să-l duci...

După ce aşteptă ca ultimul cal să intre în maşină, trase la loc uşa, ieşi repede din grajd, îl încuie, băgă cheia în sân şi, după ce ocoli, cu picioarele lui strâmbe, grajdul, deschise capota maşinii. Caii, obişnuiţi, îşi ocupaseră singuri locul, aşteptând să fie înhămaţi. Sub capotă se aflau cinci şiruri a câte zece cai. Perhuşa începu să-i înhame repede, băgându-le capetele în nişte hamuri mici. Ei se aplecau supuşi, numai doi roibi, ca de obicei, începură să se muşte şi să tulbure ordinea din rândul al treilea.

— Uite, uite, acuşica o să trag un biciuşor, mama voastră! le promise Perhuşa.

Primii zece cai înhămaţi, nişte murgi adevăraţi, bine făcuţi, bocăneau tare cu copitele în oiştea îngheţată, cu ramificaţii, roşcovanii din rândul al treilea îşi întindeau abătuţi capetele

spre stăpân, pentru a li se trece hamurile peste ele, caii cei roşii îşi păstrau demnitatea de rasă superioară şi-şi ciuliră urechile, surii rumegau indiferenţi, bălţaţii oftau şi dădeau din capete, surii-rotaţi se legănau nerăbdători de pe un picior pe altul, iar roşcovanul bălţat, vioi, fornăia întruna, rânjindu-şi dinţii tineri.

— Uite-aşa. Perhuşa puse în capotă un cui de lemn, fixând toţi caii la locurile lor, luă nişte păcură, unse ambii rulmenţi ai oiştii, îşi puse mănuşile, luă un bici mic şi se duse să-l cheme pe doctor.

Doctorul termina de fumat a doua ţigară, stând în cerdac.

— Putem pleca, boierule, îi dădu raportul Perhuşa.

— Slavă Domnului..., aruncă doctorul nemulţumit mucul de ţigară. Să mergem, să mergem...

Perhuşa îi luă una dintre genţi, porniră prin tindă în curte, spre maşină. Perhuşa trase la o parte blana de urs, doctorul se urcă şi, cât timp Perhuşa îi îndesa în spate, pe capră, genţile, fixă cu privirea caii. Văzuse de puţine ori, şi de şi mai puţine ori mersese cu nişte cai mici şi, fără mare interes din cauza aşteptării, examină caii de sub capotă, care formau cinci şiruri şi se legănau de pe un picior pe altul, bocănind cu copitele lor mici de o parte şi de alta a oiştii ramificate.

„Ce fiinţe mici, dar ne ajută în situaţii grele, de nedepăşit...” îşi spuse. „Şi cum aş fi plecat eu fără micuţii aceştia? Ciudat... numai în ei mi-e speranţa. Nimeni altcineva n-o să mă mai ducă la Dolgoe ăsta...”

Îşi aduse aminte de cei doi cai obişnuiţi cu care, deşi epuizaţi complet din cauza viscolului, ajunsese în urmă cu trei ore şi jumătate în blestematul ăsta de Dolbeşino şi care acum se aflau în grajdul staţiei de poştă şi probabil rumegau ceva.

„Cu cât e mai mare animalul, cu atât e mai vulnerabil. Iar omul e vulnerabil de nu se poate...”

Doctorul întinse mâna înmănuşată, îşi depărtă degetele şi atinse crupele a doi roşcovani din ultimul rând. Căluţii îi aruncară o privire indiferentă.

Veni Perhuşa, se aşează lângă doctor, se acoperi cu blana, puse mâna pe cârmă, şuieră din biciul cel mic:

— Ei, Doamne-ajută... Diii!

Plescăi din buze. Căluţii se încordară, îşi întinseră picioarele, oiştea se însufleţi cu un scârţâit şi se puse în mişcare.

— Diii! Diii! agita Perhuşa biciul deasupra cailor.

Muşchii lor mici se încordau sub crupe, hamurile începură să scârţâie, copitele scrâşniră pe lângă oişte şi, uite, porni, porni, porni. Maşina se puse în mişcare, zăpada scârţâia sub tălpige.

Perhuşa băgă biciul în toc şi începu să tragă de cârmă. Maşina ieşi din curte. Poarta nu mai era, rămăseseră din ea numai doi stâlpi şui. Maşina trecu printre ei, Perhuşa o îndreptă spre şleau şi, plescăind din buze, îi făcu doctorului cu ochiul:

— Am pornit!

Doctorul îşi ridică mulţumit gulerul din blană de ţigaie al paltonului, îşi băgă mâinile sub blana care-l acoperea. Şleaul fu traversat imediat şi Perhuşa o luă spre răspântie: drumul din stânga ducea spre îndepărtatul Zaprudnîi, iar cel din dreapta, spre Dolgoe. Maşina o luă pe drumul din dreapta. Zbura, dar nu aşa de tare. Ici, colo se vedeau nişte borne rare şi nişte arbuşti legănaţi de vânt. Zăpada cădea la fel, măruntă, ca o pulbere. Cădea pe spinările cailor.

— De ce la tine nu merg şi ei acoperiţi? întrebă doctorul.

— Las’ să respire puţin, o să avem când să ne acoperim, răspunse Perhuşa.

Doctorul remarcă faptul că şoferul zâmbea aproape mereu.

„Ce băiat cu suflet mare...” îşi spuse el şi începu să vorbească:

— Păi, ce, pentru tine e avantajos să ţii din ăştia mici?

— Păi, cum să vă spun, boierule, începu să zâmbească şi mai larg Perhuşa. Deocamdată ajunge pentru pâine şi cvas.

— Cari pâine?

— Cam aşa.

— Locuieşti singur?
— Singur.
— Păi, de ce aşa?
— M-a ajuns neputinţa.
„Impotenţa...” înţelese medicul.
— Dar mai înainte ai fost însurat?
— Am fost, zâmbi Perhuşa. Doi ani am stat împreună. Iar după aia, cum m-a ajuns, mi-am dat seama că nu mai fac faţă trupului muierii. Cine să trăiască aşa cum mine?
— A plecat? îşi îndreptă doctorul pince-nez-ul.
— A plecat. Şi slavă Domnului.
Merseră apoi o verstă în tăcere. Caii alergau lângă oişte nu foarte repede, dar nici încet, se simţea că erau îngrijiţi şi hrăniţi bine.
— Dar nu te plictiseşti singur aici, în cătun? întrebă doctorul.
— N-am când să mă plictisesc. Vara car fân.
— Dar iarna?
— Iarna... pe dumneavoastră! începu să râdă Perhuşa.
Platon Ilici începu şi el să râdă. Începu cumva să se simtă bine cu Perhuşa, era liniştit, iritarea îl părăsi şi încetă să se mai zorească şi să-i zorească şi pe alţii. Îi era clar că Perhuşa o să-l ducă acolo, orice s-ar întâmpla, şi că o să ajungă la timp la oameni şi o să-i salveze de groaznica boală. Pe faţa cărăuşului, după cum i se părea doctorului, se citea ceva ca de pasăre, ironic şi, în acelaşi timp, neajutorat, generos şi lipsit de răutate; figura aceasta cu nas ascuţit, zâmbitoare, cu bărbuţă roşcată şi rară, cu micile fante ale ochilor îngropaţi în grăsime, cu căciula ei mare şi veche, cu urechi, îndesată peste ochi, se legăna lângă doctor în ritmul maşinii şi, se părea, era mulţumită de toate: şi de maşină, şi de gerul uşor, şi de căişorii ei buni care alergau în acelaşi pas, şi de acest doctor cu pince-nez şi căciulă din blană de vulpe, care picase de undeva cu genţile lui de voiaj importante, şi de această câmpie albişoară, nesfârşită, acoperită cu zăpadă, care se întindea în faţa lor, înghiţită de viforul şuierător.

— Nu faci cărăuşie? întrebă doctorul.

— Ce-mi trebuie mie... Îmi ajung banii de la stat. Am muncit numai la Solouhi, dar mai apoi mi-am dat seama, bucata altuia îţi stă în gât. Tot car pâine şi pâine. Slavă Domnului...

— Dar de ce ţi se zice „Perhuşa”?

— A..., zâmbi şoferul. Când eram tânăr am lucrat la cordon[4], tăiam acolo un drum. Trăiam în baracă. Şi mă apucase o boală a pieptului, începusem să tuşesc[5] noaptea. Toată lumea doarme, iar eu tot tuşesc, nu-i las să doarmă. S-au supărat şi au pus laba pe mine: „Tuşeşti nopţile, ne deranjezi, ia du-te şi taie lemne, fă focul, adu apă!” Mi-au pus capac cum se cuvine pentru tusea mea. Chiar aşa spuneau: „Perhuşka, fă asta!”, „Perhuşka, fă aialaltă!” Iar eu eram cel mai tânăr din artel. Şi aşa s-a lipit: Perhuşka-n sus, Perhuşka-n jos.

— Te cheamă Kozma?

— Kozma.

— Păi, ce, Kozma, acum nu mai tuşeşti noaptea?

— Nu! M-a ferit Dumnezeu. Uite, mă doare spatele, dar când e vreme rea. Altfel, sunt sănătos.

— Şi transporţi pâine?

— Da.

— Nu ţi-e teamă când faci asta singur?

— Nu. E bine singur, boierule. Cărăuşii bătrâni spuneau: dacă mergi singur, pe umeri ai câte un înger, dacă mergi în doi, ai numai un înger, iar dacă mergi în trei, îl duci pe Satana în căruţă.

— E tare! începu să zâmbească doctorul.

— Şi e adevărat, doctore. Când se întorc căruţă după căruţă, toţi se duc în acelaşi loc, şi mai şi trag la măsea.

— Dar tu nu bei?

— Beau, dar îmi cunosc măsura.

---

[4] Parcelă în pădure unde se tăiau lemne în mod planificat.

[5] În rusă, *perhat’*.

— E chiar uimitor! începu să râdă doctorul, foindu-se sub blană şi scoţând portţigaretul.

— Păi, ce-i aşa de uimitor?

— Burlacii, de regulă, beau.

— Dacă sunt servit cu un ţoi, îl beau. Dar eu nu am aşa ceva acasă, ce-mi trebuie? Nu mai ai când să bei, boierule, cincizeci de cai înseamnă ceva totuşi.

— Văd, încercă doctorul să fumeze, dar chibritul i se stinse.

Se stinse şi al doilea. Începu să se vadă că vântul se înteţise şi zăpada cădea cu fulgi mari. Cădea pe spinările cailor, se învârtejea pe la colţurile capotei, îi gâdila faţa doctorului, se lipea de pince-nez.

Începu să fumeze, privind înainte:

— Dar câte verste sunt până la Dolgoe?

— Vreo şaptişpe.

Doctorul îşi aduse aminte că şeful de poştă îi indicase o altă cifră, cincisprezece.

— Pe o vreme ca asta ajungem cam în două ore? întrebă Platon Ilici.

— Da’ cine mai ştie? râse Perhuşa, trăgându-şi pe ochi căciula plină de zăpadă.

— Drumul e drept.

— Aici drumul e bun, dădu din cap Perhuşa.

Drumul mergea pe un câmp cu nişte tufani, se vedea şi fără ajutorul bornelor rare ce ieşeau din zăpadă. Câmpul se transformă într-o pădure rară, bornele se terminară, însă din dreapta se vedea o urmă de sanie, fapt ce marca vizibil drumul în continuare, şi asta îl îmbărbătă pe doctor: cineva trecuse pe drumul lor nu demult.

Maşina mergea pe urma de sanie, Perhuşa conducea uşor, doctorul fuma.

Curând, pădurea crescu şi se îndesi, drumul o luă în jos, maşina intră într-un crâng de mesteceni şi Perhuşa trase frâul spre el:

— Ptrrr!

Caii se ridicară.

Perhuşa coborî, începu să se agite în spate, sub capotă.

— Ce-i asta? întrebă doctorul.

— Acopăr caii, explică şoferul, îndreptând rogojina făcută sul.

— Foarte bine, fu de acord doctorul, mijind ochii spre viscol. S-a pornit să ningă.

— S-a pornit să ningă.

Perhuşa acoperi capota cu pânza de cort, o prinse pe la colţuri. Se urcă, plescăi din buze:

— Diii!

Caii se puseră în mişcare.

„În pădure mergi mai liniştit, aici e un singur drum, se vede, n-ai cum să te abaţi…” îşi spuse doctorul, scuturându-şi zăpada de pe guler.

— Te-ai hotărât demult să te ocupi de cai mici? îl întrebă el pe Perhuşa.

— Acum vreo patru ani.

— De ce?

— A murit un frăţior de-al meu la Hoprov, Grişa, şi au rămas de la el douăzeci şi patru de căişori. Iar soţia, lucru ştiut, n-a avut chef să se ocupe de ei. Zice: „O să-i vând.” Şi atunci, îngerul lui Dumnezeu m-a îndemnat să întreb: „Şi cu cât?” „Câte trei ruble bucata.” Şi eu aveam şaizeci de rublişoare. Zic: „Hai că-i cumpăr eu pentru şaizeci.” Şi ne-am înţeles. I-am luat într-un coşuleţ şi i-am adus acasă la mine, la Dolbeşino. Şi chiar atunci am şi avut noroc: cărăuşul nostru, Porfiri, a plecat la oraş cu băiatul. Am cumpărat de la el ieftin şi maşina, şi am mai şi făcut un schimb de nişte cai pe un aparat de radio. Şi am început să car pâine în locul lui. Treizeci de rublişoare. Din asta şi trăim.

— Dar de ce nu ai cumpărat un cal obişnuit?

— Unul obişnuuuit! îşi ţuguie Perhuşa buzele, astfel încât profilul începu să-i semene cu al unui graur. Nici nu poţi să coseşti atâta fân pentru unul obişnuit. Iar eu, boierule, sunt singur cuc, cum să mă mai chinui şi cu fânul? Pentru un cal obişnuit tot coseşti, tot coseşti, şi tot nu e de ajuns. Dar

pentru nişte cai mici, nu trebuie mare lucru: semăn o postată de trifoi, o cosesc, o usuc şi le ajunge toată iarna. Le mai macin nişte ovăz, le mai torn niţică apă, şi asta-i toată grija.

— Azi oamenii ţin şi cai mari, protestă doctorul. La noi, la Repişna, familia are un cal mare.

— Păi, e vorba de o familie, boierule! dădu din cap Perhuşa aşa de tare, încât căciula aproape că îi căzu pe ochi.

Şi, după ce-şi îndreptă căciula, întrebă:

— Dar ce fel de cal este?

— De două ori mai mare decât unul obişnuit.

— De două ori? Asta e puţin. La noi la staţia de poştă am văzut şi mai mari. N-aţi văzut acolo staulul cel nou?

— Nu.

— Au construit în toamnă unul uriaş. Uite, am auzit la radio acum: la Nijni, la iarmaroc, a fost un cal de povară cât un bloc cu trei etaje.

— Sunt şi asemenea cai, dădu din cap doctorul cu seriozitate. Se folosesc pentru munci foarte grele.

— Dumneavoastră aţi văzut?

— Am văzut de departe, la Tver'. Aşa un cal trăgea un tren cu cărbune.

— Iote! plescăi din buze Perhuşa. Oare cât ovăz o rumega pe zi un asemenea cal?

— Ei, miji doctorul ochii, trăgându-şi nasul, cred că...

Deodată, maşina pârâi, o luă într-o parte, se auzi un trosnet, şi doctorul mai că nu zbură în zăpadă. Căluţii începură să fornăie sub brezent.

— Pfui..., abia apucă să rostească Perhuşa, pierzându-şi căciula, ce-i alunecase de pe cap, şi aterizând cu pieptul pe cârmă.

Doctorului îi zbură pince-nez-ul de pe nas şi se agăţă de şnur. Îl prinse imediat şi-l puse la loc. Maşina se afla într-un şanţ, aplecată spre dreapta.

— Mama ta... Perhuşa se dădu jos, frecându-şi pieptul, dădu roată maşinii, se aşeză pe vine şi privi dedesubt.

— Ce-i acolo? întrebă doctorul, fără să iasă de sub blană.

— Ne-am lovit de ceva... Perhuşa ieşi de pe drum prin dreapta şi se prăvăli imediat în zăpadă, începu să se rostogolească, scrâşnind, se băgă sub maşină.

Doctorul aştepta, stând în maşina într-o rână. În cele din urmă, apăru şi capul lui Perhuşa:

— Acuşica...

Dădu la o parte rogojina, pe care se depusese zăpadă, trase de frâu, fără să-şi reia locul:

— Hai, hai, hai...

Căluţii, după ce fornăiră, începură să se tragă înapoi. Dar maşina abia dacă se mişcă din loc.

— Hai să cobor şi eu... Doctorul dădu la o parte blana de urs şi coborî.

— Hai, hai, hai! Perhuşa se înfipse în maşină, ajutând caii să dea înapoi.

Maşina se trase înapoi, se mai trase puţin, ieşi din locul nesigur şi se opri de-a curmezişul drumului. Perhuşa se duse în faţa ei, se aşeză pe vine. Se apropie şi doctorul, cu paltonul lui negru. Botul tălpigului din dreapta era crăpat.

— Ia te uită, mama ta... Pfui! scuipă Perhuşa.

— A plesnit? se uită şi doctorul, aplecându-se.

— S-a crăpat, pocni supărat din buze Perhuşa.

— Păi, peste ce am dat? căută din priviri doctorul în faţa maşinii.

Acolo era numai zăpadă afânată, peste care fulgii mari mai adăugau un strat. Perhuşa se apucă să scormonească cu cizma în locul acela, deodată se lovi de ceva tare care sări din amestecul de zăpadă. Şoferul şi pasagerul se aplecară, încercând să vadă despre ce este vorba, dar nu vedeau nimic. Doctorul îşi şterse pince-nez-ul, şi-l puse din nou şi văzu deodată:

— *Mein Gott*[6]... Întinse cu grijă mâna în jos.

Mâna atinse ceva neted, tare şi translucid. Perhuşa se aşeză în patru labe, pentru a privi mai bine. În zăpadă abia

[6] „Doamne, Dumnezeule” (germ. în orig.).

se distingea o piramidă de dimensiunea căciulii lui Perhuşa. Pasagerul şi şoferul o pipăiau. Era făcută dintr-un material dur, translucid, care semăna cu sticla. Viforul învârtejea fulgii de zăpadă în jurul muchiilor ideal de drepte ale piramidei. Doctorul o împunse – piramida alunecă uşor într-o parte. O luă în mână, se îndreptă. Piramida era extrem de uşoară, se putea spune că nu cântărea nimic. Doctorul o învârti în mână:

— Dracu' mai ştie ce...

Perhuşa se uită cu atenţie, ştergându-şi de pe sprâncene zăpada lipită:

— Ce-i asta?

— O piramidă, îşi trase nasul doctorul. Tare ca oţelul.

— De ea ne-am lovit? pocni din buze Perhuşa.

— Probabil de ea. Doctorul învârtea piramida. Ce dracu' o căuta aici?

— Oare a căzut din vreo căruţă?

— Păi, de ce să cadă?

— Dar, boierule..., dădu supărat din mână Perhuşa, îndepărtându-se de maşină. Azi se fac tot felul de lucruri, şi nimeni nu ştie pentru ce...

Apucă vârful rupt al tălpigului, trase de el precaut:

— Se pare că nu s-a rupt de tot.

Doctorul, cu un oftat din cauza iritării care îl cuprindea din nou, aruncă piramida, şi ea dispăru în zăpadă.

— Boierule, ar trebui să legăm cu ceva tălpigul. Şi să ne întoarcem. Perhuşa îşi suflă nasul în mănuşă.

— Cum să ne întoarcem? Ce tot spui?

— Păi, pentru că am mers numai vreo patru verste. Şi cred că mai departe, în vale, zăpada e mai mare şi, cu tălpigul legat, acolo rămânem. Şi gata.

— Stai puţin, cum să ne-ntoarcem? îşi desfăcu mâinile doctorul. Acolo mor oameni, acolo aşteaptă sanitarii, acolo e e-pi-de-mie! Cum să ne-ntoarcem?!

— Şi la noi e epidemie, începu să râdă Perhuşa. Uite cum e.

Doctorul se aşeză pe vine, privind tălpigul plesnit.

— Cu aşa ceva nu putem merge douăsprezece verste. Uite cum se mai roteşte viscolul. Perhuşa privi în jur.

Într-adevăr, viscolul se înteţise, zăpada era adusă de vânt şi învârtită.

— Acuşica o să trecem de pădure şi acolo, în vale, o să rămânem blocaţi, şi gata. Şi o să pomenească de noi numai racii din râu.

— Dar dacă îl legăm cu ceva? doctorul examină tălpigul, dând la o parte de pe el zăpada care cădea.

— Cu ce? Oare cu o cămaşă? De legat, îl legăm, dar n-o să ţină multă vreme. O să se rupă. Eu întorc din calea păcatului, boierule.

— Stai puţin, stai puţin..., căzu doctorul pe gânduri. Piramida dracului... Ascultă, dar dacă... Eu am nişte bandaj elastic. E rezistent. O să-l legăm bine cu bandajul şi o să mergem mai departe.

— Cum cu bandajul? nu înţelese Perhuşa. Păi, el e mai slab decât cămaşa, o să se rupă într-o clipită.

— Bandajul elastic e puternic, rosti doctorul ferm, îndreptându-se.

Rosti asta aşa de convins, că Perhuşa tăcu, iritat. Deodată, îl luă cu frig.

Doctorul se apropie hotărât de bagajul său legat în spate, desfăcu o geantă, o deschise, găsi repede un pachet de bandaj elastic, îl luă, văzu borcănelele şi flaconaşele din geantă şi pocni satisfăcut din buze:

— Am o idee! Am o idee... Scoase un borcănel şi se duse repede spre tălpig.

Perhuşa stătea în genunchi lângă el, începuse să dea la o parte zăpada cu mănuşile. Şi mai pipăi o piramidă.

— Iote, încă una, i-o arătă doctorului.

— Drace! Doctorul dădu un şut piramidei şi ea zbură într-o parte.

Şi în momentul acela îi dădu una în spate lui Perhuşa:

— Kozma, o să reparăm amândoi acum totul! Dacă ai fi avut un clei instant, ai fi lipit tălpigul ăsta?

— Bineînţeles.

— Păi, uite, acum o să-l ungem cu unsoarea asta, e extrem de densă şi de lipicioasă, şi mai apoi îl legăm cu bandajul. Unsoarea o să îngheţe din cauza gerului şi o să lipească tălpigul tău. Cu un asemenea tălpig ajungi şi la Dolgoe, şi te mai şi întorci de cinci ori.

Perhuşa privi neîncrezător spre borcănelul cu unguent pe care scria:

Unguent Vişnevski + PROTOGEN 17W

Doctorul deschise capacul şi-i întinse lui Perhuşa borcănelul:

— Se vede că încă n-a apucat să se întărească... Bagă aici degetul şi unge tălpigul.

Perhuşa îşi scoase mănuşile, apucă cu grijă sticluţa cu mâinile lui mari, dar imediat i-o înapoie doctorului:

— Stai puţin... atunci, trebuie să punem ceva sub tălpig...

Scoase cu grijă de sub banchetă un topor şi coborî de pe drum în pădure, alese un mesteacăn tânăr şi se apucă de tăiat.

Doctorul, după ce puse borcănelul pe maşină, băgă bandajul în buzunar, scoase portţigaretul şi începu să fumeze.

„Ce-a mai căzut...” îşi spuse el, mijind ochii spre zăpada ce se învârtejea. „Slavă Domnului că nu e ger puternic. Nu-i e frig deloc...”

Când auziră zgomotul toporului, caii de sub rogojină începură să fornăie, bălţatul roşcovan cel vioi începu să necheze subţirel. Îi mai răspunseră câţiva căluţi.

Nici nu apucă doctorul să termine de fumat ţigara, că Perhuşa doborî mesteacănul, scoase buturuga şi începu să-i ascută muchiile pe trunchiul mesteacănului:

— Uite-aşa...

După ce-şi termină treaba, respirând sacadat, Perhuşa se întoarse la maşină şi băgă cu agilitate bucata de mesteacăn sub mijlocul tălpigului din dreapta. Vârful abia se ridică. Perhuşa scormoni zăpada de sub el:

— Acum putem să ungem.

Doctorul îi dădu borcănelul, iar el desfăcu priceput ambalajul de la bandaj. Perhuşa se culcă într-o parte lângă tălpig şi începu să ungă cu unsoare partea plesnită.

— Trebuie că aşa e, bolborosi el. Am dat peste o buturugă de vreo două ori, nu s-a rupt nimic, şi acum, o dată, şi parcă am dat cu toporul... Uite ce lucrul dracului...

— Nu-i nimic, o să-l bandajăm şi o să ajungem, îl liniştea doctorul, privindu-l.

Abia termină Perhuşa, că doctorul îl împinse nerăbdător:

— Ei, hai, ridică-te...

Perhuşa se îndepărtă de maşină. Doctorul, scrâşnind, se aşeză pe zăpadă, apoi se lăsă greu pe o rână, se aranjă mai bine şi începu să bandajeze cu iscusinţă.

— Uite ce să faci tu, Kozma, strânge crăpătura! spuse el, gemând.

Perhuşa apucă de vârf, strângând crăpătura.

— Foarte bine... foarte bine..., bolborosea doctorul, bandajând.

— Trebuie să legaţi capetele în sus, că jos o să le taie, îl sfătui Perhuşa.

— Nu vinde castraveţi la grădinar..., pufni doctorul.

Înfăşură strâns, uniform tălpigul, legă capetele în sus, băgându-le cu uşurinţă sub bandaj.

— Ca să vezi! zâmbi Perhuşa.

— Păi, cum altfel? mârâi victorios doctorul, aşezându-se, respirând greu şi bătând cu pumnul în placajul maşinii. Să mergem!

Caii fornăiră dinăuntru şi începură să necheze.

Perhuşa scoase clinul de sub tălpig, băgă toporul sub banchetă, îşi scoase căciula, îşi şterse fruntea transpirată şi privi spre maşina acoperită de zăpadă de parcă ar fi văzut-o pentru prima oară:

— Dar poate ne întoarcem, boierule?

— În niciun caz! Doctorul dădu din cap jignit şi ameninţător, ridicându-se şi scuturându-se. Nici să nu-ţi treacă prin gând.

Viaţa unor oameni cinstiţi ai muncii e în pericol! Frăţioare, asta e o problemă de stat. Noi doi nu avem dreptul să ne întoarcem. Nu e conform spiritului rusesc. Şi nici creştineşte nu e.

— Păi, se înţelege... Perhuşa îşi trase căciula pe ochi. Cu Dumnezeu înainte! Cum altfel am putea fără El?

— N-am putea deloc, frăţioare. Să mergem! Doctorul îl bătu pe umăr.

Perhuşa începu să râdă, oftă, dădu din mână:

— Cum doriţi!

Trase la o parte blana ninsă, urcă pe banchetă. Doctorul, după ce-şi legă singur în spate geanta, se aşeză lângă Perhuşa, se acoperi, cu o expresie de satisfacţie pe chip şi cu sentimentul unei munci importante bine făcute.

— Voi cum o duceţi aici? Perhuşa aruncă o privire sub rogojină.

Ca răspuns se auzi un fornăit prietenos al cailor, care stătuseră destul pe loc.

— Ei, slavă Domnului! Diii!

Căluţii începură să calce mărunt cu copitele de-o parte şi de alta a oiştii, maşina începu să tremure şi se urni. Perhuşa o îndreptă, punând-o pe direcţia de mers. După ce priviră drumul în faţă, pasagerii observară imediat că, în timp ce ei se chinuiau cu tălpigul, zăpada acoperise complet urma saniei ce trecuse înainte şi drumul se întindea în faţa lor alb şi curat.

— Uite ce de zăpadă a căzut, nici gâştele n-o pot netezi! pocni din buze Perhuşa, trăgând de frâu. Să mergem, să mergem mai repede!

Dar caii, care se plictisiseră în tot acest timp sub rogojina lor, nu trebuiau să fie împinşi de la spate: o porniră vioi şi alergau de o parte şi de alta a oiştii îngheţate, păcănind sonor din potcoavele lor mici. Maşina o porni vijelios pe zăpada proaspătă.

— De-am reuşi să trecem de talveg, că acolo, de sus, drumul e bun chiar până la moară! strigă Perhuşa, mijind ochii din cauza vântului amestecat cu zăpadă.

— O să trecem! îl îmbărbătă doctorul, ascunzându-şi faţa în guler şi lăsându-şi descoperit numai nasul mare, care apucase deja să se învineţească uşor.

Vântul aducea fulgi de zăpadă, îi învârtejea în faţa lor, îi aşeza ca o cuvertură pe drum. Pădurea din jur era destul de rară, cu urme vizibile de tăieturi.

Doctorul văzu un stejar bătrân, uscat, probabil crăpat de trăsnet acum mulţi ani şi, nu se ştie de ce, îi aminti de timp, scoase ceasul, privi: „E deja ora şase. Ce ne-am mai chinuit... Ei, dar nu-i nimic... Pe o zăpadă ca asta, desigur, n-o să ajungem repede, totuşi în vreo două ore o să ne târâm noi cumva până acolo. Trebuia să avem ghinionul să trecem peste piramida asta ciudată. Ce-o fi cu ea? Probabil se pune pur şi simplu ca un bibelou pe masă. E clar că nu e o piesă a vreunei maşini sau a unui dispozitiv. Vreun car a fost plin cu multe asemenea piramide, iar una a alunecat, a căzut sub maşină...”

Îşi aduse aminte de inorogul de cristal din casa Nadinei, care se afla pe o etajeră cu partituri, cu partiturile pe care le lua cu degetele ei micuţe, le punea pe pupitrul pianului şi cânta, răsfoindu-le cu o mişcare rapidă, cu o mişcare furtunoasă, cu o mişcare ce transmitea imediat firea ei furtunoasă, instabilă, ca gheaţa din martie. Şi acest inorog strălucitor, cu un corn ascuţit, de cristal şi cu o codiţă scurtă, făcută covrig, de parcă era porc, îl privea mereu pe Platon Ilici oarecum ironic, parcă provocator: „Nu uita, nu eşti singurul care păşeşte pe gheaţa asta subţire...”

„Nadina e deja la Berlin”, îşi spune el. „Acolo, ca de obicei, iarna nu e zăpadă, probabil e ploaie şi umezeală, şi la ei, la Wannsee, iarna nici lacul nu îngheaţă, toată iarna plutesc pe el raţe şi lebede... Au o casă frumoasă, cu cavalerul ăla de piatră, cu platanul şi teii seculari... Ce aiurea ne-am despărţit, nici măcar nu i-am promis că-i scriu... Când o să

mă întorc, neapărat o să-i scriu, gata, n-o să mai fac pe ofensatul şi pe umilitul... Nu sunt nici umilit, nici ofensat... iar ea e minunată, e foarte frumoasă, chiar şi atunci când se comportă ca ultima boarfă...”

— Trebuia să luăm cu noi piramida aia, rosti el deodată şi aruncă o privire spre şofer.

Perhuşa, care nu-l auzise, avea expresia lui obişnuită, de pasăre, întipărită pe chip. Se bucura că merge bine maşina, de parcă nu s-ar fi rupt nimic, că erau vioi căişorii lui, că viscolul nu-i deranja.

„Da, nici măcar nu trage într-o parte”, îşi zicea el, mişcând cu mâna dreaptă cârma, iar cu stânga ţinând frâul. „Deci, doftorul a legat bine tălpigul. Se vede că e om priceput, cu experienţă, serios. Iote ce năsos este: «du-mă» şi «du-mă» la Dolgoe! Doftorii ăştia au văzut la viaţa lor multe lucruri straşnice, ştiu să şi facă multe lucruri. Uite, vara trecută, ăla mic al lui Komagon a fost tăiat de coasă, aşa că la oraş i-au cusut la loc picioruşul şi s-a lipit la loc, şi aleargă mai ceva ca înainte... dar eu, când mi-am făcut praf gura, m-am dus la doftor la Novoseleţ, mi-a făcut injecţie şi mi-a despicat mandibula, şi nu mă durea deloc, mi-a scos trei dinţi, şi se adunase juma’ de lighean de sânge...”

Drumul cobora, pădurea se rărea din ce în ce mai tare şi, curând, în faţa lor, pe mantia albă de zăpadă, viscolită, se iviră contururile neclare ale unei râpe mari.

— Aici, boierule, trebuie să ne grăbim, spuse Perhuşa. Pe o asemenea zăpadă, caii mei nu pot trage în sus. Ce să zic, nu sunt din ăia de povară de două etaje...

— Să ne grăbim! răspunse vioi doctorul, răsucindu-se.

Săriră din maşină şi intrară imediat în zăpada adâncă până la genunchi. Aici drumul era cu totul acoperit. Perhuşa, după ce fixă cârma pe poziţia „înainte”, se duse în spatele maşinii, pe care se mai vedeau slab urmele unei desen vechi, şi începu s-o împingă. Dar imediat ce maşina trecu de fundul râpei şi o luă în sus, începu să-şi piardă direcţia, după care se

ridică de tot. Perhuşa dădu la o parte rogojina, îi întrebă pe cai:

— Ce-i cu voi?

Le bătu spinările cu mănuşa:

— Dii, toţi odată! Dii, dintr-o mişcare!

Şi începu să fluiere tare, sălbatic.

Căluţii se opintiră în oişte, Perhuşa, în spatele maşinii. Şi doctorul împingea din spate, ajutând şi el.

— Iu-te! Iu-te! începu să strige tare Perhuşa.

Maşina se urni şi se târî cu greu în sus. Dar curând se ridică din nou. Perhuşa o sprijini din spate, pentru a nu aluneca înapoi în râpă. Caii fornăiau. Doctorul vru să împingă şi el din nou, dar Perhuşa îl opri, scuipă, respirând greu:

— Stai puţin, boierule, să mai prindem putere...

Şi doctorul gâfâia.

— Uite, aşa stau lucrurile, zâmbi Perhuşa, împingându-şi căciula spre ceafă. Nu-i nimica, acu' o ridicăm.

Mai stătură puţin, să-şi vină în fire.

O ninsoare moale, cu fulgi mari, cădea masiv, dar vântul parcă se mai liniştise puţin şi nu le mai arunca în faţă fulgi de zăpadă.

— Nu m-am gândit că pe-aici e aşa pericol..., privi doctorul în jur, sprijinind spatele maşinii, rotindu-şi căciula mare, albă de zăpadă.

— Păi, aici-şa e un pârâu, gândea cu voce tare Perhuşa. Vara mergi prin vad. Apşoara e bună. Ori de câte ori trec pe-aci, mă dau jos să beau cu sete mare.

— Să nu o luăm în jos.

— N-o luăm.

După ce mai stătu puţin şi-şi trase sufletul, Perhuşa fluieră, le strigă cailor:

— Hai, hai, mama voastră! Hai, iute! Iu-te! Iu-te!

Căluţii începură să-şi scârţâie copitele de-a lungul oiştii. Şoferul şi pasagerul împingeau maşina. Aceasta o luă încet în sus.

— Dii! Dii! striga şi fluiera Perhuşa.

Dar, după douăzeci de paşi, se ridicară din nou.

— Să te ia... Doctorul se agăţă neputincios de partea din spate a maşinii.

— Acu', acu', boierule..., bolborosi surd Perhuşa, de parcă s-ar fi justificat. După aceea, o să coborâm repede la vale, până la iaz...

— De ce au făcut drum pe-aici... într-o zonă aşa de abruptă... proştii..., spunea doctorul nemulţumit, agitându-şi căciula.

— Păi, unde să-l facă, boierule?

— Să ocolească.

— Păi, cum să ocolească pe-aici?

Doctorul dădu obosit din mână, arătând că nu are intenţia să obiecteze. După ce-şi traseră sufletul, împinseră din nou maşina în sus, în acordurile fluierăturilor şi strigătelor lui Perhuşa. Trebuiră să se mai oprească şi să se odihnească de patru ori. Din râpă, oameni şi cai reuşiră în cele din urmă să iasă la lumină obosiţi.

— Slavă ţie..., rosti numai atât Perhuşa, scuipând în direcţia râpei blestemate şi ducându-se să privească sub capotă, la cai.

Căluţii erau plini de spumă, suflau numai aburi, dar aburii abia se mai vedeau: cât urcaseră din râpă începuse să se întunece. Doctorul, epuizat, îşi scoase căciula, îşi şterse capul ud, îşi şterse sudoarea de pe frunte, scoase o batistă nouă şi suflă ca o trompetă. Fularul lui alb, îngust, ieşise din palton şi se legăna. Doctorul luă o mână de zăpadă şi o înghiţi cu sete. Perhuşa, după ce acoperi caii, îşi scoase cizmele de pâslă şi se aşeză, cu capul şi faţa îndreptate spre zăpada ce cădea.

— Ei, uite că am ieşit. Perhuşa îşi puse cizmele, se aşeză lângă doctor şi îi zâmbi obosit. Mergem?

— Mergem! aproape că strigă doctorul, pipăind după portţigaret şi chibrituri în buzunarul adânc, de mătase, plăcut la pipăit. Atingerea aceasta familiară a mătăsii netede, plăcute îl linişti imediat şi-l făcu să înţeleagă că ceea ce

fusese mai greu trecuse, că râpa aceasta, neliniştitoare, periculoasă, rămăsese pentru totdeauna în urmă.

Platon Ilici începu să fumeze o ţigară cu satisfacţia deosebită a omului care se odihnea după o muncă grea. Faţa lui îngustă, aprinsă, radia căldură.

— Vrei o ţigară? îl întrebă el pe Perhuşa.

— Vă mulţumesc mult, boierule, dar noi nu fumăm. Şoferul trase de frâu, căluţii începură să meargă puţin mai repede.

— Cum aşa?

— Nu a mers, zâmbi obosit Perhuşa cu zâmbetul lui de pasăre. Vodcă beau, dar tutun nu fumez.

— Bravo ţie! râse doctorul la fel de obosit, scoţând fumul printre buzele groase.

Căluţii trăgeau încet, maşina mergea pe drumul acoperit complet de zăpadă, făcându-şi loc cu greu. Pădurea se terminase odată cu râpa; înainte, prin zăpada învârtejită, se vedea slab câmpia în pantă, cu insulele rare de tufe şi zăvoaiele de sălcii.

— Au ostenit căişorii mei. Perhuşa lovi cu mănuşa pe rogojină. Nu-i nimic, acu’ o să vă odihniţi.

Drumul începu să meargă uşor spre stânga; din fericire, pe el începură să apară din când în când borne.

— Acu’ o să trecem de iaz, iar acolo drumul e drept prin Pădurea Nouă, e greu să te rătăceşti, explică Perhuşa.

— Hai, frate, hai, îl îndemna doctorul.

— Să-şi mai tragă puţin sufletul şi pornim mai departe.

Căluţii îşi reveniseră încet în fire după urcuşul chinuitor şi trăgeau încet maşina. Aşa se târâră vreo două verste şi se înseră aproape de tot. Zăpada continua să cadă, vântul se potolise.

— Uite şi iazul. Perhuşa arătă în faţă cu biciul mic şi doctorului i se păru că înainte se află un stog mare acoperit cu zăpadă.

Se apropiară mai mult şi căpiţa de fân se dovedi a fi un pod peste pârâu. Maşina începu să-l traverseze, ceva începu să scârţâie dedesubt, Perhuşa puse mâna pe cârmă, echilibrând

mişcarea, dar maşina începu s-o ia spre dreapta, alunecă de pe pod, se împotmoli într-un nămete şi se opri.

— Ah, mama ta..., oftă Perhuşa.

— Oare e din nou tălpigul? bolborosi doctorul.

Perhuşa sări jos, i se auzi vocea:

— Ei, înapoi, î-na-poi! Î-na-poi!

Caii începură să se tragă ascultători înapoi. Perhuşa, împingând partea din faţă a maşinii, îi ajuta. Maşina ieşi cu greu din troian. Perhuşa dispăru în pânza de zăpadă, dar se întoarse repede:

— Tălpigul, boierule. S-a dus bandajul dumneavoastră.

Doctorul ieşi iritat şi obosit de sub blană, se apropie, se aplecă, văzu cu greu vârful crăpat al tălpigului.

— Dracu' să-l ia! înjură el.

— Da... da..., îşi trase nasul Perhuşa.

— Va trebui să-l bandajăm din nou.

— Păi, ce rost mai are? Mai mergem vreo două verste şi va fi la fel.

— Păi, trebuie să mergem! Trebuie neapărat! scutură doctorul căciula.

„Ce încăpăţânat..." se uită la el Perhuşa, se scărpină la tâmplă sub căciulă, privi înainte:

— Uite ce-i, boierule. Aici, aproape, locuieşte morarul. Va trebui să mergem la el. Acolo e mai uşor să reparăm tălpigul.

— Morarul? Unde? îşi întoarse doctorul capul, fără să vadă nimic.

— Uiiite că e lumină la fereastră, dădu din mănuşă Perhuşa.

Doctorul scrută întunericul de zăpadă şi, într-adevăr, distinse o luminiţă abia vizibilă.

— Nu m-aş duce la el nici pentru zece ruble. Dar, se vede, n-am ce face. Că n-am chef să stau aici, pe câmp, să mă ia vântul pe sus.

— Dar ce-i cu el? întrebă distrat doctorul.

— E rău de gură. Dar soţia lui e bună.

— Atunci, du-te mai repede.

— Numai că trebuie să mergem pe jos, că altfel o să se chinuie caii să tragă.

— Să mergem! Doctorul se îndreptă hotărât spre luminiţă şi imediat se afundă în zăpadă până la genunchi.

— Uite, pe acolo-i drumul! arătă Perhuşa.

Împiedicându-se în paltonul lung şi drăcuind, doctorul ieşi pe drumul care nu se vedea deloc. Perhuşa îndreptă cu greu maşina într-acolo şi-şi îndemna caii, mergând alături şi ţinând de cârmă.

Drumul se întindea pe malul râului îngheţat şi pe acolo venea încet, chinuitor, şi maşina. Tot conducând-o, Perhuşa obosise şi se sufoca. Doctorul mergea înainte, împingând din când în când maşina de spătarul banchetei. Zăpada cădea întruna. Din când în când era atât de deasă, că doctorului i se părea că parcă merg în cerc, pe malul unui lac. Luminiţa din faţă ba dispărea, ba pâlpâia.

„A trebuit să ne lovim de piramida asta”, îşi spuse doctorul, ţinându-se de spatele maşinii. „Am fi ajuns de mult la Dolgoe. Are dreptate Kozma ăsta, câte lucruri inutile sunt pe lume... Sunt făcute, sunt transportate cu căruţele prin oraşe şi prin sate, oamenii sunt rugaţi să le cumpere, făcându-se avere din lipsa de gust. Şi oamenii le cumpără, se bucură fără să observe nimicnicia, stupiditatea vreunui obiect... Tocmai un asemenea obiect mizerabil ne-a făcut rău astăzi...”

Perhuşa, tot conducând maşina, ce aluneca în stânga drumului, se gândea la morarul nesuferit, la faptul că de două ori jurase că nu mai dă pe la el, şi, uite, va trebui să aibă din nou de-a face cu el.

„Se pare că n-am jurat cum se cuvine”, îşi spuse el. „Am jurat pe Mântuitorul: n-o să mai pun piciorul pe acolo, şi acuma dau fuga la el după ajutor. Dacă aş fi jurat mai serios, nu s-ar fi întâmplat nimic, m-ar fi purtat îngerii pe aripile lor pe lângă moara asta. Dar acuma, du-te, bate la uşă, roagă-te... Sau n-ar trebui să mai juri deloc? Cum spunea moşul: nu face rău şi nu jura...”

În cele din urmă, înainte, din zăpadă, apărură două răchite abia vizibile, aproape culcate în nămeţi, iar în spatele lor se vedea casa morarului, cu două ferestruici luminate, stând dreaptă pe drum, aproape suspendată deasupra râului. Roata morii, îngheţată în apă, i se părea doctorului, prin zăpada viscolită, o scară rotundă care ducea de la râu spre casă. Arăta aşa de convingător, că nu se îndoi deloc de asta şi-şi dădu seama că scara cu pricina e folosită în gospodărie pentru ceva important, legat, probabil, de pescuit.

Maşina se târî spre casa morarului.

În spatele porţii începu să latre un câine. Perhuşa se dădu jos, se apropie de casă şi bătu la o fereastră luminată. Portiţa de lângă poartă se deschise încet, apăru un om care nu se distingea în întuneric:

— Ce-i?

— Salutare, se apropie de el Perhuşa.

— A, salutare, îl recunoscu cel care deschisese portiţa.

Şi Perhuşa îl recunoscu, deşi muncitorul acesta se afla numai de un an la morar.

— Uite, îl duc pe doftor la Dolgoe şi ni s-a spart tălpigul, e cam greu să-l reparăm în vâltoarea asta a vântului.

— Aaaa... Ei, stai puţin...

Portiţa se închise.

Trecură câteva minute lungi şi se auzi agitaţie în spatele porţilor, zăvorul începu să bubuie, poarta începu să se deschidă cu un scârţâit.

— Intraţi în curte! strigă pe un ton poruncitor acelaşi muncitor.

Perhuşa plescăi puternic din buze, îndreptând maşina spre canaturile porţii, maşina se târî în curte. Doctorul veni în urma ei şi muncitorul închise imediat poarta şi puse zăvorul. Deşi era întuneric şi ningea, doctorul distinse destul de bine curtea spaţioasă şi anexele.

— Domnule doftor, poftiţi, se auzi din pridvor o voce de femeie.

Doctorul se duse într-acolo.

— Să nu vă împiedicaţi, îl preveni vocea.

Platon Ilici abia distingea uşa, dar imediat se împiedică de o treaptă şi se ţinu de femeie.

— Să nu vă împiedicaţi, repetă ea, sprijinindu-l.

Dinspre femeie venea o căldură acră, ca de ţară. Într-o mână avea o lumânare care se stinse imediat din cauza curentului. Femeia era soţia muncitorului. Ea îl conduse pe doctor prin tindă, deschise uşa. Doctorul intră într-o cameră spaţioasă, frumoasă şi bogat mobilată, după normele ţărăneşti. Două lămpi mari cu gaz luminau încăperea: două sobe, una rusească şi una olandeză, două mese, una de bucătărie şi una de servit, laviţe, cufere, rafturi cu veselă, un pat într-un colţ, un aparat de radio sub o mică acoperitoare, portretul ţarului într-o ramă strălucitoare a cărei lumină nu se stingea, portretele fetelor ţarului, Anna şi Ksenia, în rame irizate asemănătoare, o puşcă cu două ţevi şi un automat Kalaşnikov pe nişte coarne de ren, un goblen ce înfăţişa nişte cerbi la o cascadă şi un alambic pus pe un suport de lemn.

La masa de servit stătea morăriţa, Taisia Markovna, o femeie corpolentă, mare, de vreo treizeci de ani. Masa era pusă, pe ea lucea un samovar mic, rotund, alături de care se afla o sticlă de doi litri de rachiu.

— Poftiţi, poftiţi, vă rog, rosti morăriţa ridicându-se uşor şi trăgându-şi şalul colorat, de la Pavlovski Posad, ce-i aluneca de pe umerii plini. Doamne, dar sunteţi plini de zăpadă!

Doctorul era într-adevăr plin de zăpadă, parcă ar fi fost un om de zăpadă făcut de copii la Lăsatul Secului, numai nasul cenuşiu îi ieşea de sub căciula plină de zăpadă.

— Avdotia, ce stai aşa, ajută-i, porunci morăriţa.

Avdotia se apucă să-l scuture de zăpadă şi să-l ajute pe doctor să se dezbrace.

— Cum de aţi pornit aşa seara şi pe un asemenea viscol? Morăriţa se ridică de la masă cu fusta foşnindu-i.

— Am plecat noi pe lumină, răspunse doctorul, dând jos, rând pe rând, hainele grele, pline de apă şi rămânând într-un

costum bleumarin cu vestă şi un fular alb. Dar pe drum ni s-a stricat maşina.

— Uite ce nenorocire! zâmbi morăriţa, apropiindu-se de el şi ţinându-se cu mâinile de capetele şalului său.

— Taisia Markovna, făcu ea o plecăciune doctorului.

— Doctorul Garin, dădu din cap spre ea Platon Ilici, frecându-şi mâinile.

Când intră în cameră, simţi imediat că îngheţase, obosise şi i se făcuse foame.

— Hai să beţi cu noi un ceai, să vă încălziţi.

— Cu plăcere. După ce-şi dădu jos pince-nez-ul, doctorul începu să-l şteargă alene cu fularul, mijind ochii spre samovar.

— Dar de unde veniţi? întrebă morăriţa.

Vocea ei era profundă, plăcută, vorbea uşor tărăgănat, fără accent local.

— Am plecat dimineaţa de la Repişna, dar la Dolbeşino nu am mai găsit cai. A trebuit să angajez acolo un şofer cu maşina lui.

— Pe cine?

— Pe Kozma.

— Pe Perhuşa? piui o voce subţirică de la masă.

Doctorul îşi puse pince-nez-ul, privi: pe masă, lângă samovar, stătea, cu picioarele atârnate, un omuleţ. După dimensiuni, nu era mai mare ca acest samovar nou-nouţ, strălucitor. Omuleţul era îmbrăcat cu hăinuţe foarte mici, dar corespunzătoare hainelor unui morar *adevărat*: avea un pulover roşu tricotat, pantaloni de lână de culoarea şoarecelui şi nişte cizmuliţe roşii, elegante, pe care le legăna. În mâinile omuleţului se afla o ţigară artizanală pe care tocmai o răsucise şi o lipise cu limba lui mică. Omuleţul avea o faţă ştearsă, fără sprâncene, albişoară; părul rar, de culoare deschisă, îi stătea zburlit pe cap, iar pe obraji i se transforma într-o bărbuţă deschisă la culoare.

Doctorul văzuse şi tratase adesea omuleţi, de aceea, fără să se minuneze deloc, scoase portţigaretul, îl deschise, trase

de acolo o ţigară şi, după ce o înfipse cu o mişcare familiară în colţul buzelor lui cărnoase, îi răspunse micuţului:

— Da, chiar pe el.

— Aţi şi găsit pe cine să angajaţi! râse răutăcios omuleţul, băgându-şi ţigara în gura lui mare, neplăcută şi scoţând din buzunăraş o brichetă micuţă de dimensiunile unei monede de trei copeici. Ăsta o să vă ducă la mama dracului.

Ţăcăni din brichetă, se lumină un şuvoi de gaz albastru, omuleţul întinse bricheta în sus, spre doctor.

— Perhuşa? Dar unde e? Morăriţa îşi mută spre servitoare privirea din ochii săi căprui, liniştiţi, care străluceau uşor din cauza rachiului.

— În curtea animalelor, răspunse ea. Să-l chem?

— Sigur, cheamă-l, să se încălzească şi el puţin.

Doctorul se aplecă spre omuleţ, iar acesta se sculă şi el respectuos, întinse bricheta în sus cât mai mult, parcă ar fi ţinut o torţă. Mâna îi tremura uşor şi se vedea că omuleţul e beat. Doctorul trase un fum, se îndreptă, se întinse şi scoase un şuvoi mare de fum deasupra mesei. Şi omuleţul începu să fumeze, băgă bricheta în buzunar şi făcu o plecăciune doctorului:

— Semion, fiul lui Mark. Morar.

— Doctorul Garin. Şi dumneavoastră, şi soţia aveţi acelaşi patronimic?

— Da! începu să râdă omuleţul şi se clătină, se sprijini de samovar, dar îşi îndepărtă imediat mâna. Luaţi loc, doctore, luaţi nişte ceai. Nici nişte vodculiţă nu-i păcat să beţi dacă veniţi din ger.

— Nu-i păcat, recunoscu doctorul, care tare ar mai fi vrut să bea un păhărel.

— Păi, cum să fie! Vodca şi ceaiul te fac să nu te plictiseşti când e ger! piui morarul, legănându-se; se apropie de sticlă, o îmbrăţişă şi bătu sonor cu palma în ea.

Sticla era exact cât el.

Doctorul se lăsă pe scaun, Avdotia îi puse în faţă o farfurie, un păhărel, o furculiţă cu trei dinţi. Morăriţa luă sticla,

împingându-l uşor pe morar, care se aşează imediat pe masă, sprijinindu-se cu spatele de un colţ al pâinii albe; îi turnă doctorului un păhărel:

— Beţi sănătos!

— Dar mie? întrebă morarul, pufăind din ţigară.

— Dar ţie îţi ajunge deja. Stai cuminte şi fumează.

Morarul nu se apucă să se certe cu nevasta. Stătea sprijinit de colţul de pâine şi fuma.

Doctorul luă păhărelul, îl bău în tăcere, repede, fără să-şi lase ţigara din mâna stângă, luă cu furculiţa nişte varză acră, mâncă. Morăriţa îi mai puse în farfurie o bucată de şuncă de casă şi nişte cartofi prăjiţi în untură.

— Markovna, mai trebuie ceva? întrebă Avdotia.

— Nu mai trebuie. Du-te la tine. Dar să-l chemi pe Perhuşa la noi.

Avdotia ieşi.

Doctorul, care mai trăsese de vreo două ori din ţigară, o stinse repede în scrumiera mică de granit plină de mucuri la fel de mărunţele şi se apucă să mănânce cu lăcomie.

— Perhuşaaa! strigă lung, dispreţuitor morarul, strâmbându-şi şi mai mult gura urâtă, de broscoi. Ia uite ce musafir drag! Perhuşa! Lepădătură! Căcăciosule!

— De fiecare dată suntem bucuroşi de oaspeţi, spuse calm morăriţa, turnându-şi rachiu şi privind cu un zâmbet uşor spre doctor, fără a-i acorda atenţie soţului. Să fiţi sănătos, doctore!

Platon Ilici dădu din cap în tăcere cu gura plină.

— Păi, toarnă-mi şi mie! strigă plângăreţ morarul.

Taisia Markovna puse jos păhărelul pe care îl ridicase, oftă, luă sticla şi turnă nişte rachiu într-un degetar de oţel ce se afla pe o măsuţă mică de plastic. Doctorul nu observase imediat această măsuţă standard pentru omuleţi. Se afla între vasul cu şuncă şi cana cu castraveţi muraţi. Pe măsuţă strălucea degetarul, se aflau păhărele, farfuriuţe cu aceleaşi gustări de pe masa mare, pentru oamenii obişnuiţi, numai că erau tăiate în bucăţele mai mici: o bucăţică de şuncă, o

bucăţică de slănină, o bucăţică de castravete murat, nişte miez de pâine, un hrib murat, varză.

După ce trase repede din ţigară şi eliberă fumul cu şuierat de şarpe, morarul aruncă ţigara pe jos, se ridică, strivi cu putere mucul cu cizma. Doctorul observă că cizmuliţele lui roşii aveau blacheuri de aramă. Morarul luă degetarul, stând în picioare şi clătinându-se, îl întinse spre doctor:

— Beau pentru dumneavoastră, domnule doctor! Pentru un oaspete drag. Şi beau împotriva oricărei lepădături.

Doctorul mesteca, privindu-l tăcut pe morar. Morăriţa îi umplu din nou păhărelul. Doctorul îl luă, ciocni cu degetarul şi cu păhărelul gazdei. Le dădură peste cap: doctorul, la fel de repede şi fără zgomot, Taisia Markovna, încet, cu un oftat, cu pieptul mare fremătând, morarul, cumva chinuit, lăsându-se pe spate.

— Oh, răsuflă morăriţa şi îşi ţuguie buzele mici, răsuflă şi, după ce-şi îndreptă şalul pe umeri, îşi încrucişă mâinile pe pieptul mare şi începu să-l privească pe doctor.

— Uaah! icni morarul, trântind cu putere degetarul gol pe măsuţă; luă nişte miez de pâine, şi-l băgă în nas şi inspiră tare.

— Cum de vi s-a stricat maşina? întrebă morăriţa. Nu cumva v-aţi lovit de vreo buturugă?

— Ne-am lovit noi, admise doctorul, băgând în gură o bucată de şuncă şi neavând nicio dorinţă să povestească istoria absurdă cu piramida.

— Păi, cum să nu facă una ca asta Perhuşa? Doar e un fătălău! începu să piuie morarul.

— Pentru tine toţi sunt fătălăi. Lasă-l pe om să vorbească. Şi unde s-a întâmplat asta?

— La vreo trei verste de-aici.

— Adică în râpă? Morarul luă un cuţitaş, legănându-se, se apropie de cana cu castraveţi acri, înfipse cuţitul într-un castravete, tăie o bucăţică aşa cum ai tăia un dop la pepene, o băgă în gură şi începu să ronţăie.

— Nu, asta s-a întâmplat înainte de râpă.

— Înainte? oftă Taisia Markovna. Păi, acolo drumul este larg, chiar dacă e prin pădure.

— Păi, a ieşit de pe drum... prostul ăsta... mmm... şi a intrat într-un mesteacăn..., dădu din cap morarul ronţăind castravetele.

— Am dat peste ceva tare. Am avut ghinion. Iar şoferul meu e bun.

— E bun, fu de acord morăriţa. Markîci nu-l are pur şi simplu la inimă. El nu iubeşte pe nimeni.

— Iubesc... nu e o lepădătură..., ronţăia morarul.

Şi deodată scuipă zgomotos castravetele mestecat, bătu din picior:

— Pe tine te iubesc, proasto! Nu mă contrazice!

— Păi, cine te contrazice? începu să râdă morăriţa privindu-l pe doctor. Şi unde vă duceţi de la Repişna?

— La Dolgoe.

— La Dolgoe? se minună ea şi încetă să zâmbească.

— La Dolgoe?! piui morarul încetând să se legene.

— La Dolgoe, repetă doctorul.

Morarul şi morăriţa schimbară o privire.

— E molimă acolo, am văzut la radio, îşi arcui uimită sprâncenele negre Taisia Markovna.

— Am văzut dimineaţă la radio! dădu din cap morarul. E molimă acolo!

— Da. Acolo e molimă, dădu din cap doctorul terminând de rumegat şi lăsându-se pe spătarul scaunului.

Nasul lui mare transpiră de la vodcă şi de la mâncare şi se făcu roz. Doctorul scoase batista, îşi suflă nasul cu zgomot.

— Dar acolo... asta... e armată la barieră. Păi, unde vă duceţi? se clătină morarul poticnindu-se.

— Duc un vaccin.

— Un vaccin? Faceţi injecţie? întrebă morăriţa.

— Da. Fac injecţie celor care au rămas.

— Celor care încă nnnu au fost atinşi? Morarul, împiedicându-se, se sprijini de castravete. Se vedea că ultimul degetar îl doborâse.

— Da. Cui nu a fost atins.

Doctorul luă portţigaretul, scoase o ţigară şi, cu un oftat al unui om care-şi potolise foamea, începu să fumeze.

— Păi, cum de nu vă e frică să vă duceţi acolo? palpită pieptul morăriţei.

— Ăsta e serviciul meu. Şi de ce să mă tem, acolo e armată.

— Dar ei, ăştia... sunt foarte abili, roti ea păhărelul gol cu mâna ei plinuţă, îngrijorată.

— Ei! Eeei! Ei sunt aşa de abiiili! dădu din cap supărat morarul, ţinându-se de protuberanţele castravetelui murat.

— Doar ei sapă pe sub pământ. Ea îşi linse buzele.

— Sapă! Saaapă pe sub pământ!

— Şi pot să iasă pe unde vrei.

— Şi pooot... pooot! Lepădătura asta...

— Pot, desigur, aprobă doctorul. Până şi iarna pot să dea la o parte pământul îngheţat.

— Doamne, voia Ta..., îşi făcu cruce morăriţa. Aveţi la dumneavoastră o armă?

— Desigur, scoase un fum doctorul.

Îi plăcea morăriţa. Avea ceva matern, bun, inspira grijă şi confort, încât asupra lui năvăliră amintiri din copilărie, de când mama încă îi trăia. Morăriţa nu era frumoasă, dar feminitatea ei îl cucerise. Era plăcut să stai de vorbă cu ea.

„A avut noroc beţivul ăsta”, îşi spuse doctorul, privind mâinile plinuţe ale morăriţei, degetele ei netede, umflate, cu unghii mici, ce roteau păhărelul.

Uşa se deschise, intră Perhuşa.

— Bună seara! După ce-şi scoase căciula, făcu o plecăciune, se închină la icoane şi începu să se dezbrace.

— A, Ivaaan Susanin[7]! începu să râdă morarul ţinându-se de castravete. De ce ai intrat în mesteacăn, cap de coţofană?

[7] În timpul invaziei poloneze din Rusia, ţăranul rus Ivan Susanin din regiunea Kostroma l-a apărat pe Mihail Fiodorovici, întemeietorul dinastiei Romanovilor, conducându-i pe polonezi în păduri şi mlaştini, dar pentru aceste fapte a fost omorât.

„Chiar aşa, cap de coţofană…” admise doctorul în sinea sa, privind spre Perhuşa.

— Şi cine ţi-a per-mis asta? Fă-tă-lă-u-le!

— Gata cu ocările, Senia! Morăriţa bătu cu palma grea în masă.

— Eşti duş-man al staaatului, ai înţeles, nu? Tu ai făcut răăău! Morarul, clătinându-se şi îndoind castravetele, porni pe masă înspre Perhuşa. Pentru asta trebuie să fii băgat la închisoare!

Se lăsă în jos şi se aşează pe slănină.

— Ei, acuma stai! zâmbi morăriţa. Vino, Kozma, aşază-te.

Netezindu-şi părul roşcat, ud de transpiraţie, Perhuşa se apropie de masă.

— Toate lepădăturile şi toţi căcăcioşii trebuie băgaţi la închisoaaaare! Tu, fătălău-bulău! piui morarul privindu-l răutăcios pe Perhuşa.

— Ei… Morăriţa, pierzându-şi răbdarea, îl înşfăcă pe soţ şi-l puse pe piept, lipindu-l de sâni. Stai acolo!

Cu o mână ţinându-l lipit pe soţ, îi turnă cu cealaltă şi lui Perhuşa rachiu în paharul de ceai:

— Bea, încălzeşte-te.

— Vă mulţumesc, Taisia Markovna. Perhuşa se aşează la masă, luă paharul cu mâna sa ca un cleşte, făcu o plecăciune spre el, îşi deschise larg pliscul de coţofană şi începu să înghită încet rachiul, îndreptându-se treptat.

După ce bău, răsuflă, se încruntă, luă o bucăţică de pâine, o mirosi, o puse pe masă.

— Ia o gustare, Kozma, nu te ruşina.

— Bagă-n tine şi umple-ţi gura! începu să râdă morarul. Şi imediat începu să cânte cu o voce spartă:

Spune baba către moşuc:

— În America mă duc!

— Pizdă bătrână, ce tot spui,

Acolo nu-s trenuri hai-hui!

— Da’ încetează odată! îl scutură nevasta pe morar.

El râdea, beat.

Perhuşa luă o bucată de slănină, o băgă în gură, muşcă puţină pâine şi începu să mestece repede. Imediat ce termină de înghiţit, doctorul îl întrebă:

— Ce se întâmplă cu maşina?

— Am pus o şipcă şi am bătut-o în cuie.

— Putem merge?

— Putem.

— Atunci, să mergem.

— Vă pregătiţi să mergeţi? La Dolgoe? zâmbi morăriţa.

— Mă aşteaptă oamenii acolo.

— Las' să meargă ăsta, lepădătura asta, dar doctorul să rămână! îl ameninţă morarul cu pumnul pe Perhuşa.

— Stai puţin! îl lipi de piept Taisia Markovna. Dar unde să plecaţi aşa, noaptea, pe viscol? Doar o să pierdeţi pe dată drumul.

— Pe dată! Pe daaată! scutură din cap morarul.

— Trebuie să ajung chiar azi la Dolgoe, repetă încăpăţânat doctorul.

Morăriţa oftă profund, legănându-l pe soţ ca pe un bebeluş:

— Să o luaţi prin crâng, prin Starîi Posad, că acolo încep câmpiile, dar nu sunt borne. Dacă vă împotmoliţi în zăpadă, va trebui să petreceţi noaptea acolo.

— Dar nu poate nimeni să ne conducă? De exemplu, muncitorul dumneavoastră?

— Păi, ce să facă muncitorul? zâmbi morăriţa. Ce, are ochi de pisică? El nu vede noaptea. Şi nici nu e din partea locului.

— E băiatul care-ţi trebe... Morarul se sprijini cu cizma de sânul nevestei, urcă pe el în sus, o apucă de gât pe soţie privind spre Perhuşa. Dar tu, uite... uite!

Morarul îi făcu lui Perhuşa un semn obscen, cu degetul. Perhuşa mânca varză acră fără să-i dea atenţie.

— Staţi aici până dimineaţă. Morăriţa, cu mâna liberă, puse un pahar sub robinetul samovarului, îl deschise. În pahar începu să curgă apă clocotită.

— Mă aşteaptă astăzi. Doctorul stinse chiştocul de ţigară.

— Chiar dacă mergeţi pe drumul bun, oricum nu ajungeţi acolo mai devreme de dimineaţă. Dacă plecaţi acum, mergeţi numai la pas.

— Dar poate ar fi bine să rămânem, boierule? întrebă sfios Perhuşa.

— Duuu-te dracu' de aici! Tu ai scăpat caii din mână la iarmaroc! Tâlharule! începu să strige morarul răsucindu-şi cizmele pe sânii soţiei.

— Rămâneţi, nu vă mai prostiţi. Morăriţa puse în pahar esenţă din ceainicul chinezesc. Dimineaţă viscolul se va potoli, o să mergeţi repede.

— Şi dacă nu se va potoli? Doctorul se uită la Perhuşa, de parcă de el depindea starea vremii.

— Şi dacă nu se va potoli, oricum e mai uşor pe lumină, răspunse Perhuşa şi, după ce hârâi puţin, începu să tuşească.

— A pierdut calul, l-a scăpaaaat din mâânână! nu se potolea morarul. Trebuie să te baaage la închisoare pentru că ai furat calul!

— Rămâneţi. Morăriţa puse paharul cu ceai în faţa doctorului şi începu să-i toarne şi lui Perhuşa.

— Şi căişorii o să-şi tragă sufletul.

— O să-şi tragă sufletul căişorii tăi, sau n-o să-şi tragă sufletul! strigă morarul.

Morăriţa începu să râdă, pieptul începu să-i tresalte şi soţul începu să se legene ca pe valuri.

„Poate ar fi bine să rămânem?" îşi spuse doctorul.

Căută din priviri un ceas pe pereţii bine călăfătuiţi, dar nu găsi, vru să bage mâna după ceasul său, dar deodată văzu nişte cifre mici, gălbui, ce luminau în aer, deasupra unui cerc metalic ce se afla deasupra maşinii de cusut: 19:42.

„Am putea încerca să pornim într-acolo pe la miezul nopţii... Dar dacă ne rătăcim, cum spune ea?"

Luă o gură de ceai.

„Să rămânem şi să ne sculăm în zori. Dacă viscolul se va opri, o să ajungem într-o oră şi jumătate. Ei, o să le fac

vaccinul 2 cu opt ore mai târziu. Suntem în limite. Nu se va întâmpla nimic îngrozitor. O să scriu o explicaţie...”

— Nu se va întâmpla nimic îngrozitor dacă o să plecaţi acolo mâine, rosti morăriţa de parcă i-ar fi ghicit gândurile. Mai beţi puţină vodculiţă.

După ce-şi muşcă buza de jos, doctorul, încă privind cifrele luminoase, meditä.

— Deci, rămânem? încetă Perhuşa să mestece.

— Bine, oftă necăjit Platon Ilici, să rămânem.

— Slavă Domnului, dădu din cap Perhuşa.

— Chiar slavă Domnului, spuse aproape cântător morăriţa, umplând păhărelele.

— Şi mie? Şi mie? se foi pe pieptul ei morarul.

Ea picură din sticlă în degetar, i-l dădu morarului.

— Fiţi sănătoşi! îşi ridică ea păhărelul.

Doctorul, Perhuşa şi morarul băură.

Mâncând puţină şuncă, doctorul examină camera, de-acum nu numai ca loc de popas, ci de mas: „Şi unde o să ne facă patul? Într-o altă cameră. A trebuit să rămânem peste noapte, cum să nu. Dracu’ să-l ia de viscol...”

Perhuşa se liniştise şi se moleşise. Dintr-odată i se făcu cald, era bucuros că nu mai trebuie să plece acum pe întuneric, să bâjbâie în căutarea drumului, să se chinuie singur şi să chinuie şi caii, că noaptea caii o vor petrece şi ei la căldură, în grajdul morarului, că o să le dea ovăz măcinat din săculeţul pe care îl avea mereu la el, sub banchetă, şi că şi el va dormi bine aici, cel mai probabil pe sobă, la căldură, că morarul nesuferit n-o să se ia de el, că o să plece dimineaţă devreme, că el, după ce-l va duce pe doctor la Dolgoe, o să primească cinci ruble şi o să plece acasă.

— Bine, poate că e mai bine aşa, rosti doctorul, liniştindu-se.

— Mai bine, îi zâmbi morăriţa. O să vă fac patul sus, iar lui Kozma, pe sobă. Sus e mai linişte, e cald.

— Of, nu-ş’ ce mi-a amorţit piciorul aşa..., piui morarul încruntându-şi feţişoara beată, ţinându-se de piciorul drept.

— E timpul să te duci la culcare. Morăriţa puse mâna pe el să-l scoată din sân, dar, în momentul acela, morarul îşi vărsă degetarul, care, după ce se rostogoli pe trupul mare al morăriţei, căzu pe masă.

— Ei, uite, Semion Markîci, ţi-ai pierdut şi paharul. Cu dragoste, de parcă era un copil, morăriţa i-l puse în faţă, pe marginea mesei.

— Ce?... Ce zice? bâigui morarul beat de tot.

— Aşa, oftă ea. Se ridică după ce-l apucă pe soţ cu amândouă mâinile, îl duse în pat, îl puse acolo şi trase draperia.

— Culcă-te, culcă-te..., tot foşnea ea perna şi plapuma când îi aşternea soţului.

— Să mă trezeşti mai devreme mâine, îi spuse doctorul lui Perhuşa.

— Imediat ce se luminează, dădu el din capul lui roşcat de coţofană.

Se vedea că se cherchelise de la vodcă, de la căldură, de la mâncare şi voia şi el să doarmă.

— Pe toţi... pe toţi... pe toţi..., se auzi din spatele draperiei piuitul beat al morarului.

„Parcă e un greiere care ţârâie...” îşi spuse Perhuşa şi începu să zâmbească cu zâmbetul lui păsăresc.

— Ta-isia... Tais’... hai să ne dedăm plăcerilor..., piui morarul.

— O să ne dedăm. Culcă-te.

Taisia Markovna ieşi de după draperie, se apropie de musafiri, se aşeză şi se uită sub masă:

— Unde oare...

„Ce muiere bună”, îşi spuse deodată doctorul.

Îi stârnise dorinţa când se aşezase şi începuse să se uite sub masă cu ochii ei strălucitori, uşor închişi. Nu era frumoasă, asta se vedea mai ales acum, când doctorul îi zărea faţa de sus: avea fruntea cam îngustă, bărbia cam grea şi trasă în jos, în general faţa era grosolană, de un fason

ţărănesc. Dar felul ei de a fi, pielea albă, pieptul plin, tremurător îl stârniră pe doctor.

— Uite... Ea întinsese mâna pe sub masă, îşi aplecase capul.

Părul ei era împletit într-o coadă neagră, iar coada era petrecută pe deasupra capului.

„Ce muiere dulce are morarul...” îşi spuse doctorul şi deodată, ruşinat de propriul gând, oftă obosit şi începu să râdă.

Morăriţa se îndreptă şi arătă zâmbind degetul mic, pe care pusese degetarul:

— Uite-l!

Ea se aşeză la masă:

— Îi place să bea din degetarul meu. Deşi avem şi păhărele.

Şi, într-adevăr, pe măsuţa morarului, printre farfuriuţe se afla şi un păhărel.

— M-aş duce la culcare, rosti Perhuşa cu glas rugător, întorcându-şi cu fundul în sus paharul de ceai.

— Du-te, dragule. Morăriţa îşi scoase degetarul şi-şi puse şi ea paharul cu fundul în sus. Acolo, pe sobă, găseşti pernă şi plapumă.

— Vă mulţumesc, Tais’ Markovna, făcu o plecăciune spre ea Perhuşa şi se urcă pe sobă.

Doctorul şi morăriţa rămaseră la masă.

— Dumneavoastră probabil trataţi la Repişna? întrebă ea.

— La Repişna. Doctorul luă o gură de ceai.

— Şi asta e greu?

— Depinde. Când sunt mulţi oameni bolnavi, e greu.

— Şi când se îmbolnăvesc mai des oamenii? Oare iarna?

— Vara au loc epidemii.

— Epidemii..., repetă ea, dând din cap. Şi la noi a fost una, acum doi ani.

— Dizenterie?

— Da, da... A fost ceva în râu. Copilaşii s-au îmbolnăvit, cei care s-au scăldat.

Doctorul dădu din cap. În femeia care stătea în faţa lui era ceva care-l tulbura în mod clar. O tot privea pe sub sprâncene. Ea însă stătea liniştită, cu un zâmbet uşor, şi-l privea pe doctor de parcă ar fi fost o rudă îndepărtată care venise aici după foc. Nu manifesta un interes deosebit faţă de doctor, vorbea cu el ca şi cu Perhuşa, ca şi cu Avdotia.

— Vă plictisiţi aici iarna? întrebă Platon Ilici.

— Cam.

— Dar vara e mai vesel?

— Oooo, vara... Ea dădu din mână. Vara e agitaţie mare, peste tot.

— Vin la dumneavoastră să macine?

— Păi, cum să nu!

— Dar celelalte mori sunt departe de aici?

— La douăsprezece verste, la Dergaci.

— Aveţi de muncă.

— Avem de muncă, repetă ea.

Tăcură puţin. Doctorul bea ceai, morăriţa freca în mână un colţ al şalului.

— Poate ne uităm la radio? propuse ea.

— De ce nu? zâmbi doctorul.

În mod clar nu voia să se despartă de femeia aceasta şi să se ducă să doarmă sus. Morăriţa se apropie de receptor, luă de deasupra lui acoperitoarea tricotată, luă cutiuţa neagră de comandă, reveni la masă, coborî fitilul lămpii, se aşeză la loc şi apăsă butonul roşu de pe cutiuţă. În receptor păcăni ceva şi deasupra lui apăru o hologramă rotundă cu cifra „1” groasă în colţul drept. Pe primul canal erau ştiri, se vorbea despre reconstrucţia fabricii de automobile de la Jiguli, despre noile autoturisme cu un singur loc şi cu motor pe bază de cartofi. Morăriţa trecu pe canalul al doilea. Acolo era o liturghie cotidiană. Morăriţa se închină, aruncă o privire spre doctor. El stătea uitându-se indiferent la preotul în vârstă, în rasă şi la diaconii cei tineri. Comută receptorul pe ultimul canal, al treilea, cel de divertisment. Aici, ca de obicei, era veşnicul concert. Mai întâi cântară, în duet, două fete

frumoase, cu kokoşnik[8] strălucitor, despre un crâng aurit, după aceea un individ vesel, cu faţă lătăreaţă, care clipea şi plescăia, povestea despre poznele neobositei sale mătuşi *atomice*, făcând-o pe morăriţă să râdă de vreo două ori, iar pe doctor, să zâmbească obosit. După aceea începu un dans lung al unor fete şi băieţi, pe puntea vaporului *Ermak*, ce plutea pe Enisei.

Doctorul începu să moţăie.

Morăriţa închise receptorul.

— Văd că aţi obosit, rosti ea îndreptându-şi şalul, care-i aluneca de pe umeri.

— Eu... nu sunt deloc obosit..., începu să bolborosească doctorul, scuturându-se din amorţeală.

— Aţi obosit, aţi obosit. Ea se ridică. Vi se lipesc de tot ochii. Şi eu trebuie să mă duc la culcare.

Doctorul se ridică. În ciuda toropelii, nu voia să se despartă de morăriţă.

— Duceţi-vă. O să aranjez eu totul acolo.

Morăriţa ieşi, foşnindu-şi fusta.

„O să fie sus...” îşi spuse doctorul şi inima începu să-i bată mai tare.

Auzi două sforăituri, una mai puţin puternică, a lui Perhuşa, de pe sobă, şi cealaltă, de după draperie, care amintea de cântecul unui cosaş.

„Soţul ei doarme... buştean de baltă... nu, de apă... de apă! De iaz!”

Râzând, doctorul scoase o ţigară, o aprinse şi ieşi din cameră. Trecând prin tinda rece, se împiedică de ceva în întuneric, găsi cu dificultate uşa spre curte, trase zăvorul şi ieşi.

Ninsoarea încetase, bătea vântul, cerul se înseninase şi luna lumina printre norii întunecaţi şi zdrenţuiţi.

— Uite că s-a liniştit, rosti doctorul trăgând din ţigară.

---

[8] Acoperământ de cap în formă de diademă înaltă, bogat ornamentat, parte componentă a costumului popular rusesc.

„Am fi putut să plecăm şi acum.” Ieşi în mijlocul curţii, zăpada îi scârţâia sub picioare.

Dar inima îi bătea cu putere, trimiţând impulsuri ale sângelui fierbinte, însetat.

„Nu, nu plec nicăieri de aici...”

— Mâine! rosti el hotărât şi, cu ţigara în gură, se duse spre stiva de lemne şi se uşură.

În coşar începu să latre un câine.

Doctorul termină repede ţigara şi o aruncă în zăpadă.

„De regulă, ea doarme în patul de după draperie. Păi, unde să doarmă? Doarme ea, mare, albă, şi el alături, ca o păpuşă...”

Stătea în curte trăgând în piept vântul geros, revigorant şi proaspăt, privind în sus spre stelele ce se vedeau printre norii alunecoşi. Luna apăru şi lumină curtea: stiva de lemne, coşarul, fânarul cu o cuşmă de zăpadă deasupra. Aruncă o lumină strălucitoare asupra zăpezii proaspete, abia căzute, ce licărea printre miile de fulgi. Şi această curte acoperită de zăpadă, prin liniştea lemnului rece, cândva geluit de oameni şi îmbinat în această construcţie, intensifică dorinţa lui Platon Ilici. Stiva nemişcată, cu sutele de bucăţi de mesteacăn îngheţat, condamnate la o moarte strălucitoare în sobă, ca şi cum prin înfăţişarea ei i-ar fi spus: „În casă te aşteaptă ceva cald, viu, fremătător, pe care se bazează şi de care depinde toată această lume omenească, cu toate stivele ei de lemne, cu toate satele, maşinile, oraşele, epidemiile, avioanele şi trenurile, şi acest ceva cald, feminin, aşteaptă dorinţa ta, atingerea ta.”

Un fior trecu pe spinarea doctorului, care tresări, ridică din umeri, răsuflă şi porni spre casă. Când trecu prin tindă, pipăi uşa camerei de jos, o deschise şi imediat se trezi în semiîntuneric: lampa nu mai ardea, dar pe masa de bucătărie era aprinsă o lumânare.

— V-am făcut patul sus, se auzi vocea morăriţei. Noapte bună.

Şi, judecând după voce, ea se băgase deja în pat, după draperie. Perhuşa şi morarul sforăiau înainte. La acest sforăit se mai adăugase acum şi ţârâitul unui greiere adevărat, care conversa amuzant cu morarul.

Doctorul oftă, fără să ştie ce să facă. Voia s-o întrebe ceva pe morăriţă, să găsească un motiv pentru a rămâne, dar deodată înţelese că asta o să arate aiurea şi, în general, ce aiurea şi josnic e deodată tot ce gândise. Doctorului i se făcu ruşine.

„Sunt un idiot!” se ocărî el şi spuse:

— Noapte bună.

— Să nu vă loviţi pe scară, luminaţi drumul, se auzi încet din întunericul camerei.

Doctorul luă în tăcere lumânarea de pe masă şi urcă. Scara pornea spre cămăruţă chiar din tindă, era îngustă şi scârţâia sub cizmele doctorului.

„Ce idiot... un idiot obişnuit...” se ocăra el.

Sus erau două camere: în prima se aflau coşuri împletite, cufere, cutii, erau atârnate pe pereţi ceapă, căpăţâni de usturoi şi ciuperci uscate, înşirate pe aţă. Mirosul de grădină care persista aici era liniştitor. Doctorul trecu pe lângă această cameră, merse mai departe, intrând pe uşa întredeschisă, şi se trezi într-o cămăruţă cu o fereastră întunecată, un pat, o măsuţă, un scaun şi o comodă mică. Patul era făcut.

Doctorul puse lumânarea pe măsuţă, închise uşa şi începu să se dezbrace.

„E timpul să mă culc, a adormit tăuraşul...” îşi aminti el, după ce observă pe pervaz o vacă de lut. „Ce familie ciudată... dar poate nici nu e ciudată, ci una complet obişnuită pentru timpurile noastre. Şi trăiesc în belşug, îndestulat... Oare de mult? E interesant, câţi ani are ea... treizeci?”

Îşi aduse aminte de mâinile ei liniştite, de degetarul de pe degetul mic, de privirea ochilor căprui.

— *Guten Abend, schöne Müllerin*[9]..., spuse el, aducându-şi aminte de Schubertul preferat al Nadinei pe când îşi dădea jos cămaşa.

„Niciodată nu trebuie să renunţi la principii. Şi nu trebuie să te cobori mai jos de plintă, să faci mişcări forţate, ca la şah. Nu trebuie să trăieşti constrâns, sunt suficiente paleativele funcţiei. Viaţa îţi oferă posibilitatea de a alege. Şi să alegi ceea este organic pentru tine şi nu te va face mai apoi să te chinui de ruşine pentru propria înrobire. Numai epidemia nu-ţi lasă de ales."

Rămas în lenjerie, îşi dădu jos pince-nez-ul, îl puse pe măsuţă, stinse lumânarea şi se băgă în patul rece. Aici, sus, cum se şi cuvenea, era răcoare.

„Să dorm bine..." trase doctorul plapuma până la nas. „Iar mâine să plecăm devreme. Cât se poate de devreme."

Se auzi o bătaie domoală în uşă.

— Da? se ridică doctorul în capul oaselor.

Uşa se deschise, apăru o lumânare aprinsă. Doctorul luă - pince-nez-ul de pe masă, îl duse la ochi. În cameră, păşind pe neauzite cu picioarele goale, intră morăriţa într-o cămaşă de noapte albă şi lungă, cu şalul ei colorat pe umeri. În mâini ţinea lumânarea aprinsă şi o cană.

— Vă rog să mă iertaţi, am uitat să vă pun nişte apşoară pentru seară. Şunca noastră este foarte sărată, noaptea o să vi se facă sete.

Aplecându-se, puse cana pe măsuţă. Părul ei despletit îi alunecă în acest moment de pe umeri pe piept. Privirea ei se întâlni cu privirea doctorului. Faţa ei era la fel de liniştită. Ea stinse lumânarea, se îndreptă. Şi rămase în picioare.

Doctorul puse pince-nez-ul pe masă, aruncă dintr-o mişcare plapuma, se ridică şi-i îmbrăţişă trupul cald, moale şi mare.

— Ei, uite..., oftă ea, punându-i mâna pe umeri.

O trase spre pat.

---

[9] „Bună seara, frumoasă morăriţă" (germ. în orig.).

— Să închid uşa..., îi şopti ea astfel la ureche, încât inima începu să-i bată ca un ciocan.

Dar nu voia în ruptul capului să-i dea drumul. Lipindu-se de trupul ei, îşi puse buzele pe gâtul femeii. Ea mirosea a sudoare, a vodcă şi a ulei de lavandă. Îi dădu jos dintr-o mişcare cămaşa de noapte şi o apucă de fese. Erau netede, mari şi răcoroase.

— Oh..., şopti ea.

Doctorul o culcă pe pat şi, tremurând, începu să-şi dea jos lenjeria. Dar nici lenjeria, nici mâinile nu-l ascultau.

— Drace... O smulse, un nasture zbură, se rostogoli pe podea.

După ce-şi scoase un picior din indispensabilii nesuferiţi, se prăvăli peste femeie, începu să depărteze cu picioarele picioarele ei pline, netede. Ele se desfăcură ascultătoare şi-şi îndoiră genunchii. Şi, peste o clipă, tremurând şi sufocându-se, pătrunse în trupul acesta mare, care i se oferea.

— Oh..., răsuflă ea gemând şi-l îmbrăţişă.

El o apucă de umerii plini, coborâţi, pe care îi admirase la masă, făcu câteva mişcări febrile şi nu mai putu să se abţină: sperma irupse în trupul acesta mare.

— Bunul meu... Ea îi trase capul spre sine ca pentru a-l calma.

Dar el nu putea şi nu voia să se liniştească, o strângea, se tot mişca, parcă voia să prindă din urmă acest trup dorit care aluneca. Picioarele ei se desfăcură şi mai mult, lăsându-l să intre, o mână caldă alunecă pe spinarea doctorului şi i se puse pe fese. Doctorul se mişca brutal, cuprinzând-o pe femeie cu mâinile, înfigându-şi degetele în ea. Fesele îi tremurau şi se contractau în ritmul mişcării. Mâna femeii începu să i le strângă moale, uşor, parcă voia să-l calmeze. Doctorul îi răsufla cu zgomot pe gât, capul îi tremura.

— Bunul meu...

Mâna îi strângea fesele, simţind furia muşchilor ce se contractau.

— Bunul meu...

Mâna îl calma, parcă ar fi vorbit cu fiecare mişcare a sa: „Nu te grăbi, acum nu plec nicăieri, sunt a ta în seara asta.”

Şi el pricepu limba acestei mâini, spasmul îi părăsi trupul, începu să se mişte mai încet, mai domol. Cu mâna stângă femeia îi ridică capul fierbinte şi-şi lipi buzele de buzele lui uscate, deschise. Dar el nu mai putea să-i răspundă la sărut. Gura respira cu aviditate şi sacadat.

— Bunul meu, răsuflă ea în gura asta.

Doctorul o poseda, încercând să prelungească plăcerea, supunându-se mâinii delicate a femeii. Trupul îi răspundea, coapsele ei late îi strângeau picioarele în ritmul mişcării şi se desfăceau, se strângeau şi se desfăceau. Pieptul ei mare îl legăna.

— Bunul meu, răsuflă ea din nou în gura lui.

Şi această răsuflare parcă îl trezi. Îi răspunse la sărut, limbile li se întâlniră în întunericul fierbinte al trupului.

Se sărutau.

Mâna ei îl mângâia şi-l calma. După ce înţelese că bărbatul e gata s-o satisfacă multă vreme, femeia i se dădu în totalitate. Un geamăt prinse viaţă în pieptul ei mare, fremătător. Şi îşi permise să devină neajutorată. Pieptul şi coapsele tremurau.

— Loveşte-mă, bunul meu..., îi şopti ea pe obraz şi-l îmbrăţişă.

El plutea pe trupul ei, valul acesta îl ducea şi îl tot ducea şi i se părea că nu se mai termină.

Dar valul începu deodată să prindă puteri, ridicându-se, el îşi înţelese neputinţa, trupul lui începu să tremure la anticiparea plăcerii. Mâna ei se afla din nou pe fese şi de data asta nu mai era delicată, ci îl strângea posesiv şi tare, apăsa, cu degetele înfipte. Şi i se păru că pe degetele acestea sunt cinci degetare.

Se smulse urlând din valul acesta.

Femeia începu să geamă şi ţipă sub el. El se afla deasupra ei, respirând chinuitor spre gâtul ei.

— Fierbinte..., şopti ea şi-i mângâie capul.

După ce-şi trase sufletul, doctorul începu să se mişte, îşi ridică capul.

— Puternic..., spuse ea.

El se aşeză pe marginea patului, o privi pe morăriţă în întuneric. Trupul ei ocupa tot patul. Doctorul îi puse mâna pe piept. Ea i-o acoperi imediat cu palmele:

— Beţi puţină apşoară.

Doctorul îşi aduse aminte de cană, o luă, bău cu sete toată apa. Luna privi din spatele norilor şi îşi revărsă lumina pe ferestruică. Doctorul începu să vadă mai bine, îşi puse pince-nez-ul. Morăriţa stătea culcată, cu mâinile pline sub cap. Doctorul se ridică, pipăi în buzunarul pantalonilor după portţigaret şi chibrituri, începu să fumeze, se aşeză din nou pe pat.

— Nu m-am aşteptat să vii, spuse el cu o voce răguşită.

— Dar ai vrut, nu? zâmbi ea.

— Am vrut, dădu el din cap de parcă era condamnat.

— Şi eu am vrut.

Se priviră în tăcere. Doctorul fuma, luminiţa ţigării i se reflecta în pince-nez.

— Daţi-mi şi mie să fumez puţin, îl rugă ea.

Îi dădu ţigara. Ea trase, ţinu fumul şi începu să-i dea drumul uşor. Doctorul o privea. Şi deodată înţelese că nu vrea deloc să vorbească cu ea.

— Nu sunteţi căsătorit? întrebă ea dându-i înapoi ţigara.

— Se vede?

— Da.

El se scărpină pe piept:

— Ne-am despărţit acum trei ani.

— Aţi părăsit-o?

— Ea pe mine.

— Ca să vezi, rosti ea cu respect în glas şi oftă.

Tăcură puţin.

— Şi copii aţi avut?

— Nu.

— Cum aşa?

— Ea nu putea face.

— Ca să vezi. Eu am făcut, da’ a murit.

Tăcură din nou.

Şi tăcerea asta se întinse mult.

Morăriţa oftă, se ridică, se aşeză pe pat. Îi puse doctorului o mână pe umăr:

— Mă duc.

Doctorul tăcea.

Ea se întoarse în pat, doctorul se înghesui. Ea îşi puse jos picioarele pline, se ridică, îşi puse cămaşa de noapte.

Doctorul stătea cu ţigara stinsă în gură.

Morăriţa păşi spre uşă. El o luă de mână:

— Stai puţin.

Ea mai stătu puţin lângă el, apoi se aşeză pe pat.

— Mai stai puţin.

Ea îşi dădu într-o parte o şuviţă de păr. Luna se ascunse, camera fu învăluită în întuneric. Doctorul o îmbrăţişă. Ea începu să-i mângâie obrazul:

— E greu fără soţie?

— M-am obişnuit.

— Să dea Dumnezeu să întâlniţi o femeie bună.

El dădu din cap. Ea îi mângâia obrazul. Doctorul îi luă mâna şi-i sărută palma.

— Să mai treceţi pe la noi pe drumul de întoarcere, şopti ea.

— Nu se poate.

— Plecaţi în altă parte?

El dădu din cap. Ea se apropie de el, împingându-i uşor pieptul, şi-l sărută pe obraz:

— Plec. O să se supere soţul.

— Păi, el doarme.

— Dacă nu sunt acolo, o să se răcească patul. O să îngheţe; dacă o să se trezească, o să înceapă să plângă.

Ea se ridică.

Doctorul n-o mai reţinu. Cămaşa foşni în întuneric, uşa scârţâi şi se închise, începură să scârţâie şi treptele scării sub

picioarele ei goale. Doctorul scoase o ţigară, începu să fumeze, se ridică, se apropie de fereastră.

— *Guten Abend, schöne Müllerin*..., spuse el, privind cerul întunecat care atârna deasupra câmpiei acoperite de zăpadă.

După ce termină de fumat ţigara, o stinse pe pervaz, se întinse în pat şi adormi profund, fără vise.

În acest timp, Perhuşa dormea şi el dus. Adormise repede, imediat ce se urcase pe soba caldă, îşi pusese un lemn sub cap şi se acoperise cu o plapumă făcută din petice. Pe când adormea şi auzea vocea puternică a doctorului năsos, care discuta cu morăriţa, îşi adusese aminte de elefantul de jucărie pe care răposatul tată i-l adusese de la târg pe când avea şase ani. Elefantul acesta putea să meargă, să-şi mişte trompa, să dea din urechi şi să cânte un cântecel englezesc:

Lov mi tendă lov mi suit
Nevă let mi gou
Iu hev meid mai laif complit
End ai lov iu sou.

Şi, după elefant, îşi aduse aminte chiar de calul despre care tot bodogănea morarul cel beat. Calul îi fusese încredinţat de Vavila, răposatul grăjdar al negustorului Riumin. Se întâmplase la iarmarocul de la Pokrovskoe, Kozma încă nu era însurat, dar era deja cunoscut ca „Perhuşa”. Vavila voia să vândă un mânz de un an, tot umbla cu el de dimineaţă prin iarmaroc şi nu-l vânduse, era negru de supărare, deşi se târguiseră cu el nişte chinezi şi nişte ţigani. Şi îl rugă pe Kozma să-i ţină puţin mânzul, spunând că se duce „să mănânce şi să se cace”. Îi dădu un pitac lui Kozma. Kozma se instală cu mânzul lângă nişte răchite, unde începeau corturile şelarilor, stătea şi spărgea seminţe. Şi, în momentul acela, nişte cineaşti din Hliupino montară două receptoare şi între ele proiectară un tablou viu: delfini. Dar se dovedi că nu era vorba numai de un tablou viu, ci de unul *palpabil*: delfinii săreau dintr-un receptor în altul şi puteai să-i pipăi. Mai întâi, copilandrii, apoi şi bărbaţii, şi femeile se întinseră să atingă delfinii. Perhuşa legă mânzul de o răchită, se înghesui în

mulţime, întinse şi el mâna, atinse un delfin. Îi plăcu foarte mult. Delfinul era neted, rece şi piuia prietenos. Şi marea era plăcută, caldă. Când se strecură în faţă, Perhuşa intră în mare până la piept şi începu să tot pipăie. Iar delfinii, sărind dintr-un receptor, intrau în celălalt. Perhuşa le atingea spinările şi burţile, îi apuca cu mâinile, încercând să-i reţină. Dar ei erau ageri şi-i alunecau din mână. Îi plăcea foarte mult, imediat îndrăgi delfinii. Şi, când cineastul închise tabloul şi porni prin mulţime cu căciula, Perhuşa, fără să mai stea pe gânduri, aruncă în căciulă pitacul. Apoi îşi aduse aminte de mânz, se întoarse la răchite, dar nu mai era nici urmă de el. Atunci Vavila începu să alerge după Perhuşa prin iarmaroc şi de vreo două ori îl pocni serios. Negustorul Riumin îl alungă pe Vavila. Dar mânzul nu fu găsit.

Doctorul se trezi când auzi vocea lui Perhuşa:

— Boierule, e timpul.

— Ce-i? bâigui doctorul fără să deschidă ochii.

— Păi, s-a crăpat de ziuă.

— Lasă-mă să dorm.

— Păi, dumneavoastră mi-aţi spus să vă trezesc.

— Pleacă.

Perhuşa plecă.

Dar, peste două ore, la doctor urcă morăriţa, îl zgâlţâi de umăr:

— E timpul, doctore.

— Ce? bolborosi doctorul fără să deschidă ochii.

— E deja unsprezece.

— Unsprezece? întredeschise el ochii, se întoarse.

— E timpul să vă treziţi. Ea îl privi zâmbind.

Doctorul pipăi pe masă după pince-nez, şi-l puse pe faţa boţită, privi. Morăriţa era aplecată deasupra lui, mare, îmbrăcată frumos, cu o caţaveică de blană, cu un şirag de perle vii la gât, cu părul împletit, strâns în jurul capului, cu o faţă destul de zâmbitoare.

— Cum, unsprezece? Doctorul întrebă cu o voce mai liniştită, deja amintindu-şi de cele întâmplate noaptea.

— Să mergem să bem nişte ceai. Ea îi strânse încheietura mâinii şi dispăru după uşă, cu aceeaşi fustă albastră lungă, foşnitoare.

— Drace... Doctorul se ridică, îşi găsi ceasul, se uită. Exact...

Privi pe fereastră. Prin ea se strecura lumina zilei.

— Prostul, nu m-a trezit. Doctorul îşi aduse aminte de Perhuşa, cu capul lui de coţofană.

Se îmbrăcă repede şi coborî. În camera de jos era deja animaţie: Avdotia tot agita o oală mare cu furca în soba rusească abia aprinsă, soţul ei meşterea ceva într-un colţ, pe laviţă, în colţul cel mai îndepărtat stătea singură morăriţa. Doctorul se apropie de lavoarul din colţul din dreapta sobei, îşi clăti faţa cu apa rece, se şterse cu un prosop curat pus de morăriţă special pentru el. Îşi şterse pince-nez-ul, se privi într-o oglinjoară rotundă, îşi pipăi firele de păr ce începuseră să-i crească pe obraz...

— Mda...

— Doctore, să beţi nişte ceai, se auzi în cameră vocea puternică a morăriţei.

Platon Ilici se apropie de ea:

— Dimineaţa bună.

— Vă zic şi eu „bună dimineaţa”, zâmbi ea.

Doctorul se închină la iconostas, se aşează la masă. Pe masă se afla acelaşi mic samovar, iar în vas era aceeaşi şuncă.

Morăriţa îi puse ceai într-o cană mare cu portretul lui Petru I, îi puse, fără să întrebe, două bucăţi de zahăr.

— Unde este şoferul meu? întrebă doctorul, privindu-i mâinile.

— În jumătatea aceea. S-a sculat de mult.

— Şi de ce nu m-a trezit?

— Nu ştiu, zâmbi ea mulţumită. Nu vreţi să mâncaţi nişte blinele proaspete?

Doctorul observă pe masă un morman de blinele proaspăt făcute.

— Cu plăcere.

— Cu dulceaţă, cu miere sau cu smântână?

— Cu... miere.

El se încruntă. Se simţea acum stingher în faţa acestei femei.

„Ce teatru...” îşi spuse el, luând o gură de ceai.

— Dar ce e cu vremea? Aruncă o privire spre fereastră.

— E mai bine ca ieri, răspunse morăriţa, privindu-l în ochi.

„Ce muiere puternică...” îşi spuse el şi-şi aduse aminte de soţul ei mic, căutându-l cu privirea prin cameră.

— Încă doarme, răspunse ea, parcă citindu-i gândurile. E mahmur. Mâncaţi.

Îi puse blinele, împinse spre el o cană cu miere. Doctorul începu să mănânce blinelele calde, gustoase. În cameră intră Perhuşa şi se opri în uşă. Era îmbrăcat pentru drum, avea în mână căciula cu urechi.

— Uite, eroul..., bolborosi nemulţumit doctorul, înghiţind o bucată de blinea şi aproape strigă:

— De ce nu m-ai trezit?

Perhuşa zâmbi cu zâmbetul lui păsăresc:

— Cum nu v-am trezit? Cum s-a crăpat de ziuă am venit la dumneavoastră.

— Şi?

— V-am zis: „Doctore, e timpul să plecăm.” Dar dumneavoastră mi-aţi zis: „Lasă-mă să dorm.”

Morăriţa începu să râdă, punându-şi în farfuriuţă.

— Nu se poate aşa ceva! doctorul bătu cu pumnul în masă.

— Domnul mi-e martor. Perhuşa arătă cu căciula spre icoană.

— Probabil dormeaţi dulce. Morăriţa suflă peste farfuriuţă.

Doctorul întâlni privirea ei mulţumită şi se uită la ceilalţi oameni din cameră, parcă în căutare de ajutor din partea lor. Dar Avdotia se agita în jurul sobei cu o înfăţişare care spunea că ştie tot ce se întâmplase noaptea, iar soţul ei stătea în colţ tot cu un zâmbet ambiguu, după cum i se păru doctorului.

„Ce-i cu ei, ştiu?” îşi spuse doctorul. „Ei, dracu’ să-i ia...”

— Să mă fi zgâlţâit, ce naiba! îi spuse el lui Perhuşa mai moale, dându-şi seama că va trebui să meargă cu omul acesta până la Dolgoe.

— Eu nu pot să-i deranjez pe cei ce dorm. Tare rău îmi pare de ei. Perhuşa stătea în picioare, ţinându-şi căciula pe burtă cu amândouă mâinile.

— Desigur, îţi pare rău, sorbea morăriţa din ceai cu ochii râzând.

— Ce-i cu maşina? întrerupse doctorul discuţia.

— Am reparat-o. Ajungem.

— Nu aveţi telefon? o întrebă doctorul pe morăriţă.

— Avem. Dar iarna nu funcţionează. Îşi înmuie în farfuriuţă o bucăţică de zahăr şi o băgă în gură.

— Bine, termin de băut ceaiul şi ies, îi spuse doctorul lui Perhuşa, de parcă l-ar fi alungat din cameră.

Perhuşa ieşi în tăcere.

Doctorul termină de mâncat blinelele, asortându-le cu ceai.

— Fiţi bun, spuneţi-mi, uite, molima asta, de unde a venit? începu morăriţa, rostogolind în gură bucăţica de zahăr şi sorbind cu zgomot ceaiul.

— Din Bolivia, bâigui fără chef doctorul.

— De aşa departe? De ce? A adus-o cineva?

— A adus-o.

Ea dădu din cap:

— Cum să nu. Dar cum se ridică ei iarna din morminte? Că doar pământul e îngheţat!

— Virusul transformă trupul omenesc, făcând muşchii considerabil mai puternici, bolborosi doctorul ferindu-şi privirile.

— Markovna, le cresc unghiile ca la urşi! începu deodată cu voce tare muncitorul. Am văzut la radio: ies chiar prin pământ, chiar prin podea, ca nişte cârtiţe. Ies şi-i fac praf pe oameni!

Avdotia îşi făcu cruce.

Morăriţa puse farfuriuţa pe masă, oftă şi se închină şi ea. Faţa i se făcu serioasă şi imediat îşi pierdu farmecul.

— Dumneavoastră, doctore, să fiţi mai atent acolo, spuse ea.

Platon Ilici dădu din cap. Nasul i se înroşise de la ceaiul băut. Îşi scoase batista, îşi şterse buzele.

— Sunt tare răi, dădu din cap muncitorul.

— Dumnezeu e milostiv, îşi legănă pieptul morăriţa.

— E timpul să plec, spuse doctorul strângându-şi pumnii şi ridicându-se. Vă mulţumesc pentru găzduire.

Îşi aplecă uşor capul.

— Sunteţi bine-venit mereu. Morăriţa se ridică şi îi făcu o plecăciune.

Doctorul se duse la cuier. Avdotia, cam stângace, începu să-l ajute să se îmbrace. Morăriţa se apropie şi stătea lângă el, cu mâinile încrucişate pe piept.

— Rămâneţi cu bine, dădu din cap doctorul spre ea, punându-şi căciula.

— La revedere, îşi plecă ea capul.

El ieşi în curte. Acolo se afla deja maşina, Perhuşa se urcase, ţinând frâul. Cineva se agita în coşarul deschis, poarta era larg deschisă.

Doctorul aruncă o privire spre cer: era înnorat, vânt, dar nu ningea.

— Slavă Domnului... Doctorul îşi scoase portţigaretul, începu să fumeze şi să urce în maşină.

Perhuşa aşteptă până ce el se acoperi cu blana de urs, pocni din buze, trase de frâu. În capota închisă se auziră păcănitul deja familiar doctorului al micilor copite, fornăitul. Maşina o luă din loc, Perhuşa puse mâna pe cârmă.

— Ştii drumul? întrebă doctorul, inspirând cu sete fumul reconfortant de ţigară.

— Păi, pe aici e unul singur.

Maşina ieşi din curte cu tălpigele şuierând.

— Cât ne-a mai rămas? încercă să-şi reamintească doctorul.

— Vreo nouă verste. O să trecem de Pădurea Nouă, iar acolo e Starîi Posad, şi acolo e şi câmpul. Pe el şi un copil ajunge.

— Drum bun! se auzi o voce cunoscută de femeie.

În pridvor se afla morăriţa.

Doctorul dădu din cap în tăcere mişcându-şi căciula, lucru ce ieşi cumva aiurea, dar Perhuşa începu să zâmbească, îşi agită mănuşa:

— Rămâi cu bine, Markovna!

Morăriţa privi în urma lor pe sub sprâncene.

„Totuşi, ce interesant trăiesc aici...” îşi spuse doctorul. „Ce repede a trecut totul... Dar oare eu am vrut asta? Da, am vrut. Şi nu-mi pare rău de nimic...”

— Bună femeie are morarul, zâmbi Perhuşa.

Doctorul dădu din cap.

— A avut noroc, medita Perhuşa, împingându-şi cu pricepere căciula de pe frunte. Cine are noroc, cum se spune, ăluia şi cocoşul îi face ouă. Uite, boierule, cum se întâmplă: un om e bun, afectuos, dar nu are noroc cu muierea. Iar un altul e beţivan şi certăreţ, dar are o soţie de aur.

— Păi, cum de a reuşit el, un beţiv, să-şi facă moara?

— Păi, iar a avut noroc.

— Cum, i-a căzut moara aşa, din cer?

— Din cer sau nu, dar tăticul lui, şi el mărunţel, a strâns avere din concesiuni. Şi a cumpărat, uite, moara asta. Şi l-a pus aici pe fiu. Asta e tot.

Doctorul nu avu cum să dea o replică la aşa ceva, dar nici nu avea chef să stea la taclale de dimineaţă cu Perhuşa.

— Toate treburile le face Markovna, el numai strigă la toţi.

— Ei, dracu’ să-l ia..., încheie doctorul discuţia.

Trecură de răchite, de stog, o luară pe malul râului, acolo de unde cu o seară în urmă merseseră pe jos în spatele maşinii stricate. Se înainta bine şi uşor, zăpada proaspătă, neatinsă, foşnea slab sub tălpig. În curând apăru chiar podul acela. Perhuşa o luă la stânga, cotind pe drum. Deşi era acoperit de zăpadă, drumul se vedea foarte bine.

— Iote, n-a mai trecut nimeni după noi! arătă Perhuşa spre drum. S-au dat la fund din cauza viscolului!

— Poate că a mai trecut cineva, dar a acoperit zăpada urmele.

— Nu pare.

Maşina aluneca vioi pe drum. În jur erau numai şi numai tufani. Vântul bătea din spate, ajutând maşina.

„Cred că Sielberstein mă blestemă acum. Dar ce să fac? Aici nici telefon n-am. Iarna nu funcţionează! Aiureli! Mai sunt nouă, ba nu, opt verste. E aproape la doi paşi... O să le fac imediat injecţia, nu-i nimic că am întârziat puţin...”

În faţă apăru crângul de mesteceni.

— Hai, dii, mai iute! pocni din buze Perhuşa şi fluieră. Iu-te! Iu-te!

Căluţii măriră ascultători pasul.

Intrară în mare viteză în crâng. Trunchiurile mestecenilor mărgineau drumul.

— Frumos crâng, bâigui doctorul.

— Ă? se întoarse spre el Perhuşa.

— Crângul – e frumos, zic.

— Frumos. Numai bun de tăiat.

Doctorul zâmbi:

— Păi, de ce să-l tai? E frumos şi aşa.

— Frumos, conchise Perhuşa. Dar nu o să rămână mult aşa. Oricum o să-l taie.

Începu să ningă. Mai întâi rar, dar, cum ieşiră din crâng, începu să ningă des, cu fulgi mari.

— Ei, în sfârşit! începu să râdă Perhuşa.

Drumul mergea pe câmp, dar nu se vedea nicio bornă. Nu erau nici urme de tălpig. Câmpia se întindea în faţa lor, se pierdea în furtuna de zăpadă, din când în când ieşea din omăt nişte iarbă mai mare sau tufe rare.

Merseră aşa o jumătate de verstă şi ieşiră de pe drum, maşina intră în zăpada adâncă.

— Prrr! Perhuşa trase de frâu.

Caii se opriră.

— Mă duc să arunc o privire la drum... Perhuşa se dădu jos, luă biciul şi porni în urmă.

Doctorul rămase singur în maşină. Ningea cu fulgi mari, de parcă nu ar fi făcut nicio pauză înainte. Caii de sub capotă fornăiau din când în când, bătând din copite.

Trecură vreo zece minute şi Perhuşa se întoarse:

— L-am găsit!

Întoarse maşina, trăgând-o pe propriile urme, iar el mergea alături, făcând paşi mari în zăpada adâncă.

Ieşiră în drum. Dar doctorul n-ar fi spus niciodată că ăsta e drumul, numai Perhuşa putea să-l distingă în câmpia de zăpadă.

— Boierule, n-o să mergem prea repede, că altfel iar o să ne abatem! strigă Perhuşa ştergându-şi faţa de zăpadă.

— Mergi cum trebuie, răspunse doctorul. Dar ce-i cu tălpigul?

— Deocamdată se ţine. Doar l-am fixat în cuie.

Doctorul încuviinţă din cap.

Porniră încet pe drum. Perhuşa conducea, privind cu atenţie înainte. Ningea în continuare cu toptanul şi vântul se înteţise, sufla din faţă, făcându-i şi pe călător, şi pe cărăuş să se ferească din calea lui.

Doctorul stătea cu gulerul ridicat, acoperindu-se până sub ochi. Dar zăpada intra şi în ochi, sub pince-nez, voia să intre şi în nas.

„Blestemaţii...” îşi spuse doctorul. „Să nu pună borne pe drum... Ăsta e caz penal, dacă stai să te gândeşti... Nimeni nu se îngrijeşte... nici administraţia drumurilor, nici pădurarii, nici brigadierii silvici... Nimic mai simplu, să umpli o căruţă cu borne pentru toamnă, să le pui măcar la o jumătate de verstă, mai bine şi mai des, desigur, pentru ca iarna oamenii să meargă liniştiţi... E o căcănărie... O căcănărie instituţională...”

Iar în faţă tot venea şi venea câmpia nemărginită, nesfârşită, de parcă în afara ei nu mai rămăsese nimic pe pământ, ci doar aceste tufe amărâte şi vârfurile de buruieni.

— O să ajungem până la Starîi Posad, iar de acolo o să fie mai uşor! strigă Perhuşa.

„Cum de mai vede ăsta drumul?” se minună doctorul, ferindu-se de viscol. „Probabil are un simţ profesionist...”

Dar în curând iar se abătură.

— Ah, mama ta..., se dădu jos Perhuşa.

Şi iar porni înapoi, împungând zăpada cu biciul său mic. Doctorul stătea ca un om de zăpadă învăluit de viscol, scuturându-şi numai zăpada de pe pince-nez şi de pe nas.

Perhuşa lipsi multă vreme, doctorul se gândi deja de vreo trei ori dacă nu ar trebui să tragă un foc în aer din revolverul pe care îl avea într-una dintre genţi.

Perhuşa reveni extenuat, scurta îi era deschisă la piept, faţa i se înroşise.

— Ei, cum e, l-ai găsit? întrebă doctorul foindu-se şi scuturându-şi bucăţile mari de zăpadă de pe haine.

— L-am găsit, respiră greu Perhuşa. Era cât pe ce să mă rătăcesc şi eu: nu se vede nimic...

Luă nişte zăpadă de pe maşină, o băgă în gură, mestecă.

— Şi cum o să mergem?

— Încetişor, boierule. Dacă dă Dumnezeu, o să ajungem până la Posad. Iar de acolo drumul e mare, umblat.

Perhuşa pocni din buze. Caii păcăniră fără chef din copite, de-a lungul osiei. Maşina nu se mişcă.

— Ei, ce-i? V-aţi umplut guşile la morar? îi dojeni Perhuşa.

Maşina abia se mişcă.

Doctorul coborî, dădu supărat cu pumnul în capotă:

— Hai!

Caii fornăiră, bălţatul necheză cu glăsciorul lui pătrunzător. Şi începură şi alţii să necheze.

— Nu trebuie să-i speriaţi, spuse nemulţumit Perhuşa. Eu nu îi sperii, slavă Domnului.

Trase de frâu, pocni din buze:

— Dii, dii, dii...

Maşina porni cu greutate. Perhuşa, ţinând cârma, îşi opinti mâna cealaltă în capotă, împinse.

Doctorul se opinti şi el în partea din spate a maşinii.

Maşina porni. Perhuşa o conducea, dar în curând se opri, îşi şterse faţa:

— Nu se vede nimic... Boierule, mai bine aţi merge în faţă, pe urmele mele, că altfel nu văd pe unde s-o iau.

Doctorul porni înainte pe urmele lăsate de Perhuşa. Zăpada le acoperea repede, vântul îi bătea doctorului în faţă. Urmele mergeau drept, apoi începură s-o ia la dreapta şi o luară, după cum i se păru doctorului, în cerc.

— Kozma! Urma o ia înapoi! strigă doctorul ferindu-se de vânt.

— Eu m-am rătăcit pe aici! strigă Perhuşa. Luaţi-o la stânga, mergeţi drept înainte!

Doctorul o luă la stânga şi deodată se prăvăli până la brâu în zăpadă. Se răsuci, drăcuind şi oftând, în groapa plină de zăpadă. Maşina era cât pe ce să dea peste el. Perhuşa opri caii, îl ajută pe doctor să iasă.

— Ce noroc... Blestemaţii... bolborosi doctorul.

Vântul, parcă râzând de ei, începu să bată şi mai tare, împroşcând zăpada.

— Cum să nu... Doctorul se ridică, sprijinindu-se de Perhuşa.

— Ne-a împins dracul în vâlcea! îi strigă în ureche Perhuşa. Mergeţi mai repede, până nu se acoperă urmele! Sunt acolo, în faţă!

Doctorul porni hotărât înainte, ridicând cât mai sus picioarele şi scoţându-le din zăpadă. Maşina venea după el.

Doctorul mergea holbându-se prin pince-nez-ul plin de zăpadă. În cele din urmă, când începu într-adevăr să obosească şi paltonul lung i se păru greu de peste un pud[10], abia mai distingea urmele din faţa sa, acoperite de zăpadă.

— Aici e urma! strigă el, dar zăpada îi intră în gură şi începu să tuşească, aplecându-se în faţa viscolului. Perhuşa

[10] Veche unitate de măsură echivalentă cu 16,381 kilograme.

înţelese şi conduse maşina pe urme. Şi în curând ieşiră pe drum.

— Slavă Domnului! se închină Perhuşa când maşina porni pe zăpada întărită. Urcaţi-vă, boierule!

Doctorul, respirând greu, se trânti pe banchetă, se lăsă pe spate, fără a mai putea să se acopere cu blana. În cizme îi intrase zăpadă, simţea că picioarele îi sunt ude, dar nu avea putere să se aplece, să-şi dea jos cizmele şi să scuture zăpada. Perhuşa îl acoperi cu blana:

— Mai stăm puţin să-şi tragă sufletul caii.

Se opriră.

Viscolul urla în jur. Vântul avea o asemenea putere, că împingea maşina, care se legăna, se opintea de parcă ar fi fost vie. Însă vântul împrăştia zăpada de pe drum şi acesta începu să se vadă, circulabil, acoperit de un strat de gheaţă bătătorită.

Doctorul vru să fumeze, dar nu avea putere să-şi scoată din buzunar portţigaretul familiar, drag inimii lui. Stătea înţepenit, cu nasul învineţit la vedere, între căciula cu urechi şi gulerul paltonului, dorindu-şi cu toată fiinţa să iasă mai repede din spaţiul acela sălbatic, ostil, ameninţător, alb din jur, care voia un singur lucru de la el – să se facă un nămete şi să înceteze pentru totdeauna să dorească ceva. Îşi aduse aminte de vizitele sale medicale iarna la bolnavi, dar nu-şi amintea să fi trăit un asemenea viscol, ca stihia să i se împotrivească aşa de tare. Acum vreo trei ani se rătăcise cu caii de poştă şi, împreună cu surugiul, făcuse noaptea un foc, iar mai apoi fură observaţi de un car şi ajutaţi; altă dată, tot iarna, ajunsese în cu totul alt sat, mergând în plus aproape şase verste. Dar pentru prima dată în viaţă întâlnea un asemenea viscol.

Perhuşa, nu mai puţin obosit ca doctorul, moţăia. Îşi aduse aminte că, înainte de a pleca, îl lăsase pe băiatul de la poştă să tragă capacul hornului pentru a fi casa caldă când se va înapoia el. De încălzit, casa se încălzise, dar stăpânul înnoptase prin străini. Îşi imagină casa neîncălzită de

dimineaţă, pe Hromka, vierul, flămând şi se gândi că, dacă azi vierul ar fi urlat de foame dimineaţă, atunci vecinului, lui Fiodor Kirpatii, i-ar fi trecut prin cap să intre şi să-i toarne nişte pesmet, cum se întâmplase nu o dată. Cu Hromka treburile se aranjau, ca de obicei. Dar lui Perhuşa îi era necaz cel mai tare că rămânea casa neîncălzită. Şi în casa aceasta neîncălzită, întunecoasă, numai pendula se mai aude singuratică. Sau s-o fi oprit... da, s-a oprit, cum să nu se oprească, din moment ce nu o întorsese atunci... I se făcu frig şi se simţi rău.

— Hei! îl împinse doctorul. Ce faci, ai adormit? Nu poţi să dormi, o să îngheţi.

Perhuşa se răsuci după ce se trezi. I se făcu frig.

— Nu, asta aşa... mi-am tras puţin sufletul... Apucă iar cârma, trase de frâu.

Caii porniră fără să se poticnească, se vedea că simţiseră drumul neted. Maşina se urni.

Drumul mergea drept şi, în mod miraculos, vântul puternic îl descoperise, măturând nămeţii în şanţuri. Aşa că traversară câmpia destul de repede şi de uşor, drumul o luă în jos şi dispăru în zăpadă. Perhuşa se dădu jos, porni pe lângă maşină. Nu mai era niciun semn care să amintească de drum: în vale era peste tot zăpadă, iar deasupra ei se rotea şi urla viscolul.

— Să te ia... Perhuşa se lăsă jos din cauza vântului, ţinându-se de cârmă.

În vale viscolul era aşa de puternic, că maşina începu să se legene. Ieşiră imediat de pe drum şi maşina se opri într-un morman de zăpadă. Doctorul se dădu jos fără să spună şi să întrebe nimic şi o luă înainte. Găsi imediat drumul şi, încercându-l cu piciorul, îl urmă. Perhuşa începu să se ghideze după el.

Aşa, încet, pas cu pas, începură să înainteze. Doctorul mergea împiedicându-se, prăbuşindu-se în zăpadă, legănându-se în bătaia vântului, dar fără a pierde drumul. Valea se tot întindea. Deodată, doctorul văzu în faţă o movilă

ce înainta, dar apoi îşi dădu seama că nu este o movilă, ci un nor de zăpadă ce se rotea şi se îndrepta spre ei. Se lăsă jos. Pe deasupra capului trecu un vârtej dens de zăpadă, îi dădu jos pince-nez-ul, care începu să i se bălăngănească agăţat de şnur.

— Doamne, miluieşte-mă pe mine, păcătosul..., începu să bâiguie doctorul, lăsându-se în patru labe.

Vârtejul trecu şi doctorului i se păru că pe deasupra lui trecuse un elicopter uriaş, de dimensiuni impresionante. Caii începură să necheze speriaţi sub capotă. Perhuşa se lăsase şi el la pământ, dar nu dăduse drumul cârmei.

Chestia asta înfricoşătoare trecu pe deasupra lor şi dispăru.

Doctorul, după ce-şi puse pince-nez-ul, distinse în faţă un urcuş, ieşirea din vale. Şi pe această pantă văzu drumul.

— Drumul e acolo! îi strigă el lui Perhuşa.

Dar Perhuşa văzuse şi el drumul şi-i făcu semn mulţumit doctorului cu mănuşa:

— Aha!

Ajunseră amândoi la drum, urcară în maşină şi porniră mai departe. Maşina ieşi din vale spre un deluşor mic, drept şi Perhuşa opri brusc: în faţă era o răscruce. Perhuşa nu-şi aducea aminte de răscrucea asta. Dacă era vreme bună nu ar fi băgat-o în seamă, ci ar fi luat-o pe acolo pe unde o luau toţi. Dar acum trebuia să decidă încotro s-o ia, la dreapta sau la stânga.

„Starîi Posad e la două verste de crâng”, îşi spunea Perhuşa, împingându-şi căciula de pe fruntea udă de transpiraţie şi de zăpadă. „Prin urmare, Posad este la doi paşi, probabil în stânga, iar drumul acesta din dreapta, probabil ocolitor, este spre pajişte. Aici ei au pajiştile – o frumuseţe, drepte... Deci, trebuie s-o luăm la stânga.”

Doctorul aştepta în tăcere decizia şoferului.

— La stânga! strigă Perhuşa întorcând cârma la stânga şi trăgând de frâu.

Maşina o luă la stânga.

— Unde ne aflăm? strigă doctorul.

— La Starîi Posad! Aici ne tragem puţin sufletul, iar după aceea drumul merge drept!

Doctorul dădu din cap bucuros.

La Starîi Posad, Perhuşa fusese numai de două ori: la nuntă la Matriona Hapilova şi cu frăţiorul care cumpărase aici doi purcei de la un bătrân, Avdei Semionîci, poreclit Jopnik. Dar asta se întâmplase toamna şi primăvara, nu iarna, pe viscol. Starîi Posad îi plăcuse: erau numai nouă gospodării, dar toate bine făcute, îndestulate. Locuitorii de aici se ocupau cu sculptura, bătătoritul şi nivelatul. Aveau şi pajişti minunate, Perhuşa cu frăţiorul şi purceii se întorseseră prin pajişti, pentru că primăvara drumul mare era desfundat. Atunci luncile din Starîi Posad îl uimiră pe Perhuşa cu netezimea şi mărimea lor.

Dar acum erau sub zăpadă.

Maşina luneca pe câmpie. Perhuşa îşi aduse aminte că, înainte de Posad, era un crâng de tei sau de stejari.

„Cum apare, atunci vine imediat şi Posad. Acolo o să ciocănim la cineva să ne încălzim. Stăm vreo oră şi pornim. De-aici nu mai e mult...” îşi spuse Perhuşa.

Caii, simţind satul, porniră mai vioi, în pofida faptului că drumul începuse să fie acoperit cu zăpadă şi în curând dispăru sub nămeţi.

„Va trebui să-mi schimb neapărat încălţările...” îşi mişcă doctorul în cizme degetele ude, care începuseră să îngheţe.

— Acuşica e crângul, iar după aia vine şi Posad, îl îmbărbătă Perhuşa pe doctor privind spre el.

Doctorul arăta extrem de obosit: nasul cu pince-nez-ul se contura amuzant pe silueta lui acoperită de zăpadă, cocoşată pe banchetă.

„Ca un om de zăpadă...” zâmbi obosit în sinea sa Perhuşa. „A cam obosit elefantul. Iote ce ghinion a avut cu vremea...”

Se târau, se târau prin pustiul alb, învârtejit, dar crângul tot nu se vedea.

„Oare să fi greşit şi aici?” îşi spuse Perhuşa, căscând ochii, ce se lipeau de oboseală, şi cercetând viscolul.

În cele din urmă, în faţă apăru crângul.

— Slavă Domnului, începu să râdă Perhuşa.

Se apropiau. Copacii din crâng erau mari, bătrâni. Perhuşa îşi amintea de un crâng foarte tânăr, cu primele frunzuliţe de mai.

„Doar nu puteau să crească aşa de repede...” se frecă la ochi Perhuşa.

Şi deodată văzu sub copaci o cruce. Apoi a doua, a treia. Se apropiară şi mai mult. Erau din ce în ce mai multe cruci. Ieşeau din zăpadă.

— Doamne, ăsta e cimitirul..., izbucni Perhuşa trăgând de frâu.

— Cimitirul? începu doctorul să-şi frece furios pince-nez-ul.

— Cimitirul, repetă Perhuşa dându-se jos.

— Dar unde e satul? bolborosi doctorul uitându-se spre crucile strâmbe în jurul cărora dansa şi se învârtea viscolul, parcă pentru a râde de ei,.

— Ce? se îndoi Perhuşa din cauza vântului.

— Unde e satul?! începu să strige doctorul cu ură spre viscol, spre cimitir, spre prostul gură-cască de Perhuşa, care-l adusese cine ştie unde, spre degetele sale ude, îngheţate în cizme, spre paltonul greu, plin de zăpadă, spre maşina aceea idioată, pe spatele căreia se afla o inscripţie idioată şi care era trasă de nişte idioţi de cai pitici sub o capotă idioată de placaj, spre epidemia blestemată adusă în Rusia de nişte porci dintr-o Bolivie îndepărtată, uitată de Dumnezeu şi total inutilă, mama ei, pentru oricare rus, spre savantul pungaş, moralist, de Sielberstein, care venise mai devreme cu caii de poştă şi care nu se gândea la colegul său, doctorul Garin, ci era îngrijorat numai de cariera sa, spre drumul ăsta nesfârşit, înconjurat de nămeţi adormiţi, cu viscolul ăsta ce se încolăcea ameninţător deasupra lui ca un şarpe, spre cerul cenuşiu şi întunecat, uscat ca o sită stupidă a unei muieri care rânjeşte cu mutra ei unsuroasă, spărgând seminţe pe prispă, spre cerul care cernea mereu, neobosit şi necontenit, care cernea şi cernea fulgii ăştia blestemaţi de zăpadă.

— Păi, e pe undeva pe-aici... Perhuşa îşi roti capul în jur, năucit.

— Ce naiba ai venit aici, la cimitir? strigă cu răutate doctorul.

— Păi, uite, boierule, am ajuns aşa, aici..., se încruntă şoferul.

— Păi, ai mai fost până acum pe-aici, prostule? strigă doctorul şi începu să tuşească.

— Am fost! strigă Perhuşa fără să se supere. Dar numai vara.

— Atunci, ce mama naibii..., vru să spună doctorul, dar viscolul îi intră în gură.

— Am fost, am fost..., îşi rotea Perhuşa capul ca o coţofană. Da, numai că nu mai ţin minte unde era cimitirul lor, nu mai ţin minte... deloc nu mai ţin minte...

— Hai, mergi! Ce te-ai oprit? strigă doctorul tuşind.

— Păi, nu ştiu încotro s-o iau...

— Cimitirul nu e niciodată departe de sat!!! începu deodată doctorul să urle aşa de tare, că se sperie şi el.

Însă Perhuşa nu luă deloc în seamă strigătul acesta. Se mai gândi puţin, tot întorcându-şi capul, după care cârmi cu hotărâre maşina în stânga cimitirului, pe câmp.

„Dacă răspântia aia a fost spre Posad şi spre pajişti, iar cimitirul e lângă Posad, am pornit bine. Da, probabil, şi aici a fost o răspântie, spre Posad şi spre cimitir, dar nu am observat-o noi. De-acuma trebuie să mergem în stânga, acolo e Posad, iar dincolo de el sunt şi pajiştile."

După ce se linişti şi-şi mai veni în fire, doctorul nici nu-l întrebă pe Perhuşa de ce nu pornise înapoi pe drum, ci o cotise şi o luase chiar pe câmp.

„Nu-i nimic, nu-i nimic..." se îmbărbătă el cu răutate. „Sunt mulţi proşti. Dar fătălăi sunt şi mai mulţi..."

Păşind cu greu prin zăpada adâncă, Perhuşa conducea maşina pe câmp. Era aşa de convins că Posad e în faţă, încât nici nu se mai uita cu atenţie prin pâcla de zăpadă învârtejită care se retrăgea fără chef din faţa lui. Maşina se târa cu

greutate, caii trăgeau din greu, dar Perhuşa tot mergea alături, lăsând cârma şi împingând uneori maşina, mergea cu o asemenea convingere, că treptat îl molipsi şi pe doctor.

— Acuşica ajungem... bolborosi Perhuşa încetişor, fără să înceteze să zâmbească.

Şi, într-adevăr, în curând, în faţă, prin vârtejul de zăpadă se zăriră contururile unei case.

— Am ajuns, doftore! îi făcu şoferul cu ochiul pasagerului.

După ce văzu casa ce se apropia, doctorul simţi că doreşte îngrozitor de tare să fumeze. Ar mai fi vrut să-şi dea jos paltonul îngreunat şi căciula ca de plumb, să-şi scoată cizmele ude şi să se aşeze lângă foc.

Şi Perhuşa ar fi vrut să bea nişte cvas. Îşi suflă nasul în mănuşă şi porni mai liniştit, lăsând maşina să meargă înainte.

„Oare cine trăieşte la ei la marginea satului?" încerca inutil să-şi aducă aminte Perhuşa, deşi, dintre locuitorii din Starîi Posad, îi cunoştea numai pe Matriona, pe soţul ei, Mikolai, şi pe bătrânul Jopnik. „Casa Matrionei e a treia din dreapta, iar a lui Jopnik e lângă a Matrionei..."

Privi pe sub căciula lăsată în jos spre casa care se apropiase şi înţepeni: nu era o casă. Şi nici măcar o şură sau un fânar. Şi nici cu baia nu semăna.

Maşina se apropie de cortul de un cenuşiu închis, cu vârf ascuţit. Pe cort se vedea o reprezentare *vie* a unui ochi ce clipea alene, cunoscută şi şoferului, şi pasagerului.

— Mitaminderii! gemu Perhuşa.

— Vitaminderii[11], rosti doctorul.

Maşina se apropie de cort şi se opri.

Perhuşa veni după ea. Doctorul se dădu jos scuturându-se. Vântul aduse un miros slab de gaze de eşapament. Şi din cort se auzea un generator scump, pe benzină.

---

[11] „Vitamine" (în kazahă).

— Şi unde e Posadul tău? întrebă doctorul, de data aceasta fără răutate, pentru că era bucuros că întinderea albă, lipsită de viaţă, îi dăruise în cele din urmă întâlnirea cu civilizaţia.

— Pe undeva pe alături..., bolborosi Perhuşa privind pâsla dreaptă, bine întinsă a cortului viu.

Observă o uşă din pâslă, bătu în ea cu mănuşa. De dincolo de ea veni imediat un semnal tremolat. În uşă se deschise o ferestruică de pâslă, apăru o faţă cu un ochi îngust, care rumega ceva:

— Ce doriţi?

— Ne-am rătăcit, căutăm Posad.

— Cine sunteţi?

— Doftorul şi eu. Mergem la Dolgoe.

Faţa dispăru, ferestruica se închise.

— Vitaminderii, dădu din cap doctorul şi râse obosit. Uite peste cine am avut noroc să dăm!

Dar era mulţumit: dinspre cortul neted, rezistent, care nu se mişca în bătaia vântului, emana victoria omului asupra stihiei oarbe.

Trecură minute lungi, în cele din urmă uşa se deschise:

— Poftiţi, vă rog.

Un kazah vânjos făcu un gest de invitaţie cu mâna. Se vedea că fusese întrerupt de la masă şi că nu era foarte mulţumit din cauza asta.

Doctorul şi Perhuşa intrară într-o încăpere slab luminată cu curent electric, dar bine încălzită. Imediat veniră spre ei, mârâind, de pe sobă doi dogi uriaşi, de culoare violetă, cu nişte clopoţei luminoşi prinşi de zgardă. Ochii violeţi ai câinilor se fixară asupra nou-veniţilor, mârâind cu boturile roz în care străluceau dinţii albi.

— Marş! strigă kazahul la câini, închizând uşa.

Câinii se întoarseră pe sobă mârâind. Tot acolo se aflau şi două maşini mari, pe benzină, mai erau haine, şiruri ordonate, numeroase, de încălţăminte. Era un cort-antreu. Mirosul de benzină scumpă, preţioasă, cele două maşini şi cei

doi dogi îngrijiţi îl liniştiră pe doctor, însă pe Perhuşa îl copleşiră.

— Dezbrăcaţi-vă, simţiţi-vă ca acasă, făcu kazahul o plecăciune uşoară spre doctor.

Doctorul începu să se dezbrace, kazahul îi veni în ajutor.

— Aş avea nevoie să-i ţin puţin la căldură şi pe căluţii mei. Perhuşa îşi scoase sfios căciula, îşi netezi părul ud de tot.

— Acuşica o să-i întreb pe stăpâni, rosti imperturbabil kazahul dezbrăcându-l pe doctor.

Îl ajută pe doctor să-şi scoată cizmele, îi dădu nişte cipici de pâslă. În antreu intră o kazahă într-o rochie lungă, ţipătoare, cu o tiubeteică[12] pe cap, trase la o parte o draperie grea, îl invită pe doctor printr-un gest cu mâna ei subţire:

— Poftiţi, vă rog.

Doctorul păşi spre deschizătură. Perhuşa rămase în picioare lângă uşă, cu căciula în mână.

În cort era mai multă lumină şi mai cald. Încăperea rotundă, spaţioasă, cu aceiaşi pereţi cenuşii din pâslă vie emana confortul unor nomazi şi aroma dură a miresmelor orientale. În mijlocul cortului, la o masă tradiţională, neagră, pătrată şi joasă, se aflau trei persoane. Cea de-a patra latură a mesei era liberă. Puţin mai departe, de-a lungul pereţilor, se aflau şapte servitoare. A opta, care-l invitase pe doctor în cort, se aşează încet la locul ei lângă perete.

Cei trei se uitau la doctor.

— Doctorul de judeţ Garin, dădu din cap spre ei Platon Ilici.

— Zaden’, Baiu Bai, Skajem[13], se prezentară vitaminderii, plecându-şi şi ei pe rând capetele rase.

Zaden’ şi Skajem aveau chipuri europene, Baiu Bai avea o expresie clar asiatică.

— Aţi venit la noi, doctore, ca un înger din cer, zâmbi Zaden’, slăbuţ, cu faţa îngustă.

---

[12] Tichie brodată, purtată de asiatici.

[13] Literalmente, „Agaţă”, „Nani Nani”, „Să zicem” (în rusă).

— În ce sens? zâmbi doctorul, care-şi freca pince-nez-ul transpirat.

— În sensul că avem mare nevoie de ajutorul dumneavoastră, continuă Zaden’.

— E cineva bolnav? Platon Ilici privi în jur.

— E bolnav, dădu din cap Skajem, corpolent, cu un trup solid şi o faţă simpluţă, aproape de ţăran.

— Şi cine e?

— Uite acolo, dădu din cap Zaden’. Prietenul nostru, Drioma[14].

Doctorul se întoarse. Între două fete care stăteau pe jos se afla ceva întins şi înfăşurat într-un covor. Fetele desfăcură covorul şi doctorul îl văzu pe al patrulea vitaminder: cu zgardă de aur şi cu inserţii luminoase din supraconductori, având capul ras. Capul lui Drioma era plin de vânătăi mari şi hematoame, faţa i se umflase uşor.

Doctorul se apropie precaut, îl privi fără să se aplece:

— Ce e cu el?

— A fost bătut, răspunse Zaden’.

— Cine l-a bătut?

— Noi.

Doctorul îşi întoarse privirea spre faţa inteligentă a lui Zaden’.

— De ce?

— A pierdut nişte obiecte de preţ.

Doctorul trase nemulţumit aer în piept, se aşează pe vine, luă mâna vitaminderului bătut. Avea puls.

— Păi, e viu, îşi mângâie Baiu Bai bărbuţa rară.

— E viu, atinse doctorul faţa vitaminderului, dar are febră.

— Febră, dădu din cap Skajem.

— Păi, tocmai de-aia e vai şi-amar, îşi linse buzele înguste Zaden’. Noi nu avem niciun fel de medicament.

— Dar ăsta e un caz penal, domnilor, îşi răsfrânse doctorul buza de jos, privindu-l pe cel bătut.

---

[14] „Moţăit” (în rusă).

— Este caz penal, dădu din cap Zaden’ şi cei doi vitaminderi încuviinţară şi ei din capetele lor rase. Dar ne bazăm pe înţelegerea dumneavoastră.

— Va trebui să declar, rosti nu foarte hotărât Platon Ilici, înţelegând că, pentru aceste cuvinte, s-ar putea afla într-o clipă din nou în viscolul neplăcut, şuierător.

— O să vă fim recunoscători, rosti Baiu Bai, rostind cu grijă cuvintele ruseşti.

— Nu iau mită.

— Nu cu bani o să vă fim recunoscători, explică Zaden’. O să vă lăsăm să luaţi o mostră.

Doctorul îl privi în tăcere pe Zaden’.

— Să luaţi o mostră din noul produs.

Sprâncenele lui Platon Ilici se ridicară în sus, îşi dădu jos pince-nez-ul, îl şterse. Nasul i se făcuse roz de la căldură.

— Ei... Îşi puse pince-nez-ul pe nas, dădu încet din cap.

Vitaminderii aşteptau, stând nemişcaţi.

— Desigur, aşa ceva... mi-e greu să refuz, răsuflă neajutorat doctorul.

Şi băgă mâna, ca un condamnat, în buzunar după batistă.

— Iar nouă ne era teamă că o să refuzaţi, zâmbi Zaden’.

Vitaminderii începură să râdă. Râdeau încet şi slujnicele.

Doctorul îşi suflă nasul ca o trompetă. Şi râse şi el.

De după draperie se iţi faţa sătulă a unui kazah:

— Stăpânilor, surugiul cere să-i lăsăm caii aici să se încălzească.

— Câţi sunt? întrebă Skajem.

— Nu ştiu. Sunt mici.

— A, mici... Skajem se uită la Zaden’.

— Fă-le un adăpost, porunci Zaden’. Şi să-i dai şi lui să mănânce.

Kazahul dispăru.

— Eu... atunci... am nevoie de genţile mele..., începu să bolborosească doctorul, aplecându-se din nou peste Drioma cel bătut. Şi trebuie să mă spăl pe mâini cu săpun.

Se simţea ruşinat pentru slăbiciunea sa, dar nu avea cum să se stăpânească: avusese ocazia să încerce produsele vitaminderilor când îi permiteau veniturile. Asta uşura considerabil viaţa unui medic de provincie. Îşi permitea aşa ceva cam o dată la două luni. Dar, în ultimii ani, îi era din ce în ce mai greu cu banii, mult mai greu: îi reduseseră salariul, şi aşa mic, cu 18%. Trebuia să se conformeze, şi uite, de un an deja doctorul Garin nu mai *strălucea*.

Ruşinându-se de slăbiciunea sa, se ruşină şi de propria ruşine, iar apoi, ruşinându-se de această dublă ruşine, în sinea lui începu să fie iritat, se năpusti asupra sa mânios şi dur: „Idiotule... porcule... curăţel blestemat...”

Mâinile începură să-i tremure, trebuia să facă ceva cu ele. Se apucă să desfacă covorul, descoperindu-l în întregime pe cel culcat. Vitaminderul începu să geamă.

Între timp, două fete îi aduseră genţile, le şterseră de zăpadă, le puseră lângă doctor. Alte două fete îi aduseră un ulcior, un lighean şi un ştergar.

— Dar săpun? întrebă Platon Ilici dându-şi jos sacoul şi răsucind manşetele cămăşii.

— Nu avem săpun, răspunse Zaden’.

— Nu? Dar vodcă aveţi?

— Nu ţinem mizerie din asta, zâmbi Skajem.

— A, dar am eu spirt, îşi aduse aminte doctorul.

După ce deschise o geantă, scoase din ea o sticluţă pântecoasă, îşi clăti mâinile, se şterse cu ştergarul, după care turnă spirt pe ele.

— Ei, hai... Doctorul desfăcu la piept bluza lui Drioma, lipi de el stetoscopul, începu să asculte ridicându-şi sprâncenele.

— Nu i-am dat peste inimă, rosti Baiu Bai.

— Inima e în ordine, conchise doctorul.

Şi începu să pipăie extremităţile vitaminderului. Acesta începu din nou să geamă.

— Mâinile şi picioarele sunt întregi.

— I-am dat peste burtă şi peste cap, spuse Skajem.

Doctorul ridică bluza vitaminderului, dezgolindu-i pântecele. Începu să-l palpeze, apropiindu-şi concentrat nasul rozaliu de cel întins. Acesta gemea mereu.

— Nu văd umflături şi nu-s traumatisme interne, lăsă doctorul bluza jos şi se aplecă deasupra capului. Dar aici, uite, parcă e vorba de comoţie cerebrală. Şi-a pierdut de mult cunoştinţa?

— De aseară.

— A vomat?

— Nu.

Doctorul apropie nişte amoniac de nasul celui culcat:

— Ei, hai, frăţioare.

Cel culcat se încruntă uşor.

— Mă auzi?

Drioma, ca răspuns, gemu uşor.

— Acum. Mai rabdă puţin, promise doctorul.

Scoase seringa, o fiolă, şterse cu spirt umărul tatuat al vitaminderului şi-i făcu o injecţie.

— Acum o să se calmeze. Îşi puse seringa la loc. Dar de ce l-aţi înfăşurat în covor?

Vitaminderii se uitară unul la altul.

— Păi, aşa se simte mai liniştit, răspunse Skajem.

— E ca în leagăn, căscă Zaden'.

— I-am frecat tălpile cu untură de berbec, spuse Baiu Bai.

Doctorul lăsă acest mesaj fără comentariu.

După injecţie, obrajii celui bătut se făcură roz.

— Poţi să-ţi mişti mâinile, picioarele? întrebă cu voce tare doctorul.

Drioma îşi mişcă mâinile şi picioarele.

— Minunat. Prin urmare, coloana vertebrală e întreagă... Ce te doare?

Buzele uscate, pline de sânge, se deschiseră:

— A... ul...

— Ce?

— Ca... pul.

— Te doare capul?

— Uhu.
— Tare?
— Uhu.
— Te ia cu ameţeală?
— Uhu.
— Îţi vine să vomiţi?
— Uhu.
— Minte! strigă Skajem. Până acum n-a borât nimic.
Doctorul examină capul celui bătut:
— Nu sunt fracturi. Numai hematoame. Vertebrele cervicale sunt în ordine.
Scoase iod, începu să şteargă vânătăile de pe faţa celui bătut. Apoi le unse cu alifie de gălbenele.
— Metalgin-plus şi linişte, se îndreptă doctorul de spinare. Şi mâncare lichidă caldă.
Zaden' dădu din cap cu înţelegere.
— Ne temeam că o să dea colţul, rosti Baiu Bai.
— Nu e pericol de moarte.
Vitaminderii începură să zâmbească uşuraţi.
— Ei, uite, doar v-am spus eu! zâmbi Zaden'. Dar dumneavoastră aveţi Metalgin?
— Vă las cinci tablete.
— Vă mulţumim, doctore, plecă Skajem capul.
Doctorul scoase Metalgin-plus, luă o tabletă, îi făcu semn unei fete:
— Un pahar cu apă.
Fata turnă, doctorul băgă tableta în gura bolnavului, îi dădu să bea. Acesta începu să tuşească.
— Linişteşte-te... ce-a fost rău a trecut..., îl calmă doctorul.
Şi întinse mâna deasupra ligheanului. Fata îi turnă apă, doctorul îşi frecă mâinile şi începu să-şi lase jos mânecile cămăşii.
— Asta-i tot.
Inima începu să-i bată în anticiparea plăcerii. Dar încerca din toate puterile să pară liniştit.

— Luaţi loc, îi arătă Zaden’ din cap locul liber de la masa pătrată.

Doctorul se aşeză, strângându-şi picioarele.

— Produsul! porunci Zaden’.

Două fete care stăteau lângă peretele de pâslă deschiseră un cufăr plat şi scoaseră din el o piramidă translucidă. Exact ca aceea de care se împiedicaseră ieri pe drumul plin de zăpadă, când se stricase tălpigul maşinii lui Perhuşa.

„Ei, ca să vezi!” rămase siderat doctorul.

Îşi dădu seama *ce* pierduse vitaminderul înfăşurat în covor şi pentru ce îl bătuseră.

„Şi a pierdut nu una... probabil tot pachetul... Este pur şi simplu o avere întreagă...”

Doctorul privea piramida pe care fata o puse cu atenţie în mijlocul mesei. Încercase două dintre produsele anterioare ale vitaminderilor, o sferă şi un cub. Nu erau translucide şi erau de două ori mai mici decât piramida.

„De ce nu mi-am dat seama atunci că este un produs? Ce prost... Dar era mult prea rezistentă. Asta m-a tulburat... asta m-a tulburat. Iar acolo, pe drum, a căzut probabil o cutie întreagă. Salariul meu pe un an. Ce porcărie!”

Doctorul zâmbi.

— Aţi încercat-o deja? Skajem nu înţelesese de ce zâmbeşte doctorul.

— Nu, ce spuneţi! Eu, aşa... Am încercat numai cubul şi sfera.

— Ei, cine nu le-a încercat..., dădu din umerii umflaţi Baiu Bai.

— Este un produs foarte nou, proaspăt, făcu Zaden’ cu ochiul spre piramidă. Deocamdată l-am încercat numai noi. Vrem să-i aflăm *limitele*. Ne pregătim pentru primăvară.

Doctorul dădu din cap nervos şi înţelegător.

„Trebuie să ne întoarcem înapoi de la Dolgoe pe acelaşi drum...” îşi spuse el precaut.

Zaden’ apăsă un buton în tăblia mesei. Sub piramidă se aprinse un arzător cu gaz.

— Nu se evaporă instantaneu, explică Skajem.

— Nu este ca sfera şi cubul? trase excitat aer pe nas doctorul, lingându-şi buzele.

— Nu. Trebuie să se încălzească toată, în egală măsură. Vreo patru minute.

— Să aşteptăm niţel! râse nervos doctorul, pierzându-şi pince-nez-ul.

— Să aşteptăm niţel, zâmbi Zaden'.

— Fără ţel..., afişă un zâmbet larg Baiu Bai.

Între timp, Perhuşa începuse deja să mănânce tăiţei fierbinţi cu carne de pasăre, stând în adăpostul făcut special pentru el. Nu mai văzuse niciodată cum se construieşte ceva din pâslă vie. Servitorul vitaminderului, kazahul Bahtiar, cu sentimentul superiorităţii personale, îi demonstră lui Perhuşa întregul proces al construcţiei adăpostului. Mai întâi îi porunci să aducă maşina cât mai aproape de peretele cortului, după aceea înfipse în zăpadă trei *piepteni*, stabilind perimetrul adăpostului, după aceea puse pe piepteni nişte pastă de pâslă vie dintr-un tub, pulverizâ deasupra ei nişte spray „Apă vie" şi privi victorios spre Perhuşa. El stătea cu zâmbetul lui păsăresc, cu mâinile pe maşină, parcă s-ar fi temut să n-o piardă. Pasta cenuşie începu să se mişte, din ea începu să crească pâsla, firişor cu firişor. Trei pereţi de pâslă crescură, fără să ţină cont de viscolul înverşunat, învăluiră maşina şi pe stăpânul ei. Bahtiar rămase afară.

— Ei? întrebă mulţumit de sine Bahtiar.

— Iscusinţă, nu glumă! deschise şi mai tare gura Perhuşa, fermecat.

— Tehnologie.

— Tehnologie, rosti cu precauţie şi respect Perhuşa.

Imediat ce pereţii de pâslă crescură până la capul lui Bahtiar, el luă spray-ul „Apă moartă" şi stropi muchiile pereţilor. Pâsla se opri din crescut. Kazahul înfipse un pieptăn în capătul celui mai mare perete, îl stropi cu „Apă vie" şi începu să facă acoperişul adăpostului. Aflându-se în interiorul încăperii, Perhuşa se aplecă, se aşeză pe bancheta maşinii şi,

privind acoperişul care se târa pe deasupra capului, se apucă, nu se ştie de ce, de cârmă şi de frâu. Acoperişul alunecă, acoperi etanş adăpostul, separându-i pe Perhuşa şi pe cai de viscol, ger şi lumina zilei. Se făcuse întuneric şi neobişnuit de linişte.

Perhuşa abia mai auzea cum kazahul stropea cu „Apă moartă”, oprind creşterea acoperişului. După aceea, totul amuţi. Căluţii, simţind că în jur se întâmplă ceva deosebit, îngheţară şi nu se mai mişcau nici ei.

— Cum e acolo? lovi Perhuşa capota.

Bălţatul începu să necheze precaut. După el începură să necheze cei trei maronii, după aceea murgii, roşcovanii, iar, în cele din urmă, cei roşii, mai înceţi.

Mai trecură vreo cinci minute şi întunericul fu spart de un sunet tăios de cuţit electric. Kazahul tăie abil în adăpost o uşă scundă, o trase într-o parte, făcu lumină şi căldură în adăpost:

— Te-ai speriat?

— Ei, nu, începu să se foiască pe banchetă Perhuşa.

— Stai jos. Acuşica o să-ţi aduc să îmbuci ceva.

Perhuşa rămase jos.

Bahtiar reveni cu o strachină de tăiţei şi cu o lingură:

— Mi s-a spus să-ţi dau de mâncare.

— Vă mulţumesc, făcu o plecăciune Perhuşa, luând mâncarea.

Deşi în adăpost nu prea era lumină, remarcă în tăiţei o aripioară de găină. Şi, cu plăcere, se apucă să mănânce. Caii de sub capotă, simţind că stăpânul mănâncă, începură să fornăie şi să necheze.

— Ei, ei! le strigă Perhuşa, bătând cu lingura în capotă. Trebuie să mai mergeţi, nu e vremea de mâncare...

Caii se potoliră. Şi numai bălţatul cel gălăgios necheză nemulţumit.

— O să vezi tu, tâlharule..., bolborosi blând Perhuşa, mâncând carnea gustoasă de pui.

Roase cu plăcere, iar apoi chiar supse aripioara de pui.

„Oameni buni”, îşi spuse el, transpirând repede de la mâncarea fierbinte. „Deşi sunt vitaminderi...”

Piramida translucidă scoase un sunet subţire, şuierător şi se evaporă. Arzătorul se stinse. Şi, în aceeaşi clipă, deasupra mesei, delimitându-i pe cei patru care stăteau jos de restul spaţiului şi al lumii, se formă imediat o emisferă transparentă dintr-un plastic viu dintre cele mai fine, aşa de fin, că îl dădu de gol numai acest sunet al îmbinării, care semăna cu zgomotul făcut de un balon de săpun neobişnuit de mare ce se sparge sau de nişte seminţe de floarea-soarelui sparte de buzele umede ale unui uriaş.

— Madagascar, rosti Zaden’ cu buzele slăbite salutul tradiţional al vitaminderilor consumatori.

Doctorul vru să răspundă: „Racsagadam”, dar imediat se prăvăli într-un alt spaţiu.

Un cer fumuriu, întunecat. Fulgi de zăpadă rari. Cad din norii aceştia fumurii. Cad şi cad. Miroase a pământ reavăn. Se dezgheaţă? Sau e iarnă timpurie? Un vânt slab aduce miros de fum. Nu. Aşa miroase baia când e încălzită la negru[15]. E un miros plăcut. Miros de mesteacăn aprins. El dă din cap. Se aude un plescăit surd. Lângă ceafă. Îşi coboară privirile. Lângă faţa lui e un lichid. Nu e apă. E mai gros şi miroase familiar. E un miros cunoscut, cunoscut. Dar e mult prea gros. Ulei de floarea-soarelui! Este până la gât în ulei de floarea-soarelui. Stă într-un recipient plin de ulei de floarea-soarelui. Este un cazan negru, un cazan mare, cu o margine groasă. În jurul cazanului este o piaţă mare. O piaţă plină de oameni. Ce mulţi sunt! Sunt sute, sute. Stau înghesuiţi. Ce piaţă mare, uriaşă. E înconjurată de case. Sunt case europene. Şi o catedrală uriaşă. A mai văzut undeva catedrala asta. Parcă e Praga. Seamănă foarte mult. Dar poate că nu e Praga? Varşovia? Sau Bucureşti. Cracovia? Probabil e totuşi Varşovia. Piaţa ei principală. Şi în piaţa

[15] Încălzirea se face într-o încăpere în care nu există horn, iar fumul se poate elibera numai pe uşă, eventual pe fereastră.

aceasta sunt sute, sute de oameni. Stau în picioare şi se uită la el. El vrea să se mişte. Dar nu poate. E legat. E legat cu o sfoară groasă. E legat de parcă s-ar afla în pântecele mamei. Are picioarele îndoite din genunchi, legate la piept, înfăşurate cu sfoară. Iar mâinile sunt legate de glezne. Îşi mişcă degetele. Sunt libere. Îşi atinge tălpile. Încheieturile sunt legate strâns de glezne. Stă jos pe fundul cazanului. Atinge fundul cazanului. E legat ca o plută. Aşa a învăţat să înoate. Când era copil făcea pluta. Asta a fost demult. Pe un râu mare. Era soare şi cald. Tata stătea pe mal, avea o pălărie mare de pai. Tata râdea. Ochelarii lui străluceau în soare. Iar el făcea pluta şi se uita la tata. Pe mal se aflau doi cai care beau apă din râu. Pe unul dintre cai se afla un băiat gol care îl privea cu dispreţ. Iar el făcea pluta. Dar asta a fost demult. Tare demult. Iar acum e legat. Şi în cazanul ăsta. Cazanul se află pe un loc înalt. Este o estradă. Marginile lui erau fixate cu scoabe din bârne groase. Le vede. Marginea neagră groasă a cazanului acoperă aproape toată estrada. Cazanul stă pe ceva. Şi două lanţuri groase pornesc în sus, de la urechile cazanului, spre doi stâlpi proaspăt geluiţi. Lanţurile sunt înfăşurate în jurul acestor stâlpi. Sunt înfăşurate de patru ori. Şi sunt fixate cu cuie mari ferecate. Şi stâlpii se află tot pe estradă. Iar dincolo de estradă începe mulţimea. Ea se uită la el. Mulţi zâmbesc. În depărtare, lângă catedrală, cineva citeşte solemn, cântător. Latină? Nu. Polonă. Nu, nu e polonă. Este o altă limbă. Sârbă? Sau bulgară? Română! Mai degrabă română. Citesc ceva. Citesc solemn. Chiar cântă uşor. Citesc ceva pe un ton cântător! Citesc ceva despre el. Citesc multă vreme. El încearcă să se mişte spre marginea cazanului, măcar pentru a se sprijini de ea cu bărbia şi a se întinde. Dar deodată descoperă că funia aceea care îi strânge gleznele şi încheieturile este fixată pe fundul cazanului şi îi menţine trupul la jumătatea acestuia. Mai este fixată pe o altă ureche, ce se află la fundul cazanului, chiar sub el. El atinge cu degetele urechea aceasta. E netedă, semicirculară. Prin ea e trecută sfoara groasă. Îşi dă seama că nu are cum

să iasă din cazanul acesta. Cu mâinile şi picioarele legate. Urechea aceasta nu-i permite. Strigă de groază. Mulţimea râde tare, huiduie. Oamenii se strâmbă la el, scot limba. Femeile au copii în braţe. Copiii râd şi-şi bat joc de el. El se smuceşte din toate puterile. Şi, pentru o clipă, de groază îşi pierde cunoştinţa. Dar imediat îşi vine în fire, începând să înghită uleiul puturos, respingător. Uleiul îi intră în gură şi în nas, el tuşeşte, tuşeşte chinuitor. Un ulei de post mizerabil! Ce mai pute. Ce mult este. El înghite uşor. Uleiul vălureşte în jurul trupului său. Ulei din ăsta punea bunica peste varză acră. Acum e aşa de mult! Se sufocă din cauza mirosului. Numai o adiere slabă îl ajută să nu-şi dea duhul. Din cauza mirosului acestuia îl ia cu ameţeală. Fulgi de zăpadă rari şi mari cad în ulei şi dispar. Cad şi dispar. Cad şi dispar. Ce bine e de ei. Ei nu sunt legaţi de nimic. Şi nu au nicio datorie faţă de nimeni. Dar uite, cel ce citea rosteşte acum solemn şi tare ultimul cuvânt. Şi mulţimea urlă. Ea urlă, îşi ridică mâinile. Urlă astfel încât urletul ei rezonează în cazan şi lângă marginile lui de fontă apar nişte vălurele vizibile. Şi în clipa aceasta cineva vine pe estradă. Este un adolescent cu o torţă. E îmbrăcat într-o scurtă din piele de căprioară cu nişte nasturi de aramă, pantaloni roşii şi pantofiori roşii cu vârfurile îndoite în sus. Are o faţă frumoasă. O faţă ca de înger. Părul lung castaniu îi cade uşor pe umeri. Pe capul adolescentului se află o beretă roşie cu o pană de şoim. Adolescentul ridică torţa. Mulţimea urlă. El coboară torţa sub cazan, se apleacă şi el. Se vede numai bereta adolescentului. Pana de şoim tremură. Se aude un trosnet slab, apoi mai puternic. Judecând după toate acestea, se aprind vreascurile date cu smoală. Trosnetul devine mai puternic. Un fum de culoare închisă iese de sub cazan. Adolescentul coboară de pe estradă. Bereta lui cu pană se vede deja în mulţime. Mulţimea urlă, huiduie. El mai face o încercare disperată de a se elibera, încordându-se aşa de tare, că scoate gaze. Gazele se ridică sub forma unor bule mici în jurul lui. Dar funia nu cedează. El se zbate, înghiţind ulei, tuşind şi luând câte o

gură de aer. Uleiul plescăie în jurul lui. E un ulei puturos, gros. Dar cazanul e nemişcat. Nici măcar nu poate să-l clatine. Strigă aşa de tare, că ecoul vocii lui, reflectat de catedrală, revine la el de trei ori. Mulţimea îl ascultă cum strigă. După aceea urlă şi hohoteşte. El începe să plângă şi să bolborosească că e nevinovat. Povesteşte mulţimii despre sine. Îşi spune numele. Numele mamei. Al tatălui. Vorbeşte despre o greşeală monstruoasă. Nu a făcut nimic rău oamenilor. Povesteşte despre profesia lui nobilă de medic. Enumeră numele bolnavilor pe care i-a salvat. Îl ia pe Dumnezeu ca martor. Mulţimea ascultă şi hohoteşte. El vorbeşte despre Hristos, despre iubire, despre porunci. Şi deodată simte cu tălpile că fundul cazanului s-a încălzit. Urlă de groază. Şi, din nou, pentru câteva secunde, îşi pierde cunoştinţa. Şi, din nou, uleiul, uleiul puturos îl readuce în simţiri. Îşi vine în fire din cauza uleiului înghiţit. Se îneacă cu ulei. Regurgitează în ulei uleiul pe care l-a înghiţit. Mulţimea hohoteşte. Vrea să le spună despre nevinovăţia sa, dar nu poate. I se taie răsuflarea. Tuşeşte. Tuşeşte chinuitor. Aproape ţipând. Fundul mare al cazanului se încălzeşte. Numai urechea centrală, urechea de pe fund, e încă rece. E groasă, iese din fundul cazanului. Degetele lui se ţin de urechea aceasta. Tuşeşte mult. Îşi adună gândurile. Se liniştеşte. Şi ţine mulţimii un discurs. Vorbeşte despre credinţă. Despre faptul că nu-i e frică să moară. Pentru că e un om credincios. Îşi povesteşte viaţa. Nu-i e ruşine de viaţa sa. A încercat să trăiască demn. A încercat să facă bine şi să aducă folos oamenilor. Desigur, au fost şi greşeli. Îşi aduce aminte de o fată pe care a făcut-o femeie şi care a trebuit mai apoi să avorteze din cauza lui. Şi, după cum a aflat, apoi n-a mai putut să aibă copii. Îşi aduce aminte cum, când era student, la o serată studenţească, la cămin, după ce s-a îmbătat, a aruncat o sticlă pe fereastră, care i-a căzut în cap unui trecător. Povesteşte cum odată nu s-a dus la un bolnav şi bolnavul a murit. A minţit mult în viaţa sa. I-a bârfit pe prieteni şi pe colegi. A spus măgării despre femeia cu care a

trăit. Uneori îi părea rău să le dea bani părinţilor. Nu prea voia să aibă copii. Voia să trăiască şi el niţel liber, să se bucure de viaţă. În mare, tocmai din cauza acestui lucru s-a despărţit de soţie. Se căieşte de cele făcute. A vorbit de rău Puterea. I-a dorit Rusiei să se ducă dracului. A râs de ruşi. A râs de ţar. Dar niciodată nu a fost infractor. A fost un cetăţean ascultător. Şi-a plătit mereu impozitele cum se cuvine. Fundul cazanului se făcu fierbinte. După ce se încordă, se sprijini cu picioarele de urechea aceea. E puţin caldă. Îşi susţine cu mâinile picioarele pe ureche. Spune că lucrul cel mai îngrozitor în lume este atunci când e executat un om nevinovat. Execuţia aceasta este mult mai îngrozitoare decât crima. Căci crima e făcută de un criminal. Dar până şi criminalul, după ce face crima, îi dă victimei o şansă de salvare. Victima poate fugi, poate smulge cuţitul din mâna criminalului, poate striga după ajutor. Criminalul poate rata, poate renunţa. Sau, pur şi simplu, poate răni victima. Însă când un om este executat, nu i se mai lasă nicio şansă de salvare. În groaza aceasta constă caracterul implacabil al pedepsei cu moartea. Mereu a fost şi va rămâne un adversar al pedepsei cu moartea. Dar ceea ce se întâmplă acum în piaţa mare a acestui oraş este mult mai îngrozitor decât pedeapsa cu moartea. Căci este o pedepsire cu moartea a unui nevinovat. Dacă toţi s-au adunat aici pentru a-l executa pe el, un nevinovat, atunci fac un mare păcat. Şi păcatul acesta va plana ca o ruşine eternă asupra oraşului, asupra copiilor şi a nepoţilor lor. El simte că uleiul, încălzindu-se la fund, se ridică la suprafaţă în şuvoaie calde, dând la o parte uleiul rece. Uleiul cald dă la o parte uleiul rece. Iar uleiul rece se lasă la fund. Pentru a se încălzi la fund şi a deveni ulei cald. Şi a se ridica la suprafaţă. Vorbeşte despre copiii care se află aici, care stau pe umerii taţilor. Copiii văd cum este executat. Ei o să crească şi o să afle că el a fost nevinovat. O să le fie ruşine de părinţii lor. O să le fie ruşine de oraşul lor. Este un oraş minunat, frumos. Nu e făcut pentru execuţii, ci pentru o viaţă frumoasă, perfectă. Călcâiele lui alunecă de pe

ureche şi ating fundul cazanului. Fundul e fierbinte. Îşi ridică repede călcâiele de la fund şi le pune în jurul urechii cu funia, se ţine de funie. Vorbeşte despre credinţă. Credinţa trebuie să-i facă pe oameni mai buni. Oamenii trebuie să-i iubească pe oameni. Au trecut două mii de ani de la moartea lui Hristos, dar oamenii încă n-au învăţat să se iubească unii pe alţii. Nu şi-au simţit înrudirea. Nu au încetat să se urască unii pe alţii, să înşele, să jefuiască. Oamenii nu au încetat să se omoare unii pe alţii. Oare pot oamenii să nu omoare alţi oameni? Dacă asta se poate într-o familie, într-un sat, într-un orăşel, atunci de ce nu se poate măcar într-o ţară? Urechea se încălzeşte. Călcâiele îi frig. Le ridică, dar cad imediat la fund. Fundul cazanului este foarte fierbinte. Călcâiele se ridică. Dar nu pot sta aşa suspendate în ulei. Trebuie să se sprijine pe ceva. Atinge fundul cazanului cu fesele şi şi le frige. Îşi pune degetele sub fese şi sub călcâie. Se sprijină cu degetele de fundul fierbinte al cazanului. Apoi de urechea lui. Fumul rugului învăluie cazanul, îi intră în ochi. Îşi închide ochii şi strigă că toţi sunt nişte criminali. Că oraşul lor va fi judecat de tribunalul internaţional. Că fac o crimă împotriva umanităţii. Că, potrivit sentinţei tribunalului internaţional, toţi o să fie băgaţi la închisoare. Că asupra oraşului lor o să arunce o bombă atomică. Mulţimea râde şi huiduie. Uleiul devine fierbinte. Şuvoaie fierbinţi se ridică la suprafaţă. Ca nişte limbi de foc, îi ling spinarea. Îi ling pieptul. Nu are cum să se ferească de ele. Devin din ce în ce mai fierbinţi. Urechea de la fundul cazanului s-a înfierbântat şi ea. El trage aer în piept. Şi strigă din toate puterile. Blestemă oraşul ăsta. Îi blestemă pe oamenii din piaţă. Îi blestemă pe părinţii lor şi pe copiii lor. Îi blestemă pe nepoţii lor. Le blestemă ţara. Începe să plângă în hohote. Dă drumul tuturor ocărilor pe care le ştie. Spune ocările astea plângând şi scuipând. Uleiul clocoteşte în jurul capului lui. Nu se mai poate sprijini de acea ureche a cazanului. E fierbinte. E foarte fierbinte. Iar fundul cazanului e deja îngrozitor de fierbinte. Nici nu mai poate să se atingă puţin de el. Se îndepărtează de urechea

cazanului şi stă suspendat în ulei. Se îndepărtează şi stă suspendat. Se îndepărtează şi stă suspendat. Se îndepărtează şi stă suspendat. Se îndepărtează şi stă suspendat. Dansează în ulei. Un dans în ulei! Începe să urle. Un dans în ulei! Urlă, adresându-se nu mulţimii, ci acoperişurilor caselor ce împrejmuiesc piaţa. Un dans în ulei! Aceste acoperişuri vechi cu olane. Un dans! Sub ele locuiesc oameni. Un dans! Familii. Dansează! Acolo femeile pregătesc un mic dejun. Dansează! Se cârpeşte lenjerie. Dansează! Copiii plâng şi se joacă. Dansează! Copiii se lipesc de mame. Dansează! Şi dorm în pătuţurile lor. Dansează! Copiii dorm, dorm, dorm. În pătuţurile lor. Pernuţe, pernuţe brodate. Mamele brodează flori pe pernuţe. Pe pernuţe dorm copii. Dorm, dorm, dorm. Şi nu se trezesc. Dorm cu zilele. Pot dormi cu zilele. Şi nu se trezesc. Nimeni nu te omoară pentru asta. Dacă nu te trezeşti. Dacă o să dormi. El strigă şi imploră să fie trezit. Are încredere în copii. Are încredere în porumbeii de pe acoperişul cu olane. Îi plac porumbeii. Porumbeii pot să-l ierte. Porumbeii îi iartă pe toţi oamenii. Porumbeii nu omoară oameni. O să mor? Porumbeii iubesc oamenii. O să mor? Porumbeii o să-l salveze. O să mor? El o să se transforme într-un porumbel. O să mor? O să zboare. O să mor! Mulţimea începe să cânte şi să se legene. Osmor. Ce-i asta? Osmor! Un cântec popular? Osmor! E cântecul acestui popor? Osmor! Al acestui popor minunat. Osmor! Al acestui popor blestemat. Osmor! Al acestui popor rău! Osmor! Poporul cântă. Osmor! Poporul cântă şi se leagănă. Osmor! Ei doresc moartea lui frumoasă. Osmr! Dar el o să se transforme într-un porumbel şi o să zboare. Osmr! Nu, este corul din *Nabucco*. Osmr! Ei cântă. Osmr! *Va, pensiero, sull'ali dorate!*[16] Osmr! Şi se leagănă. Osmr! Cântă. Osmr! Se leagănă. Osmr! Cântă. Osmr! Se leagănă. Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osmr! Osm! Osm! Osm!

[16] „Gândule, zboară pe aripi de aur" (it. în orig.).

Osm! Osm! Osm! Osm! Osm! Osm! Osm! Osm! Osm! Osm! Osm!

Doctorul deschise ochii. Se zbătea în mâinile a două servitoare. Trupul îi era zguduit de convulsii, de parcă ar fi fost epileptic. Alături de el se zbăteau, în convulsii, trupurile celor trei vitaminderi. Fetele îi ţineau cu precauţie. Convulsiile începură să scadă. Toţi patru începură treptat să-şi vină în fire.

Fetele kazahe le ştergeau feţele, îi mângâiau şi bâiguiau cuvinte liniştitoare în limba lor.

— E un super produs, rosti Zaden’ bând nişte apă şi liniştindu-se.

— Nouă puncte..., bolborosi Skajem, ştergându-şi faţa udă şi trăgându-şi nasul. Chiar nouă şi jumătate.

Baiu Bai nu spunea nimic, numai dădea din capul său rotund ca un pepene galben şi-şi ştergea fantele înguste ale ochilor.

Doctorul, venindu-şi în fire, stătu înţepenit câteva minute lungi. Pince-nez-ul i se balansa pe piept, părea că nasul îi crescuse şi mai mult şi atârna impunător deasupra buzelor. Deodată doctorul se ridică, se închină cu un gest amplu şi spuse tare:

— Slavă Ţie, Doamne!

Şi imediat începu să plângă ca un copil, căzu în genunchi, cu faţa în palme. Două fete se apropiară de el, îl îmbrăţişară. Dar Zaden’ le făcu un semn prevenitor. Fetele se îndepărtară.

După ce plânse în voie, doctorul îşi scoase batista, îşi suflă zgomotos nasul, se şterse la ochi, îşi puse pince-nez-ul şi se ridică.

— Ce fericire că trăim! rosti el.

Şi deodată începu să râdă, îşi desfăcu mâinile, îşi scuturâ capul. Râsul i se transformă într-un hohot. Hohotea, hohotea aproape cuprins de isterie.

Vitaminderii începură să râdă şi ei. Şi ei începură să hohotească, căzură de pe scaune, în braţele servitoarelor.

Hohotul îi chinui multă vreme. Îşi încetară hohotul, se liniştiră, dădeau din capete, apoi începură să râdă încetişor şi din nou izbucniră în hohote. Cel mai tare suferea de accesul de râs doctorul: doar el încercase pentru prima dată noul produs piramidal. Se contorsiona pe pâsla de pe podea, şuiera şi scâncea, împroşcând salivă, plesnindu-şi mâinile, plângea epuizat, dând din cap, amenința pe cineva cu degetul, ofta, bocea şi hohotea, hohotea, hohotea. Nasul i se înroşise ca unui beţiv, sângele i se urcase în obrajii tremurători.

Zaden' îi făcu semn unei fete, ea îl stropi pe doctor cu apă pe faţa purpurie.

Treptat, el se linişti, stând culcat pe spate şi icnind. După ce-şi trase sufletul, se aşează. Fata îi dădu apă. El bău, oftă adânc. Scoase din nou batista, îşi suflă din nou nasul şi se şterse pe faţă. Îşi puse pince-nez-ul. Şi spuse, privindu-i cu seriozitate pe vitaminderii ce stăteau la masă:

— Măreţ!

Ei dădură din cap cu înţeles.

— Cât e una? întrebă doctorul ridicându-se de la masă şi aranjându-şi hainele.

— Zece.

— Iau două. Băgă mâna în buzunar după portofel, scoase tot ce avea, două de zece, una de trei şi una de cinci, pe care i-o promisese lui Perhuşa.

— Fără întrebări, doctore, zâmbi Zaden'. Zamira!

Fata deschise cufărul, scoase două piramide mici. Doctorul puse cele două hârtii de zece pe masa neagră. Zaden' le luă cu mâna lui uscăţivă, cu degete sensibile, subţiri. Fata puse piramidele într-o pungă, i-o întinse doctorului. El luă pachetul, dădu vioi din cap:

— E timpul să plec, domnilor.

— Plecaţi? întrebă Skajem.

— Neapărat!

— Poate rămâneţi la noi peste noapte? Zaden’ îşi atinse umărul stâng şi imediat o fată se apropie şi începu să-l maseze.

— Nu! Plec, plec neapărat, îşi răsuci doctorul capul. E timpul s-o iau la picior!

— Cum doriţi. Dar aici la noi e cald şi confortabil. Zaden’ le făcu cu ochiul fetelor. Mai ales noaptea.

Fetele începură să râdă şi deodată începură să cânte în cor:

— Zaden’, taaare am mai obosit! Skajem, noaaapte bună tuturooor!

Vitaminderii începură să zâmbească.

— Închide ochişorii, Baiu Bai! strigă cu un glăscior subţirel cea mai subtilă dintre fete.

Faţa rotundă a lui Baiu Bai se întinse într-un zâmbet larg. Dar zâmbetele vitaminderilor parcă îl înghiontiră pe doctor: tare mai voia să iasă la lumina zilei din confortul acesta din pâslă.

— Vă mulţumesc, domnilor! rosti el cu voce tare, dând din cap şi îndreptându-se spre uşa de pâslă pe care i-o ţinea prevenitor una dintre fete.

— Când vă întoarceţi, intraţi şi pe-aici, rosti Skajem.

— Neapărat, neapărat..., bolborosi hotărât doctorul, dispărând prin deschizătură.

O fată luă genţile de voiaj ale doctorului şi porni după el cu paşi mici.

În tindă, fetele îl ajutau pe doctor să se îmbrace. Intră şi Bahtiar.

— Aşa, dar unde e şoferul meu? îşi întoarse doctorul capul, trăgându-şi căciula pe frunte.

— În adăpost, dădu din cap Bahtiar spre deschizătura tăiată în pâslă.

Doctorul aruncă o privire acolo.

Perhuşa moţăia, stând în maşină cu cizmele băgate prin capota deschisă. Între picioarele lui se aflau căluţii, care rumegau.

— Kozma! Dragul meu prieten! exclamă bucuros doctorul.

Era fericit să-l vadă pe Perhuşa, să vadă maşina, caii.

Perhuşa se trezi imediat, se întoarse, îşi scoase picioarele de sub capotă. Doctorul se apropie de el, aruncă pachetul cu micile piramide, îl îmbrăţişă pe Perhuşa şi-l strânse la piept.

— Dar eu..., vru să zică Perhuşa, însă doctorul îl îmbrăţişă şi mai tare.

Perhuşa amuţi, fără să înţeleagă. Doctorul se îndepărtă, îl privi fix în ochi pe Perhuşa.

— Toţi oamenii sunt fraţi, Kozma, rosti doctorul serios şi cumva solemn şi râse bucuros. Mi-a fost dor de tine, prietene!

— Dar eu am dormit puţin aici. Perhuşa îşi coborî privirea, începând să zâmbească tulburat.

Bahtiar îi privea zâmbind.

— Ţi-ai adus aminte de mine? scutură doctorul trupul uscăţiv al şoferului.

— Eu... am crezut că v-aţi dus la culcare.

— Nu, frate! Nu avem când să dormim. Trebuie să trăim, Kozma! Să trăim!

Îl scutură pe Perhuşa:

— Mergem?

— Acum? întrebă sfios Perhuşa.

— Acum! Mergem! Mergem! îl zgâlţâia doctorul.

— Putem să şi mergem...

— Să mergem, prietene!

Căluţii, care rumegau tărâţele de ovăz turnate de Perhuşa, îşi ridicară boturile şi, fornăind uşor, priviră cu interes ce se întâmpla.

— Dacă spuneţi aşa, mergem...

— Aşa spun, prietene! Să mergem! Trebuie să ne grăbim să facem bine oamenilor! Mă înţelegi? îl zgâlţâi doctorul.

— Cum să nu înţeleg?

— Atunci, să mergem!

Îi dădu drumul lui Perhuşa. Acesta începu să se agite în jurul maşinii, să îndese genţile de voiaj.

— Asta s-o bagi mai în spate! dădu doctorul din cap spre punga cu micile piramide.

Perhuşa le puse sub banchetă.

Bahtiar îşi luă de la brâu un cuţit cu laser, îl trecu pe deasupra peretelui de pâslă. Flacăra rece ţâşni ca o săgeată, se auzi un trosnet strident, neplăcut, ţâşni un fum urât mirositor. Bahtiar tăie abil o poartă în perete, o lovi cu piciorul. Bucata tăiată căzu în exterior. Şi imediat viscolul pătrunse în adăpost. Doctorul ieşi în fugă spre libertate. În jurul lui şuiera şi se învârtejea viscolul.

Doctorul îşi scoase căciula, se închină şi făcu o plecăciune în faţa acestui spaţiu familiar, rece, alb şi şuierător.

— Diii! se auzi surd în adăpost vocea lui Perhuşa.

Maşina se strecură prin deschizătură, părăsi căldura de pâslă a adăpostului.

Doctorul îşi puse căciula şi începu să strige, desfăcându-şi mâinile, de parcă ar fi vrut să îmbrăţişeze viscolul acesta aşa cum făcuse şi cu Perhuşa şi să-l strângă la piept:

— Ohohohooo!

Viscolul începu să urle ca răspuns.

— Nu s-a potolit, boierule, râse Perhuşa. Uite ce mai chefuieşte!

— Să mergem! Să mergem! Să mergeeem! începu să strige doctorul.

— Dacă mergi drept, o să ajungi drept în sat! strigă Bahtiar dispărând în adăpost.

— Minunat! dădu din cap doctorul spre el.

— Hai, dii, puturoşilooor! strigă Perhuşa cu un glas subţire şi începu să fluiere.

Căluţii, care se încălziseră şi mâncaseră puţin, o porniră vioi şi maşina o luă pe câmp. Între timp, viscolul nici nu sporise, nici nu slăbise: tot aşa ningea, tot aşa erau vânturaţi fulgii de zăpadă, tot aşa de rău se vedea înainte şi în lateral. Perhuşa, încălzit şi el, mâncat şi chiar odihnit după ce dormise puţin, nu ştia deloc unde să meargă, dar nu simţea nicio nelinişte. Mai ales că dinspre doctor venea un val aşa

de puternic de siguranţă şi de justeţe, că imediat Perhuşa îşi pierdu şi ultimele îndoieli şi orice responsabilitate.

El conducea, privind din când în când spre nasul încălzit al doctorului.

Nasul acesta mare, care nu demult fusese ascuns, disperat, îngheţat, învineţit, cu mucii curgând, speriat, în gulerul de astrahan, emana acum atâta siguranţă şi vioiciune, tăind victorios, ca o chilă de corabie, spaţiul învârtejit, încât Perhuşa se simţi cumva ghiduş şi vesel.

„Ne scoate elefantul!” îşi spunea el.

Doctorul îl tot bătea pe umăr, fără să-şi ferească de vânt faţa mulţumită. Doctorul se simţea foarte bine. De mult nu se mai simţise aşa de bine.

„Ce minune e şi viaţa asta!” îşi spuse el privind cu atenţie viscolul de parcă îl vedea pentru prima dată. „Creatorul ne-a dăruit toate astea, ni le-a dăruit total dezinteresat, ni le-a dăruit pentru a trăi. Şi nu cere nimic de la noi în schimb pentru acest cer, pentru aceşti fulgi de zăpadă, pentru această câmpie! Noi putem să trăim aici, în lumea asta, pur şi simplu să trăim, noi intrăm în ea ca într-o casă nouă construită pentru noi şi ea îşi deschide primitor uşile în faţa noastră, ne deschide acest cer şi aceste câmpii! Asta e o minune! Asta e dovada existenţei lui Dumnezeu!”

Inspira cu plăcere aerul geros, bucurându-se de atingerea fiecărui fulg de zăpadă. Îşi dădea seama pe deplin, cu toată fiinţa sa, de puterea noului produs, a piramidei. Sfera şi cubul dădeau fericirea a ceva imposibil, intangibil, care nu există şi nu va exista niciodată pe pământ, ceea ce visează omul în visele sale cele mai ascunse, mai neobişnuite: branhii, aripi, un falus de foc, putere trupească, teleportarea într-un spaţiu uimitor, iubirea pentru fiinţe nepământeşti, acuplări cu vrăjitoare înaripate. Este bucuria unor dorinţe sacre. Dar, după sferă şi cub, viaţa pământească ţi se părea săracă, cenuşie, banală, parcă lipsită de încă un grad al libertăţii. Era greu să revii în lumea omenească după sferă şi cub...

Însă piramida parcă descoperea din nou viaţa terestră. După piramidă voiai nu numai să trăieşti, ci să trăieşti ca pentru prima şi ultima oară, să cânţi un imn plin de bucurie vieţii. Şi în asta consta măreţia autentică a acestui produs uimitor.

Doctorul atinse cu piciorul pachetul cu piramidele aflat sub banchetă: „Un cervoneţ[17] bucata. Cam scump, desigur. Dar merită, merită banii ăştia... Şi parcă ţin minte locul. Oare câte piramide o fi pierdut gură-cască ăsta de Drioma? Cinci, şase? Poate un cufăr întreg? Doar ei au cufere *de producţie*, fiecare e construit special pentru produsul său, unul pentru sfere, altul pentru cuburi, iar ăsta pentru piramide. Ce bine sunt puse acolo în cufăr, fără niciun spaţiu liber, ca un monolit... Producţie de înaltă tehnologie. Oare o fi scăpat un cufăr întreg? Oare câte or fi acolo? Douăzeci? Patruzeci? Şi stau acum sub zăpadă... O avere întreagă...”

— Uite, boierule, şi Posad! strigă Perhuşa.

Din mijlocul viscolului se apropiau casele rare din Starîi Posad.

— Acuşica întrebăm de drum!

— Să întrebăm, frăţioare, să întrebăm! îl lovi doctorul cu putere pe Perhuşa peste genunchiul îmbrăcat în pantaloni vătuiţi.

Maşina intră de pe câmpia ninsă pe uliţa satului, acoperită şi ea de zăpadă. În curţi începură să latre câinii. Traseră la o casă. Perhuşa se dădu jos, bătu la poartă. Doctorul, stând la locul său, începu să fumeze, trăgând cu sete fumul în piept.

Nu răspunse nimeni la ciocănit. Apoi ieşi o femeie acoperită cu un cojoc. După ce vorbi puţin cu ea, Perhuşa înţelese tot şi, mulţumit, reveni la doctor:

— Ştiam eu, boierule! Ajungem până la crâng, iar acolo e o răscruce, noi o luăm la dreapta! Şi e drumul mare, drept,

---

[17] Nume generic dat în Rusia monedelor de aur; uneori, prin extrapolare, sinonim pentru ruble. În 1922, în urma reformei monetare, cervoneţul a devenit noua unitate monetară.

merge direct la Dolgoe al dumneavoastră, n-o mai coteşte nicăieri! Sunt numai patru verste!

— Minunat, frăţioare! Extraordinar!

— Până în amurg o să dăm de răspântie, iar de acolo ajungem şi orbeşte!

— Să mergem! Să mergem!

Se urcară, se acoperiră şi porniră. Starîi Posad se termină repede, drumul o luă prin tufani, se vedeau ici şi colo din zăpadă mugurii întunecaţi ai stufului.

„Ca să vezi!” dădu din cap Perhuşa. „Ăştia din Posad nici măcar stuful nu-l taie. Ce bine o mai duc!”

Îşi aduse aminte cum el şi răposatul său tată se duceau toamna să taie stuf, iar apoi îl legau şi acopereau cu el casa. În fiecare an puneau stuf pe casă. Şi acoperişul era gros şi cald. Dar apoi a ars.

— Kozma, spune-mi, frăţioare, care e pentru tine cel mai important lucru în viaţă? întrebă deodată doctorul.

— Cel mai important? începu să zâmbească Perhuşa păsăreşte şi-şi împinse spre ceafă căciula. Păi, nu ştiu, boierule... Lucrul cel mai important este să fie totul bine.

— Ce înseamnă „bine”?

— Ei, să fie căluţii sănătoşi, să am cu ce să-mi iau pâine... şi să fiu ferit de boleşniţe.

— Ei, bine, să admitem că sunt sănătoşi căluţii tăi, că şi tu eşti sănătos, ai bani. Ce mai vrei?

Perhuşa începu să se gândească:

— Păi, chiar că nu ştiu... Mă gândeam să-mi fac o prisacă. Măcar vreo trei stupi.

— Să zicem că ai şi prisacă. Ce mai vrei?

— Păi, ce să-mi mai trebuiască? râse Perhuşa.

— Oare, în afară de asta, nu te mai interesează nimic?

Perhuşa ridică din umeri:

— Nu ştiu, boierule.

— Ei, ce-ai vrea să schimbi în viaţa ta?

— În viaţa mea? Păi, nimic. Noi suntem mulţumiţi de viaţa noastră.

— Ei, dar poate în general, în viaţă?

— În general? Perhuşa îşi scărpină fruntea cu mănuşa. Să fie mai puţini oameni răi. Uite ce.

— Asta e bine! dădu din cap, serios, doctorul. Nu-ţi plac ăştia răi?

— Nu-mi plac, boierule. Omul rău îl ocolesc de la o verstă. Cum mă întâlnesc cu o răutate, parcă mă îmbolnăvesc. Începe să tragă de mine, de parcă a dat de un hoit. Uite, morarul ăsta. Cum îl văd, cum îl aud, îmi vine să vărs – nici nu trebuie să-mi bag două degete pe gât. Nu înţeleg, boierule, ce le trebuie oamenilor răul.

— Nu există oameni răi. Omul e bun la origini, căci e creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Răul este o greşeală a omului.

— O greşeală? Da’ tare multe greşeli mai sunt. Uite, eu, pe când eram mic, nu puteam să văd cum era bătut cineva. Dacă mă bătea pe mine, mă rog, plângeam puţin, şi asta era tot. Dar când îl puneau pe unul pe laviţă, mi se făcea imediat rău, mai că nu cădeam din picioare. Iar după ce am crescut, cum văd o încăierare, tot aşa, mi se face rău, parcă trag buşteni după mine. Grea greşeală mai e asta, boierule.

— Grea, frăţioare, grea. Dar în lume e mai mult bine decât rău.

— Parcă e mai mult.

— Binele, binele e important!

— Binele e important, cum să nu. Bine faci, bine găseşti.

— Că bine ai spus! Uite, noi doi mergem peste mări şi ţări să facem oamenilor bine! Şi ce bine e ăsta!

— Bine, boierule. Numai să ajungem.

Trecură de crâng şi ajunseră la răspântie. Ambele drumuri, şi cel care mergea la stânga, în câmp, şi celălalt, care o lua la dreapta, într-o tufă, erau acoperite de zăpadă, nimeni nu trecuse pe ele.

— Uite şi drumul nostru! Perhuşa coti hotărât volanul spre dreapta, maşina se întoarse cu un scrâşnet uşor şi o luă pe drumul acoperit.

Doctorul abia acum remarcă faptul că deja se lăsa seara. Îşi scoase ceasul. Era şase fix.

„Cum aşa?” îşi spuse. „Cât am stat oare la vitaminderi? Oare aproape şase ore? Câte ore acţionează produsul? Trebuia să-i întreb...”

Drumul o luă prin tufăriş. Era destul de bun, nici mai lat şi nici mai îngust decât alte drumuri, şi bătătorit, vizibil chiar în întunericul ce se lăsa. Viscolul tot cernea zăpada, fără a se domoli.

După cotitură, zăpada începu să le vină în faţă. Maşina mergea mai încet.

Perhuşa cârmea, caii trăgeau, foşnind sub capotă. Doctorul privea atent înainte.

În curând se întunecă de tot. Nu era lună. Dar asta nu-i tulbură nici pe doctor, nici pe Perhuşa. Îşi continuau drumul la fel de liniştiţi şi de încrezători. Doctorului i se păru că însuşi viscolul le arată drumul, făcându-l pe Perhuşa să conducă exact împotriva vântului. Din întuneric se năpusteau asupra lor fulgi de zăpadă, zburau chiar spre călători şi trebuia pur şi simplu să păstrezi direcţia asta, fără să te abaţi deloc.

„Să mergi împotriva vântului, să înduri toate greutăţile, toate absurdităţile şi idioţeniile, să mergi drept înainte, fără să te temi de nimeni şi de nimic, să mergi şi să mergi pe drumul tău, pe drumul libertăţii tale, să mergi neabătut, să mergi drept înainte. Ăsta este sensul vieţii noastre!” îşi spuse doctorul.

Maşina o luă spre stânga, intră cu botul în zăpadă şi se opri. Caii fornăiră şi nechezară.

— Uite că am ieşit de pe drum. Perhuşa se dădu jos, o luă prin zăpadă şi intră imediat în ea aproape până la brâu. Pfui, e o prăpastie...

Şi doctorul se dădu jos, se scutură de zăpadă.

— O râpă! îi strigă Perhuşa din groapă. Slavă Domnului că n-am căzut aici! Ajutaţi-mă, boierule, să ies...

Doctorul se apropie de el, dar căzu la rândul lui, scrâşnind, apucă mâna şoferului şi trase. Se rostogoliră în zăpadă, ajutându-se unul pe altul. Mai întâi doctorul îl trase pe Perhuşa din groapă, apoi Perhuşa, după ce ieşi, începu să-l ajute pe doctor, care se împiedicase. Rostogolindu-se în zăpadă, scrâşneau şi drăcuiau, doctorul îşi pierdu căciula, Perhuşa i-o găsi.

După ce ieşiră din râpă, se aşezară pe zăpadă sprijinindu-se de maşină, îşi traseră sufletul.

— Ar trebui să împingem maşina, îl rugă Perhuşa.

— O împingem! dădu vioi din cap doctorul, ridicându-se. Arată cum!

Perhuşa se împinse în spătarul banchetei, comandând cailor din buze s-o ia înapoi:

— Prrr! Prrr!

Doctorul împingea şi el de partea cealaltă.

Cu greutate, după patru încercări, scoaseră maşina din groapă. După ce-şi traseră sufletul, urcară şi porniră mai departe. Drumul mergea tot printre tufe, apoi o lua la vale şi dispărea în întunericul de zăpadă. Era imposibil să-l mai vezi. Perhuşa se dădu jos, porni, începu să pipăie drumul cu picioarele. Doctorul, trecând la cârmă, conducea încet în spatele lui. Aşa au trecut prin vale, au luat-o în sus. Şi aici Perhuşa a pierdut drumul. Mergea în cerc, în zăpadă până la genunchi, cădea în gropi, se împiedica, se prăvălea, iar se ridica. Doctorul abia îi mai distingea silueta în întuneric.

În cele din urmă, la capătul puterilor, Perhuşa se întoarse la maşină, se prăbuşi în genunchi, îmbrăţişând maşina:

— Doaaamne…

— Ei, ce-i? miji ochii doctorul.

— Parcă m-a înghiţit pământul…

— Cum te-a înghiţit? Păi, unde-i drumul?

— Dumnezeu mai ştie... Să ştii că duhul pădurii[18] ne face să ne rătăcim, boierule...

— Ia să mă duc şi eu să caut.

— Dar staţi puţin, boierule...

Însă doctorul o porni hotărât în întunericul ce împroşca zăpada. Mai întâi se hotărî să o ia înainte, pornind drept de la botul maşinii. Dar, după ce merse prin zăpada adâncă vreo treizeci de paşi, nu găsi nimic care să semene cu un drum bătătorit. Se întoarse la maşină şi o luă spre stânga. Şi imediat dădu de tufişuri. Doctorul le ocoli şi porni mai departe, încercând să nu se abată de la direcţia aleasă. Dar tufărişul îi tăie din nou calea. Din nou îl ocoli. Zăpada deveni chiar foarte adâncă, doctorul se scufundă în ea.

— Nimic! scuipă el înspre tufa ce se legăna în vânt şi începu să râdă obosit.

Oboseala, întunericul şi viscolul nu-i alungară lui Platon Ilici acea stare uimitoare de bucurie şi vioiciune pe care o căpătase astăzi la vitaminderi.

„Uite ce mai întâmplare!” îşi spuse el mergând greu, gâfâind, prin zăpadă. „O să am ce să-mi aduc aminte. O să-i povestesc lui Sielberstein, să dea de băut, calicul ăsta...”

Începu să ocolească tufanul, dar se împiedică de ceva, căzu. Căciula îi zbură de pe cap. Doctorul se aşeză şi stătu aşa o vreme, cu capul descoperit în bătaia vântului. Apoi îşi puse căciula, pipăi prin zăpadă. Se împiedicase de un bolovan mare.

„Gheţari... gheţari mari... au trecut prin toată Rusia şi au adus pietre. Şi a început o nouă eră omenească: omul a luat în mână un topor din piatră...”

Sprijinindu-se de pietroi, se ridică. Şi porni înapoi, pe urmele sale. Dar în curând se rătăci şi, nu se ştie de ce, veni din nou spre piatră.

---

[18] În limba rusă, *leşii*, duhul pădurii, are, printre altele, menirea de a-i face pe drumeţii întârziaţi (şi pe vreme de viscol!) să-şi piardă drumul, făcându-i să se învârtească în jurul aceluiaşi punct sau să se trezească departe de drumul căutat.

„Am mers în cerc”, îşi spuse doctorul.

Şi deodată întrebă:

— De ce?

Holbându-se în întuneric, îşi distinse urmele. Porni din nou pe drumul proaspăt săpat. Şi din nou reveni la piatră.

„Ce aiureală!”

Începu să râdă, îşi dădu jos pince-nez-ul, îl şterse a o suta oară cu fularul său alb, legănat de vânt. Din nou ocoli tufişul enigmatic. După urme se vedea că mersese tot timpul în cerc.

„Nu se poate. Totuşi am venit de undeva la tufa asta!”

Doctorul îşi aduse aminte că prima dată ocolise tufa prin dreapta. Pornind de la piatră, o ocolise prin stânga. Dar nu erau urme care să ducă spre tufă. Scuipă şi o luă drept înainte. Şi în curând se ciocni neplăcut de un alt tufiş. Ramurile lui îi smulseră dureros pince-nez-ul de la ochi.

— Dracu’ să te ia... Prinse pince-nez-ul ce se bălăngănea pe şnur îl puse la loc, ocoli tufişul, porni mai departe.

În faţă, numai întuneric şi viscol. Zăpada adâncă de sub picioare nu se mai termina. Şi în zăpada asta nu erau nici drum, nici urme omeneşti. Doctorul se mai târî prin zăpadă puţin şi se opri. Simţea că zăpada îi intrase în cizme şi că-i e frig la picioare. Nu avea niciun chef să se întoarcă la tufişul blestemat. Trase în plămâni puţin aer şi strigă:

— Kozmaaa!

Numai viscolul îi răspunse.

Începu din nou să strige. Din dreapta se auzi ceva în genul unui strigăt-răspuns. Doctorul o porni spre voce. Zăpada se făcuse atât de adâncă, încât trebui literalmente să se caţere pe ea, să se canonească, să se împiedice şi să cadă. Epuizat şi respirând greu, în cele din urmă ajunse la maşină. Stătea fără viaţă, acoperită de zăpadă şi semănând în întuneric cu un nămete mare. Perhuşa, nins tot, stătea în ea, zgribulit. Nu reacţionă nicicum la apariţia doctorului.

Doctorul abia mai reuşea să se ţină pe picioare din cauza oboselii.

— N-am găsit nici pe dracu'..., suflă el, apucându-se de maşină.

— Dar eu am găsit, se auzi stins Perhuşa.

— Unde?

— Păi, uite-acolo..., răspunse Perhuşa fără să se mişte.

— Şi de ce stai aşa?

Perhuşa tăcea.

— Ce stai aşa? începu să strige doctorul.

— Păi, v-am aşteptat.

— Ce te-ai pus pe stat, prostule! Să mergem!

Dar Perhuşa nu se mişca, parcă se transformase într-un om de zăpadă. Doctorul îl împinse în umăr. Perhuşa se legănă, zăpada începu să cadă de pe el în bucăţi mari.

— Să mergem! îi strigă doctorul la ureche.

— Am îngheţat, boierule.

Doctorul îl apucă de umeri şi-l scutură atât de tare, că lui Perhuşa îi căzu căciula pe nas.

— Să mergem!

— Staţi... să mă încălzesc niţel...

— Ce ai, vrei să te pocnesc peste bot? Vrei să crăpi, prostule?

Sub capotă începu să necheze bălţatul, probabil neliniş-tindu-se de soarta stăpânului. După el începură să necheze şi ceilalţi căluţi.

— Mergi, tâmpitule! Mai repede! îl scutură doctorul pe şofer.

— Boierule, ar trebui să facem un foc, să ne încălzim puţin. Şi pornim după aceea.

Fraza aceasta acţionă asupra doctorului neaşteptat de liniştitor. Îşi imagină deodată flacăra focului şi imediat simţi că îngheţase şi el, tot târându-se prin zăpadă.

„Gerul s-a înteţit..." îi trecu prin cap.

Se înmuie imediat, îi dădu drumul lui Perhuşa, îşi trase nasul îngheţat, întoarse capul:

— Dar unde să faci focul...

— Păi, uite, aici o să-l facem, dădu din cap indefinit Perhuşa, se dădu jos de pe banchetă şi-şi îndreptă căciula. Sunt tufişuri aici, e un loc cu multe uscături. Mă duc să adun câte ceva.

Nici nu apucă doctorul să-i răspundă, că Perhuşa şi dispăru în întunericul în care se învârtejea zăpada.

„Unde s-a dus, prostul?” se întrebă doctorul iritat, holbându-se în întuneric, dar se linişti deodată şi simţi o oboseală puternică ce parcă i se prăvălea din picioare.

Urcă pe banchetă, se acoperi cu blana şi îngheţă aşa, zgribulindu-se. În jurul lui, viscolul se tot învârtejea şi urla. Doctorul ar fi vrut pur şi simplu să stea mereu aşa, fără să se mişte, fără să se grăbească nicăieri, să nu facă nimic şi să nu spună nimic. Picioarele umede erau reci. Dar nu mai avea forţă să-şi scoată cizmele şi să scuture zăpada dinăuntru.

„Doar am spirt”, îşi aduse aminte, dar îşi aminti şi altceva: că oamenii care beau îngheaţă mai repede. „Nu trebuie să beau, nu trebuie, în niciun caz...”

Moţăia.

Începu s-o viseze pe fosta lui soţie, pe Irina, o vedea cu andrelele în mână, scăldată de razele soarelui, pe terasa spaţioasă a casei de vacanţă pe care o închiriaseră la Pahra. El abia venise din oraş după ce călătorise trei ore cu trenul, azi are zi scurtă, e vineri, în faţă sunt zilele libere, a adus de la oraş tortul ei preferat de căpşuni, e cam mare, e chiar uriaş, ca o canapea. Pune tortul chiar pe podeaua verde, încălzită de soare, a verandei, ocoleşte tortul pe lângă peretele cu fotografii vii, se îndreaptă spre soţie şi deodată observă că ea e însărcinată. Şi se vede foarte clar, e în luna a şaptea sau a opta, pântecele îi întinde rochia lui preferată cu floricele mici bleu, ea tricotează repede ceva şi-i zâmbeşte soţului.

— Cum?! El îi cade în genunchi, o îmbrăţişează, se lipeşte de ea.

El plânge de fericire, e fericit, cum nu se poate mai fericit, o să aibă un fiu, ştie sigur că este un fiu, şi fiul va veni foarte

curând, îi sărută mâinile soţiei, sunt aşa de delicate, aşa de slabe, nişte mâini fără voinţă, iar ele tot tricotează, tricotează, tricotează, nu reacţionează la sărutările lui, el plânge de fericire, lacrimile îi curg pe mâini, pe rochie, pe lucrul ei. Atinge pântecele Irinei şi deodată îşi dă seama că pântecele este un cazan de aramă. Atinge suprafaţa plăcută de aramă, pune urechea pe pântecele de aramă şi aude cum în interior ceva începe să clocotească, ceva începe să şuiere plăcut şi să huruie. Pântecele se încălzeşte. Îşi lipeşte obrazul de pântecele cald şi deodată îşi dă seama că acolo clocoteşte ulei, iar în ulei o să fie prăjiţi nişte căluţi, iar când vor fi gata, o să fie ca nişte prepeliţe prăjite şi el şi soţia o să-i scoată pe platoul de argint al mamei şi o să-l servească cu aceşti cai pe fiul lor deja adult, care, pare-se, acum doarme la mansardă şi ei îi aud sforăitul puternic, de voinic, din cauza căruia se cutremură casa de vacanţă şi tremură încet, tremură, tremură podeaua de scânduri a verandei.

— Uite, Platoşa, spune soţia şi-i arată ce tricotase.

Este o păturică frumoasă, împletită migălos, pentru un căluţ.

— O să avem cincizeci de copii! spune soţia bucuroasă şi râde fericită.

Visul se destrămă din cauza unei lovituri puternice.

Platon Ilici îşi dezlipi cu greu pleoapele. În jur se învârtejea ca mai înainte întunericul de zăpadă.

Lovitura se repetă. Perhuşa cioplea cu toporul marginile rotunjite ale spătarului banchetei.

Doctorul se răsuci şi imediat fu cutremurat de un val de frisoane care-l străbătu din cap până-n picioare. Trupul lui nemişcat apucase să amorţească în timpul puiului de somn. Frisonul îl scutură pe doctor aşa de tare, că dinţii începură să-i clănţăne.

— Acuşica..., bolborosi Perhuşa, care-şi făcea de lucru undeva prin preajmă.

Doctorul gemu şi se scuturǎ, venindu-şi în fire. Perhuşa, dând la o parte cu toporul zăpada de lângă maşină, făcuse focul.

— Veniţi, boierule, îl chemă.

Platon Ilici abia se dădu jos de pe banchetă. Îl luă din nou tremuratul. Clănţănind din dinţi şi mişcându-şi cu greu picioarele, se apropie, se aşeză într-o groapă în zăpadă, cât pe ce să dea peste foc. În timp ce el dormise, Perhuşa găsise şi tăiase un arbust uscat. După ce aprinsese nişte crenguţe, bucăţele din spătarul banchetei, rupsese lemnele uscate şi le aruncase în foc, apărându-l de viscol cu trupul său. Treptat, focul se întinse între cei doi care stăteau pe vine. Viscolul voia să stingă flăcările, dar Perhuşa nu-l lăsa.

Uscăturile se aprinseră şi doctorul îşi întinse mâinile înmănuşate spre foc. Perhuşa îşi dădu jos mănuşile şi-şi întinse şi el mâinile mari, disproporţionate. Stătură aşa, nemişcaţi, fără să scoată un cuvânt, încruntându-se numai când fumul le intra în ochi. Mănuşile doctorului se încălziră, degetele se înfierbântară şi chiar începură să-l doară. Doctorul le scoase. Durerea aceasta şi focul învinseră frisoanele. Doctorul îşi reveni. Scoase ceasul, se uită: era opt fără un sfert.

— Păi, cât am dormit? întrebă el.

Perhuşa nu răspunse, rupând crengi uscate şi băgându-le în foc. Faţa lui de pasăre, luminată de limbile de foc, zâmbea, de parcă ar fi fost mulţumită de tot ce se petrecea. Nici nu arăta prea obosită. Pe faţa aceasta se vedeau chiar o oarecare bucurie şi supunere recunoscătoare faţă de tot ce se întâmplase: viscolul, câmpurile acoperite de zăpadă, cerul întunecat, doctorul şi focul ce dansa în bătaia vântului.

Cât timp uscăturile arseră, doctorul şi şoferul reuşiră să se încălzească. Doctorului îi reveni aceeaşi vioiciune pe care o căpătase la vitaminderi, era gata să meargă mai departe, să se lupte cu viscolul. Perhuşa însă, după ce stătu puţin lângă foc, dimpotrivă, începu să moţăie uşor şi nu se grăbea nicăieri.

— Unde e drumul? îl întrebă doctorul ridicându-se.

— Păi, uite acolo..., bolborosi Perhuşa cu ochii pe jumătate închişi şi cu capul plecat.

— Unde? nu auzi doctorul.

Perhuşa arătă în dreapta botului maşinii.

— Să mergem! porunci hotărât doctorul.

Perhuşa se ridică fără chef. Vântul aruncă în toate părţile ultimele crenguţe aprinse. Doctorul scutură zăpada căzută pe banchetă, vru să se aşeze, dar, văzând că Perhuşa se împinge în spătarul banchetei pentru a urni maşina din loc, începu să-l ajute.

— Dii, diii! striga încet Perhuşa, opintindu-se.

Caii abia dacă porniră. Maşina se puse în mişcare şi se târa aşa de încet, de parcă sub capotă nu ar fi fost niciun cal, numai cei doi oameni o împingeau din spate, opintindu-se în bancheta cioplită cu toporul.

— Hai, dii! Hai, dii! Hai, dii! striga mereu Perhuşa.

Maşina se târa la fel de încet. Perhuşa nu mai împinse, dădu jos zăpada de pe capotă, o deschise.

— Ce-i cu voi? întrebă el cu obidă în glas.

Căluţii, când îşi văzură stăpânul, începură să necheze de-a valma. După glasurile lor se vedea că obosiseră şi îngheţaseră.

— Păi, nu v-am dat de mâncare? Perhuşa, dându-şi jos mănuşa, mângâie cu palma spinările cailor. Nu am avut grijă de voi? De ce faceţi asta? Hai, dii! Hai, dii! Hai, diii!

Începu să împingă caii cu mâna. Caii îşi ridicară capetele, rânjeau, nechezând, se uitau spre stăpân.

— În voi mi-e toată speranţa, puturoşilor, îi mângâie Perhuşa. A rămas să ne mai târâm puţin ca racul, şi voi trageţi chiulul. Hai, di, hai, di, hai, diii!

Îi lovea încetişor pe spinare.

Doctorul se apucă să facă gimnastică, dând din mâini. Perhuşa se aplecă, se băgă mult sub capotă, atârnând deasupra spinărilor cailor, aproape să-i atingă cu faţa:

— Hai, dii, hai, dii, hai, diii!

Caii îşi ridicară boturile cât le permiseră micile hamuri, începură să necheze şi să atingă cu buzele faţa aceasta.

— Vorbeşte, vor-beş-te! rânji Perhuşa.

Nechezatul amical umplu locul de sub capotă. Boturile mici ale cailor se întindeau spre stăpân, boturile acoperite de promoroacă împungeau obrajii şi nasul omului, îi smotoceau bărbuţa rară şi roşcată. Perhuşa sufla, ca de obicei tare, asupra lor, de parcă i-ar fi alungat. Dar asta îi enerva şi mai tare pe căluţi. Cel bălţat, care se ridicase mai mult decât ceilalţi, era cât pe ce să rupă hamul, se întinse cât putu de tare, rânji şi-l apucă cu dinţii pe stăpân de nas.

— Ei, tu, îi dădu un bobârnac pe spinare Perhuşa.

Caii nechezau.

— Ei, uite, ei, uite, îi lovea încurajator cu palmele Perhuşa. Nu ca morţii! Şi fără nicio chestie!

Făcând cu ochiul cailor, el lăsă jos capota, se îndreptă şi bătu cu putere din mănuşi, îmbărbătându-se:

— A plecat! A plecat!

Doctorul, respirând repede din cauza gimnasticii, puse mâna pe spătar:

— A plecat!

Perhuşa alergă pe partea cealaltă, apucă lemnul cioplit cu toporul:

— A plecaaat!

Maşina se urni, se târî în ciuda viscolului.

— A ple-cat! mugea doctorul.

— A plecaaat! şuiera Perhuşa.

Maşina se târa pe zăpadă ca o şalupă pe apă, Perhuşa o conducea nu chiar pe urmele sale, care abia se mai vedeau, ci pur şi simplu după convingerea neabătută că drumul e acolo, înainte, şi că nu are cum să-l rateze.

Ieşiră la drum.

— Urcaţi, doftore! strigă Perhuşa.

Doctorul urcă din mers, se trânti pe banchetă. Perhuşa mai împinse o vreme maşina, apoi se urcă şi el şi se aşeză ţinând cârma.

Maşina mergea pe drumul acoperit de zăpadă.

Deodată se întâmplă ceva pe cerul întunecat, fără vreo urmă de lumină, şi călătorii văzură în faţa ochilor şi câmpia, şi tufele, fâşia neagră a pădurii în dreapta, iar în stânga, doi copaci mari, singuratici în mijlocul câmpului. Pretutindeni cădea zăpada.

Doctorul şi Perhuşa ridicară capetele: luna ştirbită, dar strălucitoare, se arătă într-o spărtură a norilor. Şi se vedea că cerul devenise albastru-închis, străpungând mormanele cenuşii de nori.

— Slavă Ţie, Doamne! bolborosi Perhuşa.

Şi, parcă la un semn miraculos al unei mâini nevăzute, zăpada ce cădea începu să fie din ce în ce mai rară, să slăbească şi, în curând, se opri de tot. Numai vântul se aşternea în rafale pe câmpie şi pe drum, legănând tufele de la marginea drumului.

— S-a potolit, boierule! începu să râdă Perhuşa şi-l înghionti pe doctor cu cotul într-o parte.

— S-a potolit! dădu din cap bucuros doctorul.

Norii se mai năpustiră asupra lunii, dar se simţea că nu mai aveau putere. Fură alungaţi repede de pe cer. Şi în curând dispărură de tot. Începură să strălucească stelele, luna lumina totul în jur.

Viscolul se oprise.

Drumul acoperit de zăpadă începu să se vadă bine, caii trăgeau, maşina aluneca, foşnindu-şi tălpigul pe zăpada proaspăt căzută.

— Uite că am avut şi noi noroc, boierule! zâmbi Perhuşa îndreptându-şi căciula. Cui are noroc, cum se spune, şi cocoşul îi face ouă.

Doctorul vru să fumeze de bucurie, dar se răzgândi: se simţea bine şi fără ţigări.

În jur totul începu să fie uimitor de frumos.

Cerul curat, noptatic, se întindea peste câmpia uriaşă, acoperită de zăpadă. Luna strălucea atotputernică pe cer, făcând să lucească miriadele de fulgi de zăpadă ce căzuseră

nu demult, arginta rogojina acoperită de promoroacă de pe capotă, mănuşa lui Perhuşa care strângea cârma, căciula, pince-nez-ul şi paltonul doctorului. Stelele din înalt licăreau ca o pulbere de diamant. Un vânt îngheţat, slab, bătea din dreapta, aducând miros de noapte adâncă, zăpadă proaspătă şi locuinţe omeneşti îndepărtate.

Senzaţia de bucurie şi de preaplin al vieţii, pe care o încercase doctorul mai înainte, îi revenise, uită de oboseală, de picioarele îngheţate şi, din tot pieptul, trase adânc aer rece, noptatic.

„Depăşirea greutăţilor, conştientizarea drumului, a nu te abate...” îşi spunea el, dedându-se cu încântare acestei frumuseţi a lumii înconjurătoare. „Fiecare om se naşte pentru a-şi găsi drumul în viaţă. Dumnezeu ne-a dăruit viaţa şi vrea un singur lucru de la noi: să ne dăm seama de ce ne-a dăruit el chiar viaţa asta. Nu pentru a trăi ca o plantă sau ca un animal, o viaţă deplină, dar fără sens, ci pentru a înţelege numai trei lucruri: cine suntem, de unde am venit şi încotro ne îndreptăm. De exemplu, eu, doctorul Garin, *Homo sapiens*, făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, merg acum noaptea pe această câmpie pentru a-i feri pe oameni de epidemie. Şi în asta constă drumul vieţii mele, acesta este drumul meu aici şi acum. Şi dacă deodată luna asta strălucitoare se va prăbuşi peste pământ şi viaţă nu va mai fi, atunci în secunda aceea o să fiu demn de numele «Om», pentru că nu m-am abătut de la drumul meu. Şi asta este minunat!”

Deodată, caii începură să fornăie şi să necheze, bătând cu copitele de-a lungul osiei. Maşina îşi reduse viteza.

— Ce-i asta? îşi îndreptă căciula Perhuşa.

Caii se ridicară, nechezând.

Perhuşa se ridică, privi înainte. În dreapta, în mijlocul tufelor rare, se văzură două umbre.

— Oare sunt lupi? Perhuşa sări în zăpadă, îşi dădu jos căciula, începu să privească atent.

Doctorul nu vedea nimic deosebit. Dar în tufăriş se aprinseră două perechi de ochi galbeni.

— Lupii! gemu Perhuşa şi îşi agită căciula. Of, ce nepotrivit...

— Lupii, dădu din cap aprobator doctorul. Nu te teme, am un revolver.

— Dar caii n-o să meargă mai departe. Perhuşa îşi puse căciula, bătând cu mănuşa în capotă. Uite ce nepotrivit, Doamne...

— Dar o să-i speriem! Doctorul coborî hotărât din maşină, se duse în spate, începu să-şi dezlege genţile.

— Încă doi..., remarcă Perhuşa alţi doi lupi în stânga, ceva mai departe.

Îşi mută privirea înainte şi mai văzu un lup care traversa liniştit câmpia, deasupra căreia se revărsa lumina lunii.

— Cinci! îi strigă el doctorului.

Lupii începură să urle.

Căluţii începură să fornăie şi să necheze speriaţi.

— Nu vă temeţi, nu vă las! bătu Perhuşa cu mănuşa în capotă.

Doctorul, după ce desfăcu cu greu geanta plină de zăpadă, o aduse, o puse pe banchetă, o deschise, găsi un revolver scurt, mic, trase cocoşul:

— Unde sunt?

— Uite, arătă Perhuşa cu mănuşa.

Doctorul făcu patru paşi în direcţia lupilor, dar imediat, cum ieşi de pe drum, căzu în zăpadă. Ochi în tufiş şi trase de trei ori, luminând cu flăcăruile gălbui câmpia deja luminată foarte bine de lumina rece.

Din cauza împuşcăturilor, urechea dreaptă a doctorului începu să ţiuie.

Lupii o luară agale spre dreapta, toţi cinci, unul după altul. Doctorul îi văzu:

— A, aici eraţi...

Şi trase în direcţia lor încă de două ori.

Lupii fugeau la fel de încet. Şi în curând dispărură în spatele tufelor.

— Ei, uite, îşi băgă doctorul în buzunar revolverul ce mirosea a praf de puşcă şi se întoarse spre Perhuşa. Drumul e liber!

— Drumul e liber, dar..., începu să se agite Perhuşa, deschizând capota... Dar căişorii...

— Ce-i cu căişorii?

— Se tem de mirosul de lup.

Doctorul privi în direcţia lupilor, care fugiseră. Lupii dispăruseră pe câmpie.

— Păi, nici nu se mai văd! scutură el din cap. Ce miros mai e aici?

Fără să-l asculte, Perhuşa desfăcu rogojina. Caii stăteau tăcuţi sub capotă. După ce întoarseră boturile, îl priviră pe Perhuşa.

— Nu vă temeţi, nu vă las eu! le spuse.

Ei îl priviră tăcuţi, ciulindu-şi urechiuşele. Ochişorii le străluceau în lumina lunii.

— Ce-i cu ei? se aplecă şi doctorul deasupra lor.

— Mai stau puţin, se scărpină Perhuşa sub căciulă, iar apoi plecăm.

— De ce să mai stea puţin?

— Păi, s-au speriat niţel.

Doctorul îl privi cu atenţie pe Perhuşa:

— Tu, frăţioare, uite ce-i: nu face pe prostul cu mine. S-au speriat! Şi eu ce să fac, să petrec aici toată noaptea cu tine? Ia urcă! Şi dă-le bice, mama ta! Repejor! S-au speriat! O să-ţi arăt eu „să mai stăm puţin”! Au stat destul! Hai, repejor!

Vocea puternică a doctorului reverberă în jur.

Perhuşa începu supus să acopere caii. Doctorul se urcă la locul său după ce puse geanta la picioare; atinse pachetul cu piramidele – era intact.

Perhuşa se urcă lângă el, puse mâna pe cârmă, trase de frâu şi pocni din buze:

— Dii, dragilor!

Sub capotă era linişte, parcă nu era nimeni acolo. Mutându-şi privirea asupra doctorului, Perhuşa pocni din nou din buze:

— Diii!

Liniştea de sub capotă nu se tulbură.

— Ce faci, îţi baţi joc de mine? miji ochii doctorul, pierzându-şi răbdarea. Ia dă încoa' biciul! Deschide!

Scoase din toc biciul cel mic.

— N-o să plece, boierule.

— Deschide, îţi spun!

— Nu trebuie, boierule. Îngheaţă de spaimă din cauza lupilor. Până nu pleacă lupii, nu pleacă nici ei. Am stat odată două ore în apropiere de Hliupino...

— Des-chi-de! Deschide! începu doctorul să strige şi îl împinse cu putere pe Perhuşa.

Acesta coborî de pe capră scăpându-şi căciula, se învârti în zăpadă. Doctorul sări greoi, începu chiar el să desfacă rogojina de pe capotă:

— „Mai staţi puţin"! O să vă arăt eu să „mai staţi puţin"! Acolo mor oameni, iar el – „să mai stăm puţin"!

Ţinând căciula în mână, Perhuşa se apropie de doctor:

— Boierule, nu trebuie.

— O să-ţi arăt eu să „mai staţi puţin"... bolborosi doctorul smulgând ochiurile acoperite de promoroacă ale rogojinei.

Îşi dădu deodată seama că Perhuşa, un om fără vreun scop, care nu tinde spre nimic, cu mocăiala şi pălăvrăgeala lui, cu speranţa lui ţărănească veşnică în Doamne-ajută, era obstacolul din calea sa, din calea deplasării lui spre obiectiv.

„Un fătălău de doi bani!" îşi spuse doctorul cu răutate.

După ce smulse rogojina pe jumătate, o trase de-acolo.

Căluţii, luminaţi de lună, stăteau de parcă erau de porţelan, holbându-se la doctor.

— Hai, diii, la druuum! agită doctorul biciul cel mic, dar Perhuşa îl apucă de mână:

— Boierule...

— Ce vrei? Doctorul îşi smulse mâna cu putere. Ce vrei? Vrei să mă sabotezi?

— Boierule... Perhuşa se strecură între doctor şi maşină. Nu-i loviţi.

— Păi, şi pe tine... o să te trimit în judecată, ticălosule!

— Boierule, nu-i atingeţi, eu nu i-am lovit niciodată...

— Hai, pleacă!

— Nu plec, boierule.

— Pleacă de-aici, fătălăule!

— Nu plec!

Doctorul îşi luă elan şi-l lovi pe Perhuşa cu pumnul în faţă. Perhuşa se prăvăli neputincios în zăpadă.

— Loviţi-mă pe mine, dar nu vă las să-i loviţi pe ei! strigă el cu o voce aşa de distrusă şi de disperată, că doctorul înţepeni cu mâna ridicată pentru a-i mai trage un pumn.

„Ce-i cu mine?” se minună doctorul de mânia sa şi se retrase.

Perhuşa se întoarse în zăpadă, se aşeză aplecându-se spre maşină, îşi luă căciula. Şi începu să şi-o pună încet pe cap. Faţa lui de pasăre, cum i se păru doctorului, zâmbea întruna. După ce-şi puse căciula, Perhuşa rămase acolo jos.

Lucru uimitor, caii tăceau ca mai înainte.

Doctorul răsuflă greu, se îndepărtă, scoase ţigările şi începu să fumeze.

Foarte departe, începu să urle un lup.

„Ce prostie...” îşi spuse doctorul. „Mi-am ieşit din fire. De ce? Parcă totul era rezolvat, şi viscolul s-a potolit. Dar el nu vrea să meargă... Ce aiureală!”

Îşi aduse aminte că ultima dată îl lovise peste faţă pe un om la el, la Repişna, când fuseseră legaţi flăcăii ăia trei care mâncaseră ciuperci otrăvitoare. Pe unul fusese nevoit să-l pocnească de două ori.

„Şi uite, a trebuit s-o fac din nou...” îşi spuse doctorul cu necaz şi aruncă ţigara neterminată.

Se apropie de Perhuşa, se aşeză pe vine. Îi puse o mână pe umăr:

— Kozma, tu... să nu te superi.

— Păi, nu-i nimic..., zâmbi Perhuşa.

Doctorul observă că-i curgea sânge din buza plesnită. Îşi scoase batista, i-o duse la gură lui Perhuşa.

— Da’ nu-i nimic, boierule... Perhuşa îi dădu la o parte mâna, scuipă.

Doctorul îl luă de subsuoară, începu să-l ridice:

— Hai, sus.

Perhuşa se ridică, sprijinindu-se cu spatele de maşină. Îşi duse mănuşa la gură.

— Nu te supăra, îl bătu doctorul pe umăr. Pur şi simplu am obosit.

Perhuşa zâmbi.

— Trebuie să mergem, îi legănă trupul uşor doctorul.

— E clar.

— Ei, ce să stăm aici? Să mergem.

— N-o să plece, boierule. Trebuie să le treacă spaima.

Doctorul vru să spună ceva dur, greu, dar se răzgândi, dădu supărat din mână şi plecă de-acolo. Perhuşa mai stătu puţin, tot scuipând şi atingându-şi buza cu mănuşa, apoi acoperi caii, legă la loc rogojina.

— Trebuie să stea cam o oră, să-şi revină în simţiri. Şi o să pornim.

— Fă cum ştii.

Doctorul se aşeză la locul său, se acoperi cu blana şi se zgribuli, lăsând să iasă de sub căciulă numai nasul cu pince-nez-ul sclipitor. Se simţi deodată parcă înfrigurat şi incomod, şi nu numai din cauza frigului. Optimismul şi vioiciunea cu care plecase de la vitaminderi se evaporaseră. Începu să-i fie frig şi greaţă.

„Ce aiureală...” îşi spunea el, băgând mâinile înmănuşate în buzunarele adânci ale paltonului şi pipăind în buzunarul din dreapta revolverul rece. „Viaţa noastră este o mare aiureală...”

— *Schweinerei*[19]! rosti el cuvântul german.

---

[19] „O porcărie!” (germ. în orig.).

Perhuşa se apropie, se urcă la locul său, se aşează lângă doctor. Nu mai simţea nici durere, nici ofensă. Numai buza de sus i se umflase şi pliscul lui de pasăre devenise şi mai comic.

Au stat ei aşa vreo zece minute. Luna lumina în continuare cerul limpezit, vântul se potolise cumva. În jur era o linişte îngheţată. Numai căluţii se mutau de pe un picior pe altul sub capotă, precauţi.

— Poate să bem nişte spirt? se întrebă deodată doctorul cu voce tare.

Perhuşa numai oftă drept răspuns.

— Câte o înghiţitură? se întoarse doctorul spre el.

Perhuşa îşi trase nasul:

— Nu suntem împotrivă, boierule. E cam rece, cum să nu...

— E rece, dădu din cap doctorul, se aplecă, îşi deschise geanta, scormoni în ea scrâşnind şi scoase o sticluţă pântecoasă cu spirt.

Scoase dopul de plastic, oftă, ridică mâna, privi prin sticla groasă spre lună:

— În sănătatea noastră!

Luă o gură mare, îşi puse mâna stângă peste buze şi inspiră încet în mănuşa rece, pătrunsă de fumul de la foc. Spirtul alunecă prin măruntaie ca o flacără, făcându-l pe doctor să-şi aducă aminte de ceaunul de aramă cu ulei clocotit.

— *Va, pensiero*..., bolborosi el, inspirând pe nas aerul geros şi râse obosit.

Perhuşa îl privi.

— Ia, bea. Doctorul îi dădu sticla.

El o luă cu ambele mâini, se aplecă şi bău încet, lăsându-se pe spate. Înţepeni, ţinându-şi răsuflarea. După aceea scrâşni, cum fac ţăranii, dădu din cap şi-i întinse sticla doctorului.

— E bine? întrebă doctorul.

— E bine, respiră zgomotos pe nas Perhuşa.

Doctorul astupă sticla şi o puse în geantă. Îi strânse mâna lui Perhuşa:

— Nu te supăra.

— Da’ nu-i nimic...

— Am obosit cumva... M-am săturat.

Perhuşa dădu din cap. Doctorul privi îndurerat în stânga şi în dreapta:

— Tu, frăţioare, grăbeşte-ţi cumva căluţii ăştia.

— O să plece ei cât de curând. Boierule, asta e în sângele lor, la ăştia mici. Se sperie şi de câini, şi de lupi. Şi de dihori.

— Dar de când au dispărut lupii! exclamă supărat doctorul.

— Asta da, dar frica a rămas.

— Dar uite, a rămas numai puţin de mers.

— O să ajungem.

— Doar mă aşteaptă acolo bolnavii, rosti doctorul deja fără niciun reproş şi se scormoni după ţigări.

Perhuşa ridică gulerul cojocului, se zgribuli şi amuţi.

Doctorul însă, dimpotrivă, simţi după spirtul băut un val de energie şi de căldură. În pântece parcă i se deschisese o floare tropicală.

— Ultimele două! îi arătă zâmbind portţigaretul lui Perhuşa.

Perhuşa nu se mişcă.

Doctorul începu să fumeze. Iritarea şi nerăbdarea îl părăsiră. Stătea, trăgând din când în când din ţigară, mijind ochii spre câmpia înzăpezită. Ochii începură să-i lăcrimeze, dar nu voia să se mişte şi să-i şteargă. Tot clipea, dar lacrimile îi rămâneau în ochi, tulburând totul în jur, răcindu-se plăcut în colţurile ochilor.

„De ce ne tot grăbim mereu undeva?” îşi spuse el, trăgând cu nesaţ din ţigară. „Eu mă grăbesc la Dolgoe ăsta. Ce-o să fie dacă o să ajung mâine? Sau poimâine? Chiar nu se va întâmpla nimic. Cei contaminaţi şi atinşi oricum n-o să mai fie niciodată oameni. Sunt condamnaţi la împuşcare. Iar cei care stau baricadaţi în casele lor cum, necum o să mă aştepte. Şi o să fie vaccinaţi. Şi deja nu se mai tem de molima asta boliviană. Desigur, Sielberstein e nemulţumit, mă aşteaptă, mă tot ocărăşte în toate felurile. Dar eu nu pot să trec de

întinderea asta rece de zăpadă dintr-o mişcare. Nu pot să zbor peste zăpezile acestea...”

După ce-şi fumă încet ţigara, azvârli chiştocul.

Luna fu acoperită de un norişor, făcând câmpia înzăpezită să se cufunde în noaptea adâncă.

— Nu dormi? îl înghionti doctorul pe şofer.

— Nu..., răspunse Perhuşa.

— Să nu dormi.

— Păi, nu dorm.

Norişorul dispăru din faţa lunii. Câmpia se lumină.

Lui Perhuşa îi era cald şi se simţea liniştit după spirtul băut. Stătea cu mâinile strânse în jurul umerilor, îngropat până la sprâncene în căciula sa, cu genunchii strânşi la piept şi privind cu ochii mijiţi spre câmpia ce se întindea dedesubtul lunii. Deja nu se mai gândea la casa sa neîncălzită, pur şi simplu stătea şi se uita. Doctorul ar fi vrut să-l întrebe de cai, când şi cum s-au speriat prima dată de lup, cât de repede o să-şi revină şi când vor fi gata să tragă maşina, dar se răzgândi imediat şi rămase şi el nemişcat, abandonându-se liniştii absolute ce domnea în jur.

Vântul se opri de tot.

Mai stătură ei aşa încă o vreme. Şi nici doctorul, nici Perhuşa nu aveau chef să se mişte. Smocuri rare de nori alunecau prin faţa lunii şi dispăreau, tot veneau şi plecau. Tot veneau şi plecau.

Doctorul îşi aduse aminte că în sticluţă mai rămăsese puţin spirt. O scoase, luă două înghiţituri mari la un interval mare de timp. După ce-şi trase sufletul, îi întinse sticla lui Perhuşa:

— Bea tot.

Perhuşa se trezi din amorţeală, luă sticla şi o bău ascultător, ducându-şi mănuşa la gură. După ce băgă sticla goală în geantă, doctorul râcâi zăpada de pe rogojină, luă o gură, o ronţăi. Din nou căldura începu să se reverse înăuntru, se simţi bine şi vioi. Ar fi vrut să se mişte şi să facă şi el ceva.

— Ei, hai, frate, să mergem! îl bătu doctorul pe Perhuşa pe umăr. N-o să stăm aici un secol.

Perhuşa se dădu jos, desfăcu rogojina, aruncă o privire sub capotă. Caii se uitau la el.

— Să mergem, le spuse Perhuşa.

Când auziră vocea omenească atât de cunoscută, caii începură să necheze pe toate glasurile. Dând din cap aprobator, Perhuşa îi acoperi, trase de frâu:

— Diii!

Caii începură să păcăne de-a lungul oiştii, parcă ar fi uitat cum se face munca asta a lor, atât de utilă oamenilor.

— Diii!

Maşina se urni, tălpigul începu să scârţâie.

— Diii! începu doctorul să strige şi să râdă.

Maşina porni.

— Ei, uite! Şi nu e niciun lup! Doctorul îl împunse pe Perhuşa cu pumnul.

— Şi-au venit în fire, începu Perhuşa să zâmbească cu buza lui umflată.

Mergeau pe câmpie. Drumul acoperit de zăpadă se vedea bine: era uşor ridicat, se întindea ca o panglică spre orizontul întunecat.

— Ei, uite! Şi nu e niciun lup! repetă doctorul, pocnindu-se peste genunchi.

Se simţea bine, plăcut.

Căluţii începură încetişor să prindă viteză.

— Ei, uite, ei, uite..., se tot pocnea doctorul peste genunchi.

Trecură de pădurea mică şi ieşiră din nou în câmpia curată. Luna strălucea.

— Da’ de ce trag aşa de încet caii tăi? Doctorul îi dădu un cot lui Perhuşa. Sau le dai prea puţin să mănânce?

— Le dau de mâncare destul, boierule.

— Păi, ia dă-le nişte bice, să zboare ca vântul!

— Păi, încă nu şi-au venit în fire după spaimă.

— Păi, ce, tu ai mânji, sau cum?

— Ei, nu sunt mânji.

— Şi atunci, de ce abia se târăsc? Hai, ia dă-le nişte bice!

— Diii! Diii, hai! smuci frâul Perhuşa.

Caii porniră mai repede. Dar asta era prea puţin pentru doctor.

— Da’ ce se târăsc aşa, parcă sunt opăriţi? Diii! Hai, iute! începu el să ciocănească în capotă.

— Diii, dragii mei! strigă Perhuşa şi începu să fluiere.

Căluţii porniră şi mai tare.

— Ei, uite, ei, uite, se bucură doctorul. A mai rămas o aruncătură de băţ. Diii! Iute!

— Diii! strigă Perhuşa şi pocni din buze.

Ar fi vrut să arate cum merg caii, deşi îşi dădea seama că obosiseră puţin.

„Lasă totuşi să alerge şi ei puţin, poate se mai încălzesc!” îşi spuse el, simţind în interior o căldură veselă după spirtul băut.

— Hai, diii, dă-le! cerea doctorul. Ce naiba, parcă sunt nişte şoareci în coşar! Ia aruncă de pe ei cârpa asta!

„Chiar aşa, pot s-o dau jos... De-acum nu mai ninge, iar gerul e destul de slab...” îşi spuse Perhuşa, şi din mers se aplecă înainte, desfăcu rogojina şi o dădu la o parte.

Doctorul văzu spinările cailor scăldate în lumina lunii. Păreau de jucărie.

— Hei, ia stai..., scoase doctorul biciul din toc.

„Las’ să-i pocnească...” fu de acord Perhuşa.

Ridicându-se puţin, doctorul îşi luă elan şi lovi spinările cailor:

— Diii!

Ei alergară şi mai repede. Doctorul îi mai lovi:

— Diii!

După ce fornăiră, caii începură să gonească şi mai tare. Picioarele abia se mai vedeau, spinările se legănau, amintindu-i doctorului de valurile mării pe care el şi Nadina o văzuseră în octombrie la Ialta şi în care atunci nu avusese deloc chef să intre, şi el stătea pe mal, privind valurile, iar Nadina, în costumul ei de baie în dungi, îl tot trăgea să intre în apă, făcându-l „precaut”.

— Diii! Lovi caii aşa de tare, încât spinările lor fură cuprinse de un frison.

Ei se opintiră. Maşina porni pe câmpie.

— Uite cum trebuie! începu doctorul să strige în urechea lui Perhuşa.

Aerul geros îi lovea în faţă. Perhuşa începu să fluiere.

Caii trăgeau maşina, zăpada fâşâia sub tălpig.

— Ia uite! Ia uite ce bine e! se trânti doctorul pe banchetă, agitând din bici. Uite cum trebuie să mergem!

Perhuşa tot fluiera, conducând cu pricepere. Şi el se simţea bine, îşi dădea seama că mai sunt vreo trei verste şi o să apară Dolgoe. Câmpia se termină, pe marginile drumului apăru o mică pădure de brad. Brăduţii frumoşi, acoperiţi de zăpadă, mărgineau drumul.

— Iuteee! începu doctorul să strige şi se răsuci aşa de tare cu biciul deasupra cailor, încât pince-nez-ul îi căzu de pe nas.

Maşina mergea prin păduricea de brazi. Perhuşa văzu înainte, pe drum, un fel de movilă în pantă, dar nu-şi reţinu caii: „O să sărim peste ea!”

Maşina intră în goană în movilă, se zgudui puternic, se auzi un trosnet şi călătorii zburară din locurile lor în zăpadă. Maşina se ridică pe movilă, aplecându-se tare. Caii de sub capotă începură să fornăie şi să se agite.

— A dracu’ treabă..., bolborosi doctorul, care-şi pierduse căciula, şi, cu mâna pe genunchi, se încruntă de durere.

— Mama ta... Perhuşa îşi scoase capul dintr-un nămete, îşi şterse zăpada de pe faţă.

Se întoarse în mormanul de zăpadă, căutându-şi căciula căzută, dar, când auzi fornăitul speriat al cailor, se grăbi să se ducă la ei, se uită sub capotă. Caii începură să necheze, căutând protecţia stăpânului.

— Ei... ei... Dându-şi jos mănuşile, începu să-i pipăie, să-i liniştească. Nu-i nimic, nu-i nimic... Sunteţi întregi?

Nu descoperi cai răniţi. Hamurile şi chingile îi ţinuseră bine.

— Sunteţi întregi, întregi... Gata, n-o să se mai întâmple aşa ceva... le mângâia el spinările asudate, din care ieşeau aburi.

Doctorul gemea, ţinându-se de genunchi. Se lovise tare de maşină.

După ce linişti caii, Perhuşa porni să-şi caute căciula. Din fericire, luna continua să lumineze, neacoperită de nori, şi Perhuşa îşi găsi repede căciula, o scutură şi şi-o îndesă pe cap. Şi se duse la doctor. El stătea în zăpadă, gemând, dând din capul gol şi drăcuind. Perhuşa îi ridică şi lui căciula, i-o puse pe cap.

— Oare nu v-aţi rupt ceva? întrebă Perhuşa.

— Drace... Doctorul îşi pipăia genunchiul. Parcă nu... Drace... Mă doare...

Perhuşa îl luă de subsuori. Doctorul se ridică cu grijă, dar imediat începu să geamă şi se aşeză în zăpadă:

— Stai puţin...

Perhuşa se aşeză pe vine alături şi abia acum simţi că-şi rupsese dintele de jos din faţă, după ce se lovise de cârmă.

— Of, mama ta... Îşi pipăi restul de dinte din gură, dădu din cap şi zâmbi: Ca să vezi!

Doctorul luă o mână de zăpadă, o puse la genunchi:

— Acum... acum...

Ţinând aşa zăpada, îşi mută spre Perhuşa privirea nevinovată:

— Ce-a fost asta?

— Nu ştiu, boierule..., îşi atingea Perhuşa dintele. O să vedem acuşica.

— De ce nu ai ţinut caii?

— Păi, doar dumneavoastră îi goneaţi.

— Eu îi goneam! dădu din cap îndurerat şi nemulţumit doctorul. Eu îi goneam, dar tu conduceai, prostule... drace... mmm...

Se încruntă, aplecându-se spre genunchi şi suflând printre buzele groase.

— Credeam că e vreo moviliţă, că o să sărim peste ea.

— Am sărit! râse cu răutate doctorul. Era cât pe ce să-mi rup gâtul...

— Păi, e netedă movila asta, se ridică Perhuşa şi porni spre maşină.

O ocoli prin faţă, se uită şi înţepeni. Îşi făcu cruce:

— Doamne, facă-se voia Ta. Boierule, ia priviţi peste ce am dat.

— Stai puţin, prostule, gemu doctorul.

— Maică, măiculiţă, măi, să fie. Boierule!

— Taci, prostule.

— Dar eu... şi nimeni n-o să creadă asta...

— Mmm... Doctorul îşi freca genunchiul. Dă-mi mâna.

— Doamne, dar ce-am făcut să am parte de aşa ceva? Perhuşa se lăsă pe vine şi, de supărare, îşi lovi cizmele de pâslă cu mănuşile.

— Dă-mi mâna, îţi spun!

Perhuşa se întoarse la el, îl ajută să se ridice:

— Boierule, se vede că Dumnezeu s-a supărat pe mine. Uite, de ce mi-a făcut asta?

Arăta pierdut şi zâmbetul lui păsăresc era jalnic, ca al unui cerşetor.

Doctorul se ridică cu greutate, se îndreptă. Sprijinindu-se de Perhuşa, călca pe piciorul rănit. Gemea. Stătu puţin să mai sufle. Mai făcu un pas:

— Of, drace...

Mai stătu puţin încruntându-se. După aceea îşi luă avânt şi-l pocni pe Perhuşa peste ceafă:

— Unde m-ai băgat, prooostule?

Perhuşa nici nu tresări.

— Unde m-ai băgat? începu să-i strige doctorul înspre căciulă.

Dinspre doctor veni asupra lui Perhuşa un miros puternic şi plăcut de spirt.

— Boierule, acolo e..., îşi scutură Perhuşa capul. Mai bine nici nu vă uitaţi.

— Prostule! Eşti o vită! Doctorul îşi puse pince-nez-ul, făcu un pas, încruntându-se, privi spre maşina aplecată într-o rână, îşi plesni mâinile. Ce dracu’ eşti aşa vită?

Perhuşa tăcea.

— Viiită!

Vocea puternică a doctorului răsună printre brăduţii acoperiţi de zăpadă.

Perhuşa se trase la o parte dinspre doctor, spre botul maşinii, se opri trăgându-şi nasul.

— Trebuia să te naşti tu aşa, vită... Şchiopătând, doctorul se împletici spre el, se opri, se uită.

Şi înţepeni, ridicându-şi sprâncenele.

Chiar în faţa maşinii, din zăpadă ieşea ceva. Mai întâi, doctorului i se păru că este o buturugă a unui copac bătrân. Dar, după ce se uită mai bine, văzu capul unui uriaş mort. Cu tălpigul drept maşina intrase în nara lui stângă.

Doctorul tot clipea, fără să-şi creadă ochilor, holbându-se: movila de care se împotmoliseră nu era altceva decât cadavrul *ăstuia mare*, acoperit de zăpadă.

Uitând de durerea la genunchi, Platon Ilici făcu un pas spre maşină, se aplecă. Capul uriaş, rece, cu părul încurcat, fruntea ridată, cu sprâncene dese, se curăţase uşor de zăpadă în urma loviturii. Tălpigul dispărea în nara nasului cărnos. Luna arginta fulgii de zăpadă din sprâncenele, de pe genele şi din părul gigantului. Un ochi mort era plin de zăpadă, celălalt, pe jumătate deschis, privea fix şi ameninţător cerul nocturn.

— Doamne..., bolborosi doctorul.

— Aşa zic şi eu..., dădu sfârşit din cap Perhuşa.

Doctorul se aşeză pe vine lângă cap, dădu cu mâna zăpada de pe ochiul acoperit. Şi el era tot întredeschis. Gura era ascunsă de barba plină de zăpadă. Deasupra atârna botul maşinii. Într-o ureche a uriaşului ce ieşea din zăpadă lucea un cercel mare, de aramă, care avea forma şi dimensiunea unei greutăţi de două puduri.

Doctorul atinse cu precauţie cercelul. Atinse uşor şi nasul uriaş, rece, care avea o piele murdară, grosolană şi plină de coşuri. Se întoarse. Perhuşa stătea cu o asemenea expresie,

de parcă maşina ar fi intrat în nara fratelui său de sânge, pierdut demult.

Doctorul începu să râdă în hohote şi se lăsă pe spate. Râsul îi răsună printre brazi. Caii începură să necheze neliniştiţi drept răspuns, în pântecele maşinii. Asta îi stârni doctorului un nou acces de râs. Hohotea frecându-şi spatele de zăpadă, hohotea cu pince-nez-ul sclipind, deschizându-şi mult gura cărnoasă.

Perhuşa stătea în picioare ca o curcă plouată. Apoi începu să pocnească din buze. Şi începu şi el să zâmbească, scuturându-şi căciula extrem de mare.

— Ce meşter mai eşti şi tu, Kozma! Doctorul, după ce isprăvi cu râsul, îşi şterse ochii înlăcrimaţi.

— Păi, cum să nu, ce ghinion... Îţi zic eu, boierule, n-o să ne creadă nimeni dacă o să povestim.

— N-o să creadă! clătină doctorul din căciula sa.

Se ridică, se scutură. Şchiopătând, se duse înapoi, se uită:

— E de vreo şase metri lunganul... Trebuia să dea aici ortul popii.

Perhuşa remarcă un obiect mare, rotund, acoperit de zăpadă lângă cadavrul uriaşului. Lovi obiectul cu piciorul, dând la o parte zăpada. Sub zăpadă apărură nuielele unui coş. Perhuşa dădu de pe el zăpada cu mâneca: luci un geam. Curăţă obiectul de zăpadă. Se dovedi a fi o sticlă mare de trei vedre, o sticlă verde groasă, într-o împletitură de nuiele.

— Ia te uită... Perhuşa dădu la o parte zăpada de pe gâtul mare al sticlei, mirosi. Chiar aşa e, boierule. Vodcă!

Lovi sticla în care lichidul îngheţase la suprafaţă, o desfăcu, o răsturnă. Nu curse nimic din ea.

— A băut tot, vagabondul, conchise cu reproş Perhuşa.

— A băut, confirmă doctorul. Şi a dat ortul popii chiar în drum. Uită-te la sălbăticiunile noastre din Rusia...

— Măcar să se fi întins şi el sub un brăduţ, se scărpină în fund Perhuşa şi-şi dădu seama că spusese o prostie: numai sub un brad de o sută de ani ar fi putut să stea culcat gigantul ăsta, nu sub brăduţii mici din jur.

— Să te îmbeţi şi să te prăvăleşti în drum... Ce aiureală! Aiureală rusească! zâmbi doctorul înroşindu-se, scoase portţigaretul şi începu să fumeze ultima ţigară.

— Dar lucrul cel mai important, boierule, e că ne-am lovit tot cu acel tălpig, se scărpină şi-şi trase nasul Perhuşa. De parcă nu ar fi fost...

— Cum? nu înţelese doctorul, pufăind din ţigară.

— E acelaşi tălpig care a crăpat mai înainte.

— Ce spui? Acelaşi? Uite, drace! Păi, de ce stai aşa? Lasă-l pe idiotul ăsta!

— Acuşica, boierule...

Perhuşa aruncă o privire spre cai, se opinti în maşină, pocni din buze:

— Hai, dii, hai, dii, hai, dii!

Fornăind, caii începură să se dea înapoi. Dar maşina nu se mişcă din loc. Perhuşa îşi dădu seama despre ce este vorba, aruncă o privire sub maşină, plescăi supărat:

— Suntem suspendaţi, boierule. Din cauza zăpezii, oiştea nu poate să tragă.

— Păi, hai... Emanând încă aburi de alcool, uitând de genunchi, strângând ţigara în gură, doctorul se opinti în maşină. Hai, dii!

Şi Perhuşa se opinti. Maşina se puse repede în mişcare, dar capul uriaşului nu dădea drumul tălpigului.

— S-a înţepenit, izbucni Perhuşa.

— În nas! exclamă doctorul şi începu din nou să râdă în hohote.

— Va trebui să-l tăiem. Perhuşa se întinse sub banchetă după topor.

— Tălpigul? doctorul îşi ridică sprâncenele nemulţumit.

— Nasul.

— Taie-l, frate, taie-l. Doctorul trase din ţigară pentru ultima oară, azvârli chiştocul.

Luna strălucea puternic. Brazii arătau ca într-o ilustrată *vie* de Crăciun.

Doctorul îşi deschise paltonul, i se făcuse cald. Perhuşa, cu toporul în mână, se apropie de capul cadavrului. Măsură şi începu să taie nara în care intrase tălpigul maşinii. Doctorul, răsuflând fierbinte, se sprijinise cu coatele de maşină şi se uita cum muncea Perhuşa.

De sub topor săreau bucăţi de ţesut îngheţat. După aceea, toporul lovi sec în os.

— Numai să nu tai şi tălpigul, îl sfătui poruncitor doctorul.

— Ştiu, ştiu eu asta..., bolborosi Perhuşa.

Pe când cioplea nasul uriaş, îngheţat, îşi aduse aminte cum văzuse pentru prima dată în viaţă unul mare. Kozma avea pe atunci vreo zece ani. Şi nu trăia la Dolbeşino, ci în casa tatălui, în satul bogat Pokrovskoe. În vara aceea se stabilise ca târgul de toamnă să se mute de la Dolgoe la Pokrovskoe. Negustorii din partea locului hotărâră să taie Crângul Putred şi în locul lui să ridice depozite pentru târg. Bătrânul crâng de stejari rămăsese la Pokrovskoe încă din vechime, când în sat se afla casa unui moşier ce fusese arsă în timpul Tulburelii Roşii. Stejarii din acest crâng erau uriaşi, scorburoşi, unii dintre ei se prăbuşiseră şi putreziseră. În scorburile uriaşe ale acestor stejari, copiii se jucau de-a războiul sau de-a vârcolacii. Şi, uite, se hotărâseră să taie crângul. Pentru asta, negustorii din Pokrovskoe au angajat trei dintre ăştia mari: Avdot, Bor’ka şi Viahir’. Într-o seară caldă de vară au venit la Pokrovskoe cu boccelele, cu ferăstrăul şi cu un topor pe umeri. Toţi aveau, ca şi ăsta care îngheţase pe drum, cinci-şase metri înălţime. Copiii îi întâmpinară fluierând şi huiduind. Dar cei mari se uitară la copii ca la nişte vrăbiuţe, nici nu-i băgară în seamă. Se instalară în magazia veche a negustorului Bakşeev, iar dimineaţa se apucară de tăiatul copacilor. Micul Kozma se uita la munca lor cu bucurie şi cu groază: ăştia mari munceau astfel încât totul în jur trosnea şi pocnea. Nu numai că puseseră la pământ toţi stejarii, îi tăiaseră în bucăţele şi îi spărseseră, dar mai şi scoseseră buturugile uriaşe şi le făcuseră şi pe ele bucăţele. Seara, după ce beau vreo trei vedre de lapte şi înfulecau mâncare

de cartofi cu slănină, se aşezau pe buturugile de stejar şi cântau cu vocile lor grosolane, tunătoare. Kozma îşi amintea un cântec pe care îl cânta agale cu o voce surdă, înspăimântătoare Avdot cel urecheat şi roşu la faţă:

Maica mea,
Cum de m-ai purtat în pântece,
Cum de tu, frumoaso,
Ai glăsuit aşa de tare.

După aceea, Avdot şi Viahir' s-au luat la ceartă din cauza banilor. Viahir' l-a bătut pe Avdot şi acesta, supărat, a plecat din Pokrovskoe înainte să se termine treaba. Şi, cum povesteau muierile, tot scuipa sânge pe drumul de la Pokrovskoe la Boroviki. Negustorii din Pokrovskoe, auzind de plecarea lui Avdot, îi plătiră pe cei doi cu o treime mai puţin. Şi aceştia, ca să se răzbune, şi-au făcut în ultima noapte nevoile în fântâna negustorului Bakşeev. După aceea au tot curăţat fântâna aia trei zile la rând, au tot scos din ea căldări întregi de rahat de la ăia mari...

Perhuşa ciopli cu mare greutate osul nasului. Tălpigul care intrase în nară începuse să se vadă. Împreună cu doctorul trăgea de maşină, dar tălpigul tot nu ieşea din nară.

— Tălpigul a străpuns sinusul frontal şi a înţepenit acolo, se uită doctorul. Taie uite aici, pe sus!

Perhuşa îşi dădu jos mănuşile, scuipă în palme, începu să taie arcada. Osul se dovedi a fi tare şi gros. Perhuşa îşi trase sufletul de vreo două ori până reuşi să intre mai adânc în os. Bucăţi albe de os zburau de sub topor, strălucind în lumina lunii.

„Dacă tai lemne, sar aşchii..." îşi aduse aminte doctorul de zicătoarea favorită a străbunicului.

Străbunicul doctorului Garin, contabil, îşi amintea adesea îndepărtata epocă stalinistă, când proverbul acesta era popular atât în rândul celor de la putere, cât şi în rândul poporului.

Osul se termină, în locul bucăţilor albe săreau acum unele verzui.

„Aha, avea sinuzită...” miji ochii profesionist doctorul. „Probabil era un vagabond. A mers aşa, s-a îmbătat. A căzut, a adormit. A îngheţat...”

— Rusia..., bolborosi el şi-şi aduse aminte cum îl tratase odată pe unul din ăştia mari, care făcuse hernie.

Ăsta mare fusese angajat la Repişna la muncile câmpului. Săpase o groapă cu lopata lui mare, apoi mutase o magazie şi-i pocnise hernia. Când Garin şi alţi trei voluntari îi puseră la loc organul, ăsta mare urla, muşca lanţurile cu care era legat de podea şi urla:

— Nu trebuie! Nu trebuie!

Atunci rezolvară cu succes hernia...

— Am terminat de tăiat, mama ta... Perhuşa, epuizat, îşi îndreptă spatele, îşi dădu jos căciula, se şterse pe faţă.

— Aha..., văzu doctorul în semiîntuneric, din cauza unui nor care acoperise faţa lunii, fâşia strălucitoare a tălpigului în adâncitura capului. Faţa mutilată de tăietură a uriaşului arăta malefic.

— Tragem înapoi? După ce aruncă toporul, Perhuşa se opinti în botul maşinii.

— Tragem! Doctorul se opinti şi el pe partea cealaltă.

Perhuşa pocni din buze, spuse „dii”, spuse „prrr”, caii se apucară să dea înapoi şi maşina ieşi din cap.

— Slavă Domnului! răsuflă uşurat doctorul.

Perhuşa însă, căzut în genunchi, pipăia tălpigul:

— Of, tu, mama ta...

— Ce-i? se aplecă doctorul şi, la lumina lunii ce ieşise de după nor, privi tălpigul rupt transversal, al cărui vârf rămăsese pentru totdeauna în sinusul mortului... Ah, drace...

— S-a rupt. Respirând greu, Perhuşa îşi trase nasul cu zgomot.

Doctorul simţi instantaneu că îngheaţă.

— Şi ce putem să facem acum? întrebă el cu o iritare crescută.

Perhuşa tăcu puţin, respirând şi trăgându-şi nasul. După aceea ridică toporul.

— Trebuie să tai un tălpig şi să-l leg la ăsta.
— Şi altfel nu ajungem?
— Altfel nu ajungem.
— Nu ajungem cu cel de-al doilea tălpig?
— Nu ajungem, boierule.
— De ce?
— Păi, ăsta rupt o se oprească în zăpadă şi gata.
Doctorul înţelese.
— S-a rupt pentru că era lovit, oftă Perhuşa. Că dacă ar fi fost întreg, nu s-ar fi rupt. A fost spintecat, de-aia s-a şi rupt. Cum să nu se rupă?
Doctorul scuipă cu răutate, băgă mâna după ţigări, dar îşi aduse aminte că se terminaseră. Şi mai scuipă o dată.
— Bine, o să mă duc eu să caut un copăcel strâmb, spuse Perhuşa şi o luă prin zăpadă înspre pădurica de brazi.
— Să nu stai mult! porunci iritat doctorul.
— Păi, cum oi reuşi...
Şi dispăru în brădet.
— Idiotul, bolborosi doctorul în urma lui.
După ce stătu puţin lângă capul nefast, se urcă în maşină, pe banchetă, se înfăşură cu blana, îşi trase căciula pe ochi, îşi băgă mâinile în buzunar şi amuţi. Aburii de alcool rămăseseră în corp, dar începeau să se ducă şi pe doctor îl cam luă cu frig.
„Ce prostie mai e şi asta?” îşi spuse.
Şi imediat începu să moţăie.
Începu să viseze o masă mare într-o sală uriaşă, puternic luminată, ce amintea de sala banchetelor de la Casa Oamenilor de Ştiinţă din Moscova, cu o mulţime de persoane cunoscute şi necunoscute care aveau legătură cu el, cu profesia lui şi cu viaţa lui personală, oamenii îl felicitau, se bucurau pentru el, întindeau paharele, vorbeau ceva înălţător şi solemn, iar el, fără să priceapă nici motivul acestui banchet, nici sensul felicitărilor şi al entuziasmului, era forţat să încuviinţeze din cap şi să răspundă la felicitări, încercând să fie reţinut, solemn şi bucuros, deşi îşi dădea seama de

caracterul îndoielnic al celor întâmplate. Deodată, unul dintre musafiri se urcă cu greutate pe masă şi toţi îngheaţă privindu-l. Platon Ilici îl recunoaşte în acest individ pe profesorul Amlinski, care le ţinuse la universitate un curs despre chirurgia purulentă. Amlinski, în frac, cu faţa lui atentă, obosită, fără barbă, după ce se urcă pe masă, se îndreaptă, îşi încrucişează teatral mâinile pe piept şi, fără să spună niciun cuvânt, începe deodată să danseze pe masă un dans ciudat, pocnind tare cu tocurile în masă; în dansul acesta era ceva solemn şi funest, plin de semnificaţii, încât toţi cei adunaţi îşi dădură seama, şi înţelese şi Platon Ilici. El înţelese că dansul se numeşte *rogud* şi că este un dans *medical* de pomenire închinat personal lui, doctorului Platon Ilici Garin, iar toţi aceşti oameni care se adunaseră la masă veniseră pentru pomenirea lui Garin. Groaza îl cuprinde pe Platon Ilici. Priveşte îngheţat cum Amlinski dansează concentrat, bătând tactul funest pe masă, astfel încât vesela sare şi zdrăngăneşte, dansează făcând nişte mişcări circulare ciudate cu spatele şi cu capul, aproape aşezându-se pe vine, după care se îndreaptă, dând din cap şi făcând cu ochiul tuturor celor adunaţi. Lângă Platon Ilici se află morăriţa. E îmbrăcată frumos, în jurul feţei ei pline, îngrijite străluceşte o pulbere de diamante. Este soţia lui Amlinski, şi asta de mult. Emanând miros de parfum şi aromele trupului său neted şi îngrijit, îşi apropie faţa luminoasă de Garin şi îi şopteşte la ureche cu un zâmbet pofticios:

— Ce aluzie savuroasă şi pompoasă!

Doctorul se trezi.

Imediat cum începu să se mişte, un frison puternic îi zgudui trupul. Îşi ridică tremurând căciula de pe ochi. În jurul lui era întuneric şi frig. În întuneric, Perhuşa cioplea ceva cu toporul. Luna dispăruse în spatele norilor.

Doctorul începu să se mişte din ce în ce mai repede, dar frisonul îl cuprinse aşa de tare, că începu să geamă, iar dinţii să-i clănţăne singuri. Dintr-odată i se făcu frică. Niciodată în viaţă nu încercase un frig aşa de înspăimântător, de

pătrunzător. Îşi dădu seama că niciodată nu va scăpa din această noapte blestemată, nesfârşită de iarnă.

— Dddoaaamneee... miluuuieeeşte..., începu el să se roage, clănţănind din dinţi de parcă cineva ar fi pus în ei un motoraş făcut de Klatzer.

Perhuşa cioplea în întuneric.

— Ei, uite..., se auzea bolborositul lui Perhuşa şi cioplitul se potoli.

Cât timp doctorul moţăise, Perhuşa găsise în brădet un copăcel cu un trunchi strâmb, îl tăiase, îl curăţase de noduri, îl târâse până la maşină şi cioplise din el ceva în genul unui tălpig. Nu era deloc arătos, dar era foarte bun pentru a ajunge cu el până la Dolgoe. Trebuia să-l fixeze de tălpigul rupt. Şi chiar avea cu ce: când reparase tălpigul în curtea morarului, Perhuşa luase de acolo trei cuie.

„Ar fi fost bine să fi fost măcar patru”, îşi spuse el.

Dar imediat se linişti cu voce tare:

— Ajung şi trei.

Când observă că doctorul începe să se mişte şi tot bolboroseşte ceva, Perhuşa se apropie de el:

— Boierule, am nevoie de ajutor.

— Dddoaaamnee... Dumnezeeeule, tremura doctorul.

— Vă e frig? înţelese Perhuşa.

După ce muncise, lui nu-i mai era.

— Făăă un foooc, clănţănea doctorul.

— Un foc? se scărpină sub căciulă Perhuşa şi privi spre luna ce se ascunsese. „Chiar aşa... nu vezi nici pe dracu’... nici nu nimeresc cuiele...”

— Făăă... făăă un foooc..., tremura doctorul de parcă era cuprins de friguri.

— Acuşica o să facem.

Apucând toporul, Perhuşa porni în brădet să caute un brad uscat. Fu nevoit să caute multă vreme: luna, ca un făcut, nu mai apărea, trebuia să caute aproape pe pipăite. Bradul uscat se dovedise a fi mai mare decât ceilalţi, trunchiul lui tare şi înalt nu lăsa toporul să intre. Multă vreme tăie

Perhuşa la el. După ce-l puse jos, târî bradul spre maşină, dar se blocă între alţi doi brazi, se chinui cu el tăind pe întuneric crengile care-l încurcau, era cât pe ce să se lovească la picior.

Gâfâind, târî bradul până la maşină.

Doctorul stătea, ca mai înainte, la locul lui, zgribulit, cu mâinile în buzunare.

„Iote, a îngheţat de tot doftorul…" îşi spuse Perhuşa şi, trăgându-şi sufletul, se apucă să taie cetina de pe brad.

După ce tăie suficient, adună o grămadă de crenguţe foarte subţiri, le rupse în două, scoase bricheta, făcu o dâră lungă de gaz. Focul se întinse repede pe crengile uscate. Perhuşa făcu o groapă în zăpadă cu cizma, băgă acolo ramurile aprinse, apoi le puse şi pe celelalte.

— Doftore, haideţi să vă încălziţi! strigă Perhuşa doctorului.

Doctorul îşi dezlipi pleoapele, care i se închideau: în pince-nez începură să strălucească limbile de foc. Se ridică chinuitor. Trebuia să-şi mişte trupul înţepenit, cuprins de frisoane, spre foc. Trupul tremura, piciorul amorţit nu-l asculta. Doctorul se mişca de parcă era un zombi. Apropiindu-se de foc, ca un pompier beat, se băgă imediat în flăcări.

— Ei, unde vă duceţi aşa, o să luaţi foc! îl trase Perhuşa.

După ce se aşează pe zăpadă, doctorul se târî spre foc, îşi băgă în el mâinile înmănuşate.

— Ei, n-aveţi decât să ardeţi dacă vreţi, bolborosi Perhuşa rupând cetinile.

În curând, doctorul începu să strige, îşi scoase mâinile din foc: mănuşile îi fumegau.

— Mai bine v-aţi descheia, boierule, ca să intre căldura şi în interior, îl sfătui Perhuşa.

Cu ochii mijiţi din cauza fumului, cu mâini tremurătoare, doctorul îşi deschise paltonul.

— Foarte bine, zâmbi obosit Perhuşa.

Faţa i se trăsese, dar zâmbetul păsăresc nu-l părăsise.

Se încălziră până când arse tot bradul. Doctorul îşi veni în fire, nu mai tremura. Dar îi era, ca mai înainte, groază.

„Oare de ce mă tem?” îşi spunea el privind puzderia portocalie a jarului rămas de la cetină. „E întuneric. E frig. Şi ce-i cu asta? Dolgoe e la doi paşi... El doar nu se teme. Nici eu nu trebuie s-o fac...”

— Boierule, ajutaţi-mă cu maşina, îl rugă Perhuşa luând toporul din zăpada ce se topise din cauza focului.

— Cum? nu înţelese doctorul.

— Am cioplit un vârf de tălpig. Dumneavoastră ţineţi, iar eu o să-l fixez. Am trei cuişoare.

Doctorul se ridică în tăcere, se încheie la palton. Perhuşa aprinse ultima cetină de brad, o înfipse în zăpadă lângă capul uriaşului. Focul începu să licărească în ochii lui acoperiţi de promoroacă şi doctorul văzu că mortul avea ochii verzi.

— Hai, repede, până nu se stinge! porunci Perhuşa căzând în genunchi şi băgând vârful sub tălpigul rupt.

Doctorul se prăvăli şi el în genunchi, se prinse de lemne, ţinându-le lipite. Perhuşa scoase din buzunar cele trei cuie preţioase, pe două le ţinea cu dinţii, pe al treilea îl fixă şi, lovindu-l cu dosul toporului, îl înfipse din trei lovituri. Fixă şi al doilea cui şi îl prinse la fel de abil, lovi şi a patra oară, dar toporul îi scăpă şi-i izbi dureros mâna stângă.

— Mama ta! suflă el şi scăpă al treilea cui dintre dinţi.

Ramura se stinse, împrăştiindu-şi cenuşa chihlimbarie.

— Of, şi tu... Scuturându-şi palma mare, Perhuşa aruncă toporul, începu să pipăie în zăpadă. Unde te-oi fi dus...

Şi doctorul începu să scormonească prin zăpadă. Dar nu găsiră cuiul.

— Trebuie să facem lumină! porunci doctorul.

— Acuşica... Perhuşa apucă pe pipăite celelalte crengi şi le dădu foc.

Dar focul de scurtă durată nu ajută: cuiul parcă se evaporase în zăpadă.

— Uite ce porcărie..., se târa prin zăpadă Perhuşa.

— Cum aşa... da’ de ce..., bolborosea doctorul pipăind cu mâinile în zăpadă.

— Sunt prost, de-aia l-am scăpat, se justifică Perhuşa.

Mai căutară aşa, la lumina slabă, albăstruie a celor două brichete, dar tot nu găsiră cuiul.

— Uite ce pedeapsă... Plin de zăpadă, Perhuşa se învârtea în jurul tălpigului.

Era tare supărat de pierderea cuiului. Şi începu să-i pară rău că luase cu el numai trei, din prostie şi de ruşine sfiindu-se să ia atunci din cutia de tablă măcar patru cuie.

— Sunt prost, prost.

După ce-şi trase nasul, îndoi cu toporul cele două cuie care ieşeau pe sub lemnul proaspăt cioplit, le atinse:

— Om ajunge noi cu două cuie?

— Să le legăm cu un bandaj. Aplecat, doctorul se uita fix la tălpigul reparat.

— Putem, dădu Perhuşa din cap indiferent, se ridică, deschise capota.

Caii începură să prindă slab glas. Perhuşa simţi că îngheţaseră.

— Ei, hai, hai, zi ceva... Dându-şi jos mănuşile, începu să-i zgâlţâie şi să-i mângâie.

Un nechezat slab ieşi de sub capotă odată cu aburul scos de cai. Încălzit de căldura cailor, locul de sub capotă era singurul călduros. Şi doctorului începu să-i pară rău şi să fie invidios că oamenii îngheaţă de frig, iar caii pot să se încălzească singuri. Găsi restul de bandaj şi înfăşurară tălpigul nefast. Abia apucă doctorul să înfăşoare şi să facă nodul său tradiţional, că pe spinare începu să-i foşnească ceva: începuse să ningă.

— Drace! privi el spre cer.

Cerul fusese acoperit în întregime de nori. Şi nu mai erau nici luna strălucitoare, nici pulberea sclipitoare de stele. Zăpada cădea greu, fără vânt, aşa de deasă, că înghiţi totul în jur. Ca o ironie la adresa călătorilor, ca un fel de răzbunare

pentru o oră-două de înseninare şi linişte, zăpada cădea acum întruna.

— Bine c-a venit, zâmbi Perhuşa şi acoperi caii.

— Cum o să mergem? se uită în jur doctorul.

— Păi, o să mergem cum o da Dumnezeu, răspunse Perhuşa trăgând cârma la stânga, strigând la cai.

Maşina se urni, coborî de pe mort. Perhuşa o îndreptă spre ceea ce trebuia să fie drumul şi porni pe lângă ea. Doctorul venea în urmă.

— Urcaţi, boierule, că plec! îi strigă Perhuşa.

Doctorul urcă în maşină:

— Oare cât mai avem de mers?

— Nu ştiu. Vreo trei verste...

— Trebuie să ajungem!

— Dacă dă Dumnezeu, o să ajungem!

— Trei verste... Putem să mergem şi pe jos...

— Putem...

Doctorul tare ar fi vrut să iasă din acest infinit acoperit de zăpadă, din frigul acesta care nu-l lăsa în pace nicio clipă, să iasă din noaptea asta care semăna cu un vis urât, pentru a o uita pentru totdeauna împreună cu zăpada asta, cu maşina asta prostească, cu fătălăul ăsta de Perhuşa şi cu tălpigul rupt.

„Doamne, scoate-mă, păzeşte-mă şi ajută-mă...” se ruga el în sinea sa, numărând fiecare metru de drum câştigat.

Perhuşa mergea pe jos, conducea, călcând zăpada cu cizmele, căzând şi ridicându-se din nou. În faţa şi în jurul lor se afla un perete de zăpadă ce cădea silenţios. Şi din cauza acestei linişti, a lipsei totale de vânt, doctorului i se făcu groaza şi mai mare.

Însă lui Perhuşa nu-i era groază deloc. Pur şi simplu obosise de toate prin câte trecuseră, obosise aşa de tare, că mergea parcă cu ultimele puteri, încercând să nu cadă în zăpadă şi să nu adoarmă. Focul rugului îl turtise, îngheţase tun şi voia numai un singur lucru – să doarmă.

„Trei verste... O să ajungem, dacă nu ne abatem...” îşi spunea căscând ochii, care i se lipeau din cauza zăpezii şi a oboselii.

După o jumătate de verstă, când brădetul se termină şi începu câmpia întinsă, se abătură din drum. Perhuşa tot umblă prin preajmă, găsi drumul. Porniră, dar în curând se abătură din nou. Şi din nou Perhuşa găsi drumul. Doctorul deja nu se mai dădea jos, ci stătea în maşină, acoperit tot de zăpadă, rugându-se cu inima pierită de groază. Merseră bine o jumătate de verstă, dar deodată se auzi un trosnet, maşina se aplecă spre dreapta ca un trădător: după ce ieşiră de pe drum, intrară într-o râpă şi vârful cârpit se rupse.

— S-a rupt! strigă Perhuşa chinuindu-se prin zăpadă.

— Mama ta... Doctorul, care stătuse nemişcat tot drumul, sări deodată de pe banchetă, intră în zăpadă până la genunchi şi se duse spre portbagaj, începând să-şi desfacă furios genţile.

— Să te ia dracu’, prostule... Să te ia dracu’ cu maşina ta... cu tălpigul tău puturos... Îşi desfăcu genţile pline de zăpadă, le luă în mâini şi porni înainte.

Perhuşa nu-l reţinu. Nu mai avea putere să stea în picioare, se lăsase jos lângă maşină, cu spatele sprijinit de ea, cu o mână ţinându-se de tălpig ca de un picior rupt.

— Aş fi ajuns mai repede pe jos! strigă supărat doctorul, fără să se întoarcă.

Mergea înainte pe drumul acoperit de zăpadă.

— Toată viaţa am ascultat de proşti şi de fătălăi! bolborosea el cu răutate, mişcându-se în zăpada densă, ce cădea din întuneric. Am ascultat de proşti! Şi am ascultat de fătălăi! Ce viaţă mai e şi asta? Doamne, ce viaţă mai e şi asta?

Nemulţumirea plină de răutate a doctorului îl învioră, se mişca prin zăpada foşnitoare, cizmele pisau terciul nesfârşit de zăpadă. Simţea drumul cu picioarele, suprafaţa carosabilă acoperită de zăpadă.

„Înainte, numai înainte...” îşi spuse doctorul fără să încetinească pasul.

Îşi dădea seama că trebuie pur şi simplu să nu se teamă de stihia asta rece şi fără viaţă şi să meargă, să meargă, să o depăşească.

Negura de zăpadă curgea pe lângă doctorul Garin. El continua să meargă. Maşina, Perhuşa, căluţii – totul rămase în urmă de parcă ar fi fost un trecut nenorocit, iar în faţă se afla drumul pe care trebuia să-l urmeze.

„Dolgoe e la doi paşi... Trebuia să-l las de mult pe prostul ăsta şi să plec pe jos... Aş fi ajuns de mult...”

Pe când păşea aşa, se prăvăli într-o groapă şi căzu, scăpând genţile. Răsucindu-se în zăpadă, îşi recuperă genţile, ieşi din groapă, o porni înapoi, găsindu-şi cu greu în întuneric urmele. Găsi drumul, o porni în dreapta, dar din nou căzu într-o groapă, mai adâncă decât prima.

„E o râpă...” îi trecu prin minte.

După cum se vedea, drumul trecea prin râpe.

— E un cot..., bolborosi doctorul înfierbântat.

Ieşi de acolo, porni şi căzu din nou. În jur erau numai râpe.

— Oare unde este? Îşi îndreptă căciula, ce-i alunecase pe ochi.

Începu să pipăie prudent cu piciorul, încercând să nu mai cadă. Sub zăpadă era ceva neregulat, care nu semăna deloc cu drumul. Drumul parcă dispăruse în râpe. Tot căutând drumul, doctorul îşi sleise puterile şi se lăsă în zăpadă. Începu să-i fie frig la picioare.

— Blestematele..., bolborosea el.

După ce stătu puţin jos, se ridică, îşi luă genţile. Şi decise s-o ia drept prin blestematele astea de râpe, în speranţa că va da de drum. Se dovedi o treabă dificilă: mergea, căzând şi ridicându-se, prăvălindu-se şi iar ridicându-se. Nu găsi drumul. Parcă îl înghiţiseră râpele.

Epuizat, se aşeză în zăpadă şi rămase aşa. Zăpada, zăpada nesfârşită tot cădea şi cădea din cerul întunecat, acoperindu-l pe doctor şi urmele lui.

Doctorul începu să moţăie şi să îngheţe.

— Numai să nu adorm..., bolborosi el ridicându-se şi, abia mişcându-se, porni înainte.

Râpele nu se mai terminau. Prăbuşindu-se a nu ştiu câta oară, se întinse pe o parte şi se târî înainte pe zăpadă, trăgând după sine genţile, care se îngreunaseră.

Şi, deodată, sub picior pipăi ceva drept, tare.

— Uite-l! exclamă el răguşit şi bucuros.

Ieşind din râpă pe drum, stătu aşa puţin, respirând chinuit, lăsă genţile pe zăpadă, îşi făcu cruce:

— Slavă Ţie, Doamne.

Ridică genţile. Porni înainte. Dar nu făcu nici douăzeci de paşi, că ceva se ridică din pâcla de zăpadă şi se năpusti chiar asupra lui. Cu ochii holbaţi, doctorul distinse ceva ce semăna cu un trunchi de copac aplecat, plin de zăpadă. Începu să-l ocolească prin stânga şi deodată văzu în spatele acestui trunchi ceva mare, lat, care ocupa tot drumul, din care se ridica şi se întindea trunchiul ăsta. Doctorul se opri şi privi cu atenţie. Chestia asta mare şi lată era cufundată în zăpadă şi o lua în sus. După ce aruncă genţile în zăpadă, doctorul îşi şterse pince-nez-ul cu fularul, îşi dădu capul pe spate. Nu putea să-şi dea seama ce era în faţa lui. Mai întâi îşi spuse că este o căpiţă de fân ascuţită, acoperită de zăpadă. Dar, după ce o atinse cu mâna, îşi dădu seama că nu e fân, ci zăpadă. Căscând ochii, se trase înapoi. Şi deodată, după ce distinse undeva în partea de sus a mormanului uriaş de zăpadă ceva ce semăna cu o faţă omenească, înţelese că în faţa lui era un om de zăpadă de dimensiuni monstruoase, prevăzut cu un falus uriaş ce ieşea din zăpadă.

— Doamne, bolborosi doctorul şi se închină.

Omul de zăpadă, de mărimea unei case cu etaj, se ridica în faţa lui. Falusul se întindea ameninţător deasupra capului doctorului Garin. Capul rotund, făcut din zăpadă, privea din întuneric prin cei doi bolovani de râu îndesaţi în zăpadă de un sculptor puternic, necunoscut. În locul nasului se iţea un trunchi de plop tremurător.

— Doamne, bolborosi doctorul şi-şi scoase căciula.

I se făcuse cald. Îşi aduse aminte de cadavrul uriaşului. Şi-şi dădu seama că uriaşul în nara căruia intrase de curând maşina fusese sculptorul acestui om de zăpadă monstruos. Înainte de moartea sa din cauza beţiei, se hotărâse să facă ceva din materialul aflat la îndemână pentru oamenii atât de indiferenţi şi de îndepărtaţi.

Doctorul ridică mâna cu căciula, o agită, încercă să scoată falusul ce se ridica alb în sus. Dar nu reuşi. Lemnul se întindea deasupra doctorului, ţintind ameninţător în întuneric. Zăpada se învârtea şi cădea pe falus şi pe capul descoperit al lui Garin. Doctorul îşi dădu seama că uriaşul înfipsese în pântecele omului de zăpadă un trunchi de copac şi-l acoperise cu zăpadă. Din cauza viscolului şi a zăpezii ce cădea, devenise şi mai gros.

Garin se trase înapoi, privind omul de zăpadă al uriaşului. Stătea acolo, mereu gata să-şi înfigă falusul în lumea înconjurătoare. Doctorul întâlni privirea ochilor-bolovani. Omul de zăpadă se uita la Garin. Părul începu să se ridice pe capul doctorului. Îl cuprinse groaza.

Ţipă şi o luă din loc.

Fugea împiedicându-se, se ridica şi, gemând de groază, fugea şi fugea din nou.

În cele din urmă, lovindu-se cu pieptul de ceva, se rostogoli în zăpadă cu picioarele în sus. Lovitura fusese puternică, doctorului i se tăie răsuflarea, steluţe multicolore îi plutiră prin faţa ochilor. Începu să geamă de durere. Treptat, îşi reveni. Începu să i se facă frig, se uită şi îşi văzu mâna dreaptă, care strângea căciula. Se aşeză, îşi îndesă căciula pe cap.

Îl cuprinse frigul. Tremurând şi ţinându-se de pieptul lovit, se ridică. În faţa lui, în zăpadă, ca un stâlp de verstă, se afla un rest al unui mesteacăn bătrân. Doctorul se apucă de el, parcă s-ar fi temut să nu se prăbuşească în zăpadă. Se lipi cu pieptul de mesteacăn, împietri aşa, respirând greu. Era un mesteacăn bătrân, scoarţa i se iţea în întuneric. Ţinându-se

de mesteacăn, doctorul răsufla în el şi-i inspira mirosul. Dinspre mesteacănul îngheţat mirosea a baie.

— Albă... celuloză..., bolborosi el spre coaja de mesteacăn.

Şi-şi dădu seama că îngheaţă.

— Să mă mişc, să mă mişc... Se îndepărtă de mesteacăn şi porni prin zăpada ce cădea.

Mergea fără să-şi dea seama unde este drumul, mergea prin zăpada adâncă, se împiedica, se prăbuşea, se ridica din nou, mergea, mergea şi mergea. În faţă, din lateral, din spate era acelaşi lucru – întunericul nopţii, zăpada care cădea. Doctorul mergea.

În curând începu să meargă mai încet, ieşea cu greutate din gropi, legănându-se şi pierzându-şi echilibrul. Zăpada nu-l lăsa, îl apuca de picioarele îngheţate, care nu-l mai ascultau. Doctorul se mişca din ce în ce mai încet. Îşi băgă mâinile îngheţate cu mănuşile ude în buzunarele adânci şi continuă să meargă aplecat.

Genunchii îl lăsau. Mergea abia trăgându-şi picioarele.

Şi atunci, când era gata să cadă şi să rămână pentru totdeauna în zăpada aceea lipicioasă, fără sfârşit, îl opri ceva. Dezlipindu-şi pleoapele îngheţate, doctorul distinse în faţa sa, în întuneric, spatele maşinii, pictat cu trandafiri, cioplit pe la colţuri. Fără să-şi creadă ochilor, îl pipăi. După ce stătu puţin, ţinându-se de spatele maşinii, îşi trase răsuflarea. Aruncă o privire spre banchetă: era goală. Nu era nimeni în maşină.

Părul i se zburli din nou sub căciulă. Îşi dădu seama că Perhuşa plecase, abandonase maşina, îl părăsise pe doctor, îl părăsise pentru totdeauna şi că acum rămăsese singur, singur pentru totdeauna în iarna asta, în câmpia asta, în zăpada asta. Iar asta însemna moarte.

— Moarte..., şuieră doctorul şi vru să-şi plângă de milă.

Dar nu mai avea nici lacrimi, nici puterea de a plânge. Se prăbuşi în genunchi în faţa maşinii.

Auzi cum undeva, în apropiere, începuse să necheze un căluţ. Dar nu-i veni să creadă.

Buzele îngheţate îi tremurau, scoţând din el un fel de scâncet.

Şi din nou necheză un cal. Undeva, foarte aproape. Privi în jur. De jur împrejur se afla întinderea întunecată, nemiloasă, mortală. Şi din nou necheză şi fornăi un cal. Îşi aduse aminte: aşa necheza calul acela poznaş, mânzul bălţat. Şi necheza în maşină. Doctorul se holbă tâmp spre maşină.

Şi deodată remarcă faptul că rogojina, care acoperea mereu capota, se ridicase mult. Crezând că este zăpada care formase un nămete, doctorul atinse rogojina. Ea începu să se mişte. El o dădu puţin la o parte.

Din întunericul de sub capotă venea miros de căldură de la cai, acolo ei se întorceau, fornăiau, nechezau. Şi vocea lui Perhuşa spuse:

— Doftore!

Doctorul se uita năucit sub capotă. Întinse mâna, atinse. Sub capotă, făcut colac în mijlocul cailor, se afla Perhuşa.

— Tu... cum ai făcut..., şuieră doctorul.

— Intraţi aici, se întoarse Perhuşa strângându-se. Aici e cald. Nu a mai rămas mult până dimineaţă. O să rezistăm.

Doctorul tare ar fi vrut să intre în spaţiul acela cald şi întunecos, care mirosea a cai. Intră grăbit şi stângaci sub capotă. Perhuşa începu să tragă caii spre el, făcându-i loc doctorului. Doctorul se strecură cu greutate, lipindu-şi imediat bărbia de gheaţă de fruntea caldă a lui Perhuşa, strivind caii cu mâinile şi cu picioarele. Aceştia nechezau neliniştiţi, Perhuşa îi ajuta să iasă de sub Garin:

— Nu-ţi fie frică, nu-ţi fie frică...

Din cauza îndesării trupului mare al doctorului, maşina începu să se clatine. Perhuşa, care stătea culcat pe partea dreaptă, se strângea cum putea, făcând loc genunchilor uzi ai doctorului între picioarele sale, îndesându-i pe caii ce nechezau neliniştiţi deasupra sa şi a doctorului, care stătea şi el culcat pe partea stângă. Doctorul, învârtindu-se ca un urs în bârlog, nu se gândea nici la cai, nici la Perhuşa, dorind cu

înfrigurare un singur lucru, să se ascundă de frigul blestemat, să se încălzească.

Se aranjară cumva. Caii stăteau sus pe ei, se înghesuiseră între picioare, iar pe unii dintre ei Perhuşa reuşi să-i bage la gâtul său. Eliberându-şi cu greu mâna stângă, trase pe deasupra rogojina.

Sub capotă se făcu întuneric total.

— Ei, aşa, bine..., bolborosi Perhuşa înspre pieptul doctorului, care respira greu, mirosind a sudoare şi a parfum.

Garin stătea într-o poziţie incomodă, căciula îi alunecase pe ochi, dar nu voia deloc s-o îndrepte, nu mai avea putere decât să respire. Pe căciulă se agitau patru cai. Alţi trei se cuibăriseră în căciula lui Perhuşa.

— Iar eu mă gândeam că n-o să vă mai întoarceţi, spuse Perhuşa în pieptul doctorului.

Acesta respira greu, ca mai înainte. Apoi începu să se întoarcă, împinse genunchii spre Perhuşa. Din spatele lui Perhuşa se auzi o trosnitură: capota se crăpă.

— Ei... Perhuşa simţi cu spatele crăpătura.

Doctorul încetă să se mai mişte.

— Nu am găsit drumul, şuieră el cu o voce slabă.

— E clar. A fost acoperit.

— A fost acoperit.

— Şi nu se vede nimic.

— Nu se vede...

Tăcură puţin. Caii se liniştiră repede şi tăcură şi ei. Şi numai poznaşul acela bălţat, cu botul băgat în mâneca stăpânului, îl muşca de mână.

— Iar asta... cum îi zice..., doctorul tot făcea eforturi să întrebe ceva.

— Ce?

— Caii tăi.

— Caii sunt aici, cum să nu.

— Ei... ne încălzesc?

— Încălzesc, boierule. Şi noi îi încălzim. Ne încălzim unii pe alţii.

— Ne încălzim?
— Ne încălzim.
Doctorul tăcu puţin, apoi rosti cu un glas sfârşit:
— Am îngheţat. Tare.
— E clar.
— Să nu mor.
— Dacă dă Dumnezeu, nu muriţi. În curând se luminează de ziuă. Şi, cum începe să se vadă, reparăm tălpigul şi pornim. Sau ne remorchează vreunul care trece.
— Să ne remorcheze?
— Păi, cum să nu. O să ne ataşeze şi o să ne tragă.
— Păi, pe aici... se circulă? şuieră doctorul.
— Se circulă, cum să nu? Cei care transportă pâine circulă din zori, cum se poate fără pâine? La şapte eu înham caii deja. Şi în Dolgoe ăsta al dumneavoastră oamenii vor să mănânce. O să ne remorcheze şi o să ajungem la Dolgoe, cum să nu.
Când auzi de Dolgoe, pe când îl cuprindea somnul, doctorul înţelese cu greutate ce e aia „Dolgoe”, dar apoi îşi aduse aminte că el, doctorul Garin, merge la Dolgoe, el trebuie să fie acolo cu un vaccin, îl aşteaptă Sielberstein, care a făcut vaccinul 1, iar el, Garin, aduce vaccinul 2, aşa de necesar şi de important pentru cei care suferă de *molima boliviană*. Îşi aduse aminte de genţile sale, dar îşi reaminti imediat că se pare că le aruncase lângă acel om de zăpadă nefast, dar poate că nu le aruncase, poate că le luase şi fugise cu ele. „Le-am aruncat sau nu?” încerca să-şi aducă aminte doctorul cu dificultate. „Nu, nu le-am aruncat, nu le-am aruncat... Cum puteam să le arunc? Nu se poate să le fi aruncat...” Îşi dădea seama că le luase la subsuoară şi că fugise cu ele, fugise prin zăpadă, prin zăpada adâncă, densă, fugise, fugise, fugise, dar zăpada se oprise deja, iar apoi deja începuse să se topească, să se topească, şi crângul e plin de soare, un crâng alb de mesteceni, un crâng lângă biserica Sf. Nicolae, acolo unde trebuie să se cunune cu Irina, ea îl aşteaptă în biserică, el vine prin crâng, prin crângul cald,

chiar fierbinte, de vară, iarba luminoasă e scăldată de soare, acolo bâzâie bondari, trunchiurile copacilor sunt calde, sunt încălzite de soare, el îşi bagă la subsuoară una dintre genţi şi, cu mâna liberă, atinge cu plăcere trunchiurile fierbinţi ale mestecenilor, deja vede biserica, lângă ea sunt multe echipaje, şi e chiar şi cineva cu maşina, el vine, vine, dar deodată pământul i se mişcă sub picioare, îşi dă seama că sub pământ, sub pământul acesta cald, de vară, fărâmicios, au săpat galerii cei contaminaţi de *molimă*, este vorba de locuitorii din Dolgoe, el nu le-a făcut vaccinul şi ei s-au transformat în zombi, ei s-au dus sub pământ, ei au săpat galerii, ei au ajuns la el, ei sunt aici şi el aleargă spre biserică, aleargă prin crâng, aleargă din toate puterile, dar mâinile acestor zombi au unghii mari, neomeneşti, seamănă cu labele cârtiţelor, sindromul „labei de cârtiţă”, *pes talpae*, ies de sub pământ, din iarbă, îl apucă de picioare, îl trag dureros, sunt puternici, sunt ascuţiţi, îi trag din picioare pantofii noi de lac, dar scapă din unghiile lor, aleargă până la biserică, toţi sunt deja înăuntru, deja părintele se află lângă analog, deja Irina, în rochie de mireasă, stă cu o lumânare în mână, vine lângă ea, i se dă şi lui o lumânare, el simte cu tălpile goale podeaua bisericii, podeaua e fierbinte, foarte fierbinte, acolo, jos, pământul e fierbinte, încălzit de mişcările furioase ale zombilor, dar el se simte aşa de bine, aşa de plăcut e să simţi cu tălpile podeaua aceasta fierbinte de marmură, că nu vrea deloc să-l urmeze pe popă, să meargă cu Irina în jurul analogului, nu, el se simte bine şi aşa, e aşa de bine, că lacrimile îi curg din ochi şi stă aşa, înţepenit, şi toţi îl înţeleg, toţi împărtăşesc cu el bucuria, toţi se simt aşa de bine, dar el se simte cumva şi mai bine, cumva solemn de bine, pentru că îi iubeşte pe toţi, pe toţi cei care se află în biserica asta, o iubeşte pe Irina, îl iubeşte pe părinte, îşi iubeşte toate rudele şi toţi prietenii, îi iubeşte şi pe zombii care se mişcă şi mârâie sub podeaua bisericii, îi iubeşte pe toţi, pe toţi, şi acum toţi încep să se mişte în jurul său, pentru că el nu-şi poate lua picioarele de pe căldura *cutremurătoare*,

toţi invitaţii, şi părintele, şi protodiaconul, care urlă cu o voce de bas, şi cântăreţii, şi Irina, toţi merg în jur, merg în jurul lui, merg şi cântă, iar zombii se mişcă pe sub pământ în jurul bisericii şi cântă şi ei, cântă în pământ, cântă ca un zumzăit pământos, ca nişte albine mari de pământ, bubuie în pământ, bubuie, bubuie „Mulţi ani!”, bubuie aşa de dulce şi aşa de puternic, că din cauza bubuitului simţi un gâdilat, şi toţi se învârt, se învârt în jurul lui Garin, cum se învârte Pământul în jurul axei sale, iar la picioare, din cauza acestui mers în cer şi al bubuitului, simte din ce în ce mai multă căldură şi bucurie...

Perhuşa, simţind că doctorul adormise, se întoarse uşor, aranjă caii deasupra sa în locurile libere.

„Toţi sunt întregi... şi eu şi doftorul am încăput...” îşi spunea. „Foarte bine...”

Totul era bine sub capotă, toţi aveau loc – şi doctorul, şi Perhuşa, şi caii. Un singur lucru îl neliniştea: crăpătura. Placajul se rupsese la îmbinare şi ruptura se afla, ca un făcut, chiar în spatele lui Perhuşa, iar cojocul lui, chiar lângă umărul stâng, avea o gaură veche – iarna dinainte se agăţase la brutăria de la Hliupino într-o clanţă, când scotea lada cu pâine. O cususe apoi cu nişte aţă grosolană, trecuse iarna aia, dar acum cusătura, în urma acestei alergături, se desfăcuse, probabil aţa se rosese şi acum îi bătea curentul prin crăpătură chiar în omoplatul stâng, şi s-ar fi întors el şi pe partea cealaltă, dar n-avea cum: doctorul dormea.

„Ca un făcut...” îşi spuse Perhuşa întorcându-se uşor, ferind caii, îndepărtându-şi umărul stâng de crăpătură, încercând să stea cu spatele în dreptul ei.

Unul dintre cai se băgă cu botul în barba lui.

— Care mă gâdilă aici? zâmbi Perhuşa.

Calul necheză scurt.

— Sivka, ce vrei? îl recunoscu Perhuşa după glas pe unul dintre cei patru jugani suri.

Juganul, când îşi auzi porecla simplă, începu să necheze. Iar apoi se uşură pe pieptul lui Perhuşa.

— Nu te prosti. Perhuşa împinse uşor cu bărbia botul calului.

Surul se dădu înapoi şi-şi băgă botul în gâtul lui Perhuşa, unde deja suflau, cu boturile în jos, alţi doi cai. Când auzi vocea surului, bălţatul cel vioi, care moţăia în mâneca stăpânului, fu cuprins de gelozie şi începu şi el să necheze provocator.

— Dar tu ce vrei? Perhuşa îi dădu un bobârnac pe crupa ce ieşea din mânecă.

Bălţatul tăcu şi-l muşcă în joacă, recunoscător, pe stăpân de mână.

„Uite ce figură...” se gândi Perhuşa la el şi, zâmbind în întuneric, îşi aduse aminte cum îl adusese vara acasă pe bălţatul ăsta, ţinându-l în sân.

Până atunci, în herghelia lui Perhuşa avusese numai un bălţat cu negru. Pe căluţul bălţat cu maroniu, tânăr, de şase luni, îl luase la schimb la Hliupino pe o canistră de benzină de la un croitor aflat în trecere. Cumpărase atunci canistra de la un consătean, deja o urcase în căruţa răposatului inginer de cadastru Romîci, când apăru croitorul beat şi începu să se laude că i s-a plătit pentru două rochii muiereşti şi două sacouri de pluş cu un mic mânz. Bălţatul avea o culoare neobişnuită, roşu cu puţin alb, coama, de foc, era vioi, deşi nu avea pieptul prea lat. Şi necheza întruna. Lui Perhuşa îi plăcu imediat. Poate pentru că nu demult îi muriseră doi mânji din cauza unei boli necunoscute şi în rândul al treilea două hamuri erau goale. Dar poate şi pentru că bălţatul era roşcat ca Perhuşa. Croitorul tot făcea gura mare, trâmbiţa că o să crească mânzul şi o să-l închirieze surugiilor. Dar când Perhuşa îi propuse o canistră de nouăzeci şi doi, acceptă imediat. Cât merseră spre casă, bălţatul nechezase neliniştit în sânul lui Perhuşa. Şi nici în herghelie nu se liniştise. Se remarca prin caracterul său vioi şi neastâmpărat, dar nu făcea pe liderul. Lider rămăsese mereu un jugan roib liniştit, lat în piept.

Perhuşa se foi, încercând să-şi ferească de spărtură umărul unde haina era ruptă. Jos, dinspre podeaua de scânduri, îngheţată, venea iarăşi frig. Căldură venea numai dinspre cai. Chiar şi în întuneric, Perhuşa simţea unde este acum fiecare cal. Ştia că cei opt roşii, care mereu, în toate situaţiile, stăteau la un loc în mica lor herghelie, au reuşit şi acum să se înghesuie în spaţiul dintre picioarele doctorului şi ale lui Perhuşa. Doctorul dormea, respirând şuierător în fruntea lui Perhuşa. Doctorul era mare, ocupa aproape tot spaţiul cu picioarele şi mâinile sale.

„Ce om mare...” îşi spuse Perhuşa şi deodată îşi aduse aminte de cadavrul uriaşului şi de fruntea tare pe care trebuise să o cioplească.

„Am cioplit, am cioplit... tare greu am mai cioplit la ea...” îşi spuse el, căscând înfrigurat.

Era luat din când în când de frisoane. De mult nu mai obosise aşa. Oboseala asta din cauza drumului nesfârşit era atât de mare, că deja nu mai era atent la frig. Nu avea chef să se mişte, deşi în omoplat îl trăgea curentul. Din cauza frisoanelor şi a oboselii se simţea tare bine, ca în copilărie.

„Slavă Domnului că gerul încă nu e aşa de năprasnic...” îşi spuse el, moţăind.

Somnul îl trase în împărăţia sa. Pe când adormea, Perhuşa îşi aduse aminte de toporul ălora mari care munciseră atunci la ei la Pokrovskoe. Toporul acela uriaş, greu, care nu semăna cu ciocanele obişnuite cu care tăiau ţăranii lemne: avea o gaură laterală, în care era înfipt un cep care trecea prin tot toporul. Atunci ţăranii se minunaseră: că doar în topoarele obişnuite clinii de împingere erau puşi în capul toporului, iar aici erau puşi lateral.

Cepul acela, cepul din toporul uriaşilor, era mare. Foarte mare. Greu. Solid. Era de mai multe puduri, sute, mii de puduri, şi se întindea, se întindea, se întindea de la casa negustorului Bakşeev până la casa tatălui lui Perhuşa, o casă frumoasă cu giruetă, super antenă şi decoraţiuni roz la ferestre, casă pe care Perhuşa o incendiase când era copil, o

incendiase când el şi Funtik găsiseră nişte petarde chinezeşti, iar părinţii şi nenea Mişa şi sora Polina erau pe ogor, iar Funtik pusese caseta petardelor într-o cutie goală de bere „Trei viteji” şi ele se aprinseseră, şi petardele o luară în sus, dar cutia, nu se ştie de ce, căzu, caseta sări din ea, începu să împroaşte în toate părţile, petardele porniră spre şură, spre acoperişul de paie, în casă, drept în sus, în cămăruţă, pe ferestruica deschisă, iar acolo tata întinsese pe hârtie fagurii, luă foc acoperişul şurii, se aprinse şi cămăruţa de sus, Funtik se speriase şi o luase la fugă, Kozma se speriase şi el, dar nu fugise şi nu începuse să strige, pur şi simplu stătea şi se uita cum arde şura, stătea şi se uita, iar acoperişul ardea, şi tot stătea şi se uita la foc, iar acoperişul ardea, focul se întinsese spre fânar, şi fânarul începe să se aprindă, iar el tot stă şi se uită, iar fânarul e cuprins de flăcări şi arde şi deja aleargă vecinii, iar cămăruţa de sub acoperiş arde complet, flăcările ies pe ferestruică, şi deja nu mai au cum să salveze casa, vecinii scot lucrurile afară, dar el, Kozma, trebuie să salveze ceva important din casa asta care ardea atunci, şi acum nu arde, ceva pentru care nu a putut să-l ierte tata, care îl iertase pentru casa arsă, pentru şură şi pentru fânar, dar pentru că lucrul ăsta arsese nu a mai putut să-l ierte niciodată, de aceea Kozma a şi plecat din casa părintească aşa de devreme, iar acum el poate să salveze lucrul ăsta, va reuşi să-l scoată din casă, trebuie numai să se pună în mişcare, să se mişte din loc, îşi apucă piciorul şi-l deplasează cu mâinile, îl mişcă, pune mâna pe celălalt, păşeşte, dar picioarele nu vor să meargă, iar el le apucă, îşi înfige mâinile în ele, îşi schimbă poziţia cărnii de pe picioare, merge cu mâinile în locul picioarelor, cu mâinile, cu mâinile merge în locul picioarelor, îndoite spre picioare, se forţează să meargă, intră în casă, în casă e deja foarte cald, sus totul arde, arde tare, vecinii au scos toate lucrurile, au salvat icoanele şi ambele cufere, dar numai el ştie unde se ascunde lucrul cel mai important, lucrul cel mai important pentru tata. Apucă de inelul beciului, trage, capacul de lemn se ridică, el intră în

beci, acolo sunt butoaie cu varză murată şi cu castraveţi acri, acolo este o pulpă de porc învelită în tifon, iar alături de pulpă, tot în tifon, mascat de pulpă, se află o crisalidă a unui fluture mare, este de dimensiunea pulpei de porc, iar deschiderea aripilor fluturelui care va ieşi din crisalida asta este de peste doi metri, tata şi unchiul l-au furat din incubatorul Ţarului de lângă Podolsk, unchiul lucra acolo sezonier la sere, ei au scos crisalida, au ascuns-o în roaba cu turbă, au dus-o la Pokrovskoe, tata o ascunsese în pivniţă, o ascunsese sub piciorul de porc, o înfăşurase cu tifon, o unsese cu slănină, era o crisalidă a unui fluture mare cap-de-mort albastru, este foarte preţios, foarte frumos, costă de trei ori mai mult decât casa tatălui, tata deja se înţelesese să le-o vândă unor români, lucrul cel mai important era s-o ţină la răcoare, ca fluturele să nu iasă înainte de vreme, atunci afacerea ar fi picat, Kozma trebuie s-o scoată din casă şi s-o ascundă repede în vechiul beci din livadă, unde e la fel de rece, iar tata o să se întoarcă, iar crisalida va fi întreagă, o s-o pipăie în pivniţa aceea, o s-o îmbrăţişeze cu mâinile, ea e ca un bebeluş, el iese cu ea din pivniţă, iar în jur totul arde, aşa de repede s-a aprins totul, totul e incandescent, e aşa de cald, aşa de multă lumină, el se duce spre uşă, ţine în braţe crisalida, dar deodată ea pocneşte, el merge, dar ea pocneşte, şi un fluture albastru, incredibil de frumos, începe să se smulgă din crisalidă, să se smulgă din coajă, să se smulgă din mâinile lui, e aşa de plăcut, e neted, mătăsos, e îngrozitor de frumos, e aşa de frumos, că el uită de tată, e frumos, e ca un înger, are un craniu albastru strălucitor, frumos pe spate, dar ăsta nu e un craniu, este o faţă de înger, o faţă minunată de înger care străluceşte în toate nuanţele de la albastru-închis la bleu, el cântă cu o voce subţirică, în triluri şi se smulge, se smulge din mâini, dă din aripile lui mari, se smuceşte aşa de tare, aşa de fermecător, că inima lui Kozma începe să freamăte ca aripile lui, nu poate să-i dea drumul, nu trebuie să-i dea drumul, pentru nimic în lume n-o să-i dea drumul, îl apucă de picioarele lui groase,

mătăsoase, el cântă, dă din aripi şi zboară pe fereastra arzândă, îl scoate pe Kozma pe fereastra aprinsă, mâinile lui Kozma se lipesc de picioarele fluturelui, oasele lui se lipesc de oasele fluturelui, este cântecul unei vieţi noi, cântecul unei fericiri definitive, cântecul unei mari bucurii, ei cântă, iar fluturele îl duce spre fereastra infinită care arde, în fereastra iute de foc, în fereastra îngustă de foc, în fereastra de foc, în fereastra de foc, în fereastra de foc.

Soarele strălucea pe orizontul cenuşiu. Luminase câmpul acoperit de zăpadă şi cerul curat, de un bleu palid, cu stelele şi luna din ce în ce mai stinse. O rază de soare care se întinsese deasupra câmpului atinse maşina acoperită de zăpadă, nimeri în crăpătura capotei şi în ochiul unuia dintre cei patru cai ce dormeau în căciula doctorului. Mânzul roşcovan deschise ochiul.

Lângă capotă se auzea foşnetul zăpezii. Ceva de-afară scârţâia pe placaj. Şi botul de un roşu strălucitor al unei vulpi se strecură sub rogojină. Roşcovanul începu să necheze de groază. Ceilalţi cai începură să se mişte, se treziră. Văzură vulpea, începură să necheze, să se agite. Vulpea apucă animalul cel mai apropiat şi dispăru. Caii nechezau, ridicându-se.

Nechezatul începu să răsune dureros în urechea stângă a doctorului. I se părea că nişte neurochirurgi îi sfredeleau urechea. Deschise ochii cu greutate. Şi văzu întunericul. Întunericul necheza. Doctorul vru să-şi mişte mâna dreaptă. Dar nu putu. Mişcă degetele de la mâna stângă. Mâna stângă era în palton. Îşi scoase mâna stângă amorţită, neascultătoare, îşi puse pe faţă degetele strânse în mănuşă. Pe faţă se afla căciula. Degetele neascultătoare ale doctorului traseră cu greutate căciula de pe faţă. Şi imediat raza de soare îl lovi în ochiul stâng. Caii nechezau, bătând din copitele lor mici în capul doctorului.

Doctorul holbă ochii nevăzători, fără să înţeleagă unde se află şi cine este.

Încercă să se mişte. Nu reuşi. Trupul nu-l asculta, de parcă nici nu exista. Îşi dezlipi buzele şi trase în plămâni aerul îngheţat. Îl expiră. Aburul respiraţiei făcea rotocoale în raza de soare. Căluţii băteau din picioare deasupra doctorului. Cu mare efort începu să-şi ridice capul. Bărbia se sprijini de ceva neted şi rece. Caii săriră din căciulă. Doctorul se mişcă. Durerea îi străpungea spatele şi umerii: tot trupul îi amorţise şi-i înţepenise.

Gura doctorului se deschise, dar, în loc de geamăt, din ea ieşi numai un sunet slab, răguşit. Doctorul încercă măcar să se ridice puţin. Dar ceva îi împiedica şi trupul, şi picioarele, pe care nu le simţea deloc.

Soarele îl lovea dureros în ochi. Doctorul îşi aduse aminte de pince-nez, începu să pipăie după el pe piept. Dar degetele nu-l ascultau şi ceva rece, tare, îl împiedica să-şi caute pince-nez-ul. În cele din urmă dădu de el, îl trase spre faţă.

Dar, deodată, de afară se auziră glasuri puternice. Rogojina fu trasă cu putere de pe capotă. Două siluete omeneşti atârnau deasupra capului doctorului, acoperind soarele.

— *Ni hai hoc'je ma?*[20] rosti o siluetă.

— *Vo kao!*[21] râse cealaltă.

Doctorul, mijind ochii, ridică pince-nez-ul spre ochi. Deasupra lui se aplecau doi chinezi. Caii nechezau şi fornăiau. Doctorul începu să se răsucească, ţinând pince-nez-ul la ochi, dar şnurul acestuia se înţepenise în ceva. Era nasul lui Perhuşa. Faţa lui era foarte aproape şi, cum i se părea doctorului, umpluse tot spaţiul de sub capotă. Faţa lui uriaşă era lipsită de viaţă, albă ca de ceară, numai nasul cam ascuţit era vânăt. Soarele strălucea deasupra sprâncenelor acoperite de zăpadă ale lui Perhuşa şi pe bărbuţa îngheţată. Buzele palide îi îngheţaseră într-un fel de zâmbet. Pe faţa lui moartă se contura şi mai tare expresia lui păsărească, ironică

---

[20] „Oare mai este în viaţă?" (în chineză).

[21] „De unde dracu'?!" (în chineză).

şi plină de încredere în sine, care nu se mira şi nu se temea de nimic.

De sus se întinse o mână vie, atinse faţa lui Perhuşa:

— *Guale!*[22]

Cealaltă mână atinse obrajii doctorului cu nişte degete calde, grosolane.

— Eşti viu? întrebă în rusă.

Şi doctorul îşi aminti deodată.

— Tu cine eşti? îl întrebară.

Deschise gura pentru a răspunde, dar, în locul cuvintelor, împreună cu aburul, din gură ieşi un sunet răguşit.

— *Vo şi işen*, începu doctorul în chineza sa mizerabilă. *Banc'ju... banc'ju... ţin ban vou*[23].

— Doctor?

— *Vo işen, vo şi işen*..., hârâi Platon Ilici, cu mâna-i cu pince-nez-ul tremurând.

Chinezul mai bătrân începu să vorbească în chineză la mobil:

— Şon, adu încoa' un sac, aici sunt mulţi cai mici, şi ia-l pe Ma, e unul viu aici, dar e greu.

— De unde veniţi? îl întrebă pe doctor în rusă.

— *Vo şi işen... vo şi işen*..., repeta doctorul.

— Nu înţelege nimic, spuse celălalt chinez. Probabil i-a îngheţat mintea de tot.

În curând apărură încă doi chinezi. Unul avea în mână un sac din postav viu. Chinezii începură să scoată caii ce nechezau nerăbdători şi să-i bage în sac.

— Nu sunt şi iepe? se interesă cel în vârstă.

— Nu, îi răspunse alt chinez şi, zâmbind, arătă cu degetul spre crupa bălţatului care ieşea din mâneca cojocului lui Perhuşa. Uite unde s-a băgat!

Îl apucă pe bălţat de picioarele din spate şi-l scoase din mânecă. Bălţatul începu să necheze disperat.

---

[22] „E gata!" (în chineză).

[23] „Sunt doctor, ajutaţi-mă, vă rog" (în chineză).

— Ce gură mai face! zâmbi bătrânul.

Când toţi caii fură băgaţi în sac, bătrânul dădu din cap spre doctor:

— Scoateţi-l.

Chinezii începură să-l tragă pe doctor de sub capotă. Nu era simplu: picioarele lui Platon Ilici erau împletite cu picioarele mortului, paltonul îngheţase într-un colţ, lipit de scânduri. Doctorul îşi dădu seama că este salvat.

— *Sese ni, sese ni*[24], începu să spună răguşit, încercând să-i ajute pe chinezi cu mişcări stângace ale trupului.

Cei patru îl scoaseră din maşină, îl lăsară pe zăpadă. Doctorul încercă să se ridice, sprijinindu-se de chinezi. Dar imediat se prăvăli în zăpadă: picioarele nu-l ascultau deloc. Nu-şi simţea picioarele.

— *Sese ni, sese ni*..., şuiera el, mişcându-se în zăpada adâncă.

Chinezul bătrân se scărpină pe nas:

— Duceţi-l în tren.

— Dar pe ăsta îl luăm? întrebă un chinez tânăr dând din cap spre Perhuşa.

— Doar ştii, Hiun, calului meu nu-i plac morţii, zâmbi bătrânul şi, mândru, întoarse capul.

Chinezul îşi mută automat privirea în direcţia mişcării. Acolo, la vreo sută de metri de maşină, se afla un cal uriaş, înalt cât o casă cu două etaje. Cenuşiu-bălţat, era înhămat la un şir de sănii care trăgeau patru vagoane mari – unul verde, de pasageri, şi trei albastre, de marfă. Acoperit cu un pled roşu, calul stătea, scoţând zgomotos aburi pe nările mari. Ciorile se învârteau în jurul lui şi i se aşezau pe spinarea roşie. Coama albă a calului era frumos împletită, inelele de oţel ale chingilor străluceau în soare.

Dinspre tren mai veniră doi chinezi în uniformă verde. Toţi patru îl apucară pe doctor şi îl luară de-acolo.

---

[24] „Îţi mulţumesc” (în chineză).

— *Sese ni, sese ni*..., şuiera doctorul, fără să mişte picioarele, pe care nu le mai simţea, erau total străine şi inutile.

Şi deodată începu să plângă în hohote, dându-şi seama că Perhuşa îl părăsise o dată pentru totdeauna, că vaccinul 2 nu ajunsese, că nu mai nimerise la Dolgoe şi că în viaţa lui, în viaţa lui Platon Ilici Garin, acum, judecând după toate acestea, va veni ceva nou, dificil, cel mai probabil – foarte greu, sever, la care mai înainte nici nu-i trecuse prin minte să se gândească.

— *Sese ni, sese niii*..., plângea doctorul, dând din cap, de parcă nu accepta în ruptul capului cele întâmplate.

Lacrimile îi curgeau pe obrajii năpădiţi de păr, ce slăbiseră în ultima zi. Strângea în mână pince-nez-ul şi-l tot scutura, îl tot scutura, de parcă ar fi dirijat o orchestră invizibilă a durerii, plângând şi legănându-se în mâinile puternice ale chinezilor.

Chinezul cel bătrân se uită la Perhuşa. Acesta stătea stingher sub capotă, ca într-un mormânt prea mare pentru el. Mâinile înmănuşate le strânsese la piept, parcă ar fi continuat să ţină şi să-şi protejeze căluţii; un picior era strâns cu putere, celălalt îngheţase însă întins în mod absurd.

— Caută-l, porunci chinezul bătrân tânărului.

Acesta îndeplini porunca fără prea mare plăcere. În buzunarul cojocului lui Perhuşa găsi o rublă de argint, patruzeci de copeici de aramă, o brichetă şi două coji de pâine. Nu avea acte. Chinezul începu să-l caute în sân şi găsi la gât două şnururi: de unul era agăţată o cruciuliţă ortodoxă de aramă, iar de celălalt, o cheie. Era cheia de la grajd. Chinezul smulse cheia şi i-o întinse bătrânului. Acesta învârti cheia în mână şi o aruncă în zăpadă.

— Acoperă-l, dădu din cap bătrânul.

Tânărul luă rogojina îngheţată din cauza gerului, ţeapănă ca o foaie de placaj, şi acoperi cu ea capota. Bătrânul arătă cu degetul spre sacul cu cai şi porni spre tren. Chinezul cel tânăr luă sacul, şi-l puse în spate, o luă în urma lui. Caii, care

nechezaseră în voie şi se agitaseră în întunericul din sac, reuşind între timp să urineze şi să se liniştească, răspunseră printr-un fornăit. Numai bălţatul cel neobosit începu să necheze pătrunzător, luându-şi adio pentru totdeauna de la stăpânul său.